

(Akti koji su doneseni prema Ugovoru o Evropskoj zajednici/Ugovoru o Euratomu, čije je objavljivanje obavezno)

UREDBE

UREDBA KOMISIJE (EZ) br. 718/2007**Od 12. juna 2007. godine****O primjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 1085/2006 kojom se uspostavlja instrument za pretpristupnu pomoć (IPA)**

SADRŽAJ

Dio I	Zajedničke odredbe	5
Glava I	Principi i opći okvir pomoći.....	5
Poglavlje I	Predmet i principi.....	5
Poglavlje II	Opći okvir provedbe.....	7
Glava II	Zajednička pravila provedbe.....	11
Poglavlje I	Principi.....	11
Poglavlje II	Sistemi upravljanja i kontrole.....	12
Odjeljak 1	Decentralizirano upravljanje.....	12
Odjeljak 2	Drugi oblici upravljanja.....	24
Poglavlje III	Finansijski doprinos Evropske zajednice.....	25
Poglavlje IV	Finansijsko upravljanje.....	27
Odjeljak 1	Budžetske obaveze izdvajanja.....	27
Odjeljak 2	Pravila za decentralizirano upravljanje.....	28
Odjeljak 3	Pravila za centralizirano i zajedničko upravljanje.....	35
Poglavlje V	Evaluacija i praćenje.....	35
Poglavlje VI	Informiranje i promidžba.....	39
Dio II	Posebne odredbe.....	40
Glava I	Komponenta pomoć u tranziciji i izgradnja institucija.....	40
Poglavlje I	Predmet pomoći i prihvatljivost.....	40
Poglavlje II	Programiranje.....	44
Poglavlje III	Provođenje.....	46
Odjeljak 1	Okvir za provedbu i principi.....	46
Odjeljak 2	Finansijsko upravljanje.....	50
Odjeljak 3	Evaluacija i praćenje.....	51
Glava II	Komponenta prekogranične saradnje.....	54
Poglavlje I	Predmet pomoći i prihvatljivost.....	54
Poglavlje II	Programiranje.....	59
Odjeljak 1	Programiranje.....	59
Odjeljak 2	Operacije	62
Poglavlje III	Provedba.....	65
Odjeljak 1	Opće odredbe	65
Odjeljak 2	Prekogranični programi između zemalja korisnica i država članica.....	67

Odjeljak 3	Prekogranični programi između zemalja korisnica.....	90
Glava III	Komponente regionalnog razvoja i razvoja ljudskih resursa.....	95
Poglavlje I	Predmet pomoći i prihvatljivost	95
Odjeljak 1	Komponenta regionalnog razvoja	95
Odjeljak 2	Komponenta razvoja ljudskih resursa.....	97
Poglavlje II	Programiranje	100
Poglavlje III	Provedba	104
Odjeljak 1	Opća pravila	104
Odjeljak 2	Financijsko upravljanje	105
Odjeljak 3	Evaluacija i praćenje	108
Glava IV	Komponenta ruralnog razvoja	112
Poglavlje I	Predmet pomoći i prihvatljivost	112
Odjeljak 1	Predmet pomoći	112
Odjeljak 2	Opća pravila o prihvatljivosti i iznos pomoći.....	113
Odjeljak 3	Prihvatljivost i posebni uvjeti za pomoć prema osovini prioriteta 1.....	115
Odjeljak 4	Prihvatljivost i posebni uvjeti za pomoć prema osovini prioriteta 2.....	118
Odjeljak 5	Prihvatljivost i posebni uvjeti za pomoć prema osovini prioriteta 3.....	119
Odjeljak 6	Tehnička pomoć.....	120
Poglavlje II	Programiranje	121
Poglavlje III	Provedba	123
Odjeljak 1	Principi i financijsko upravljanje.....	123
Odjeljak 2	Evaluacija i praćenje	125
Dio III	Završne odredbe	126
Dodatak	Kriteriji za akreditaciju.....	127

KOMISIJA EVROPSKIH ZAJEDNICA,

Uzimajući u obzir Ugovor kojim se uspostavlja Evropska zajednica,

Uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1085/2006 od 17. jula 2006. godine kojom se uspostavlja instrument za pretpristupnu pomoć (IPA) ⁽¹⁾, posebno član 3(3) iste Uredbe,

Gdje:

- (1) je svrha Uredbe (EZ) br. 1085/2006 (u daljnjem tekstu: 'Uredba o programu IPA') pružiti pretpristupnu pomoć zemljama korisnicima i podržati ih u prijelazu sa Dodatka II na Dodatak I iste Uredbe te na cijelom putu do članstva u Evropskoj uniji.
- (2) S obzirom da je Uredba o programu IPA jedini pretpristupni instrument za razdoblje od 2007. do 2013. godine, pravila programiranja i pružanja pomoći u okviru te Uredbe trebaju se reorganizirati i objediniti u jedinstvenu provedbenu uredbu koja će obuhvatiti svih pet komponenti utvrđenih u Uredbi o programu IPA (u daljnjem tekstu: „komponente programa IPA“).
- (3) Da bi se osigurala usklađenost, koordinacija i efikasnost, posebno u kontekstu akcionog plana Komisije za Integrirani okvir interne kontrole, potrebna su zajednička pravila za provođenje pomoći u sklopu Uredbe o programu IPA za svih pet komponenti programa IPA. Bez obzira, specifične karakteristike svake komponente programa IPA se trebaju pritom uzeti u obzir.
- (4) Razlike u socio-ekonomskom, kulturološkom i političkom kontekstu u zemljama korisnicima također se trebaju uzeti u obzir, s obzirom da te razlike određuju potrebu za posebnim pristupom i izdiferenciranom podrškom ovisno o tome da li zemlja ima status kandidata ili potencijalnog kandidata, o političkom i ekonomskom kontekstu, potrebama i kapacitetu preuzimanja pomoći i upravljanja.
- (5) Pomoć koja se pruža prema Uredbi o programu IPA treba biti u skladu s politikama i mjerama Zajednice u oblasti vanjske pomoći.
- (6) Pomoć treba biti u okviru utvrđenom u članu 2. Uredbe o programu IPA. Ona treba biti usmjerena na pružanje podrške širokoj lepezi mjera na izgradnji institucija u svim zemljama korisnicima. Njom se trebaju jačati demokratske institucije i vladavina prava, reforma javne uprave, provesti ekonomske reforme, poštivati ljudska i prava manjina, podsticati jednakost spolova i zabranu diskriminacije, promovirati građanska prava i razvoj civilnog društva, podržati naprednu regionalnu saradnju i pomirenje i rekonstrukciju i doprinijeti održivom razvoju i smanjenju siromaštva, kao i visokom nivou zaštite okoliša u tim zemljama.
- (7) Pomoć zemljama sa statusom kandidata treba se nadalje fokusirati na usvajanje i primjenu potpunog *acquis communautaire* i na poštivanje kriterija za pristupanje; njom se također treba pomoći priprema zemalja kandidatkinja za

¹ Službeni list (OJ) L 210, 31—7- 2006. str.82

- programiranje, upravljanje i provođenje Evropskog fonda za regionalni razvoj, Kohezionog fonda, Evropskog socijalnog fonda i Fonda za ruralni razvoj koji će im biti na raspolaganju nakon pristupanja.
- (8) Pomoći zemljama potencijalnim kandidatkinjama potrebno je promovirati određeni stepen usklađivanja njihovih propisa sa *acquis communautaireom* i približavanje kriterijima za pristupanje, kao i operacije slične prirode onima koji će zemljama kandidatkinjama biti na raspolaganju u sklopu komponenti programa IPA u vezi s regionalnim razvojem, razvojem ljudskih resursa i ruralnim razvojem.
 - (9) Da bi se garantirala konzistentnost, komplementarnost i koncentracija pomoći, potrebno je osigurati usklađenost i koordinaciju mjera koje se provode u zemlji prema raznim komponentama programa IPA na nivou višegodišnjeg planiranja u skladu s članom 6. Uredbe o programu IPA.
 - (10) Komisija i zemlje korisnice trebaju sklopiti okvirne sporazume kako bi utvrdili principe svoje saradnje prema ovoj Uredbi.
 - (11) Potrebno je jasno navesti koja će se od metoda upravljanja iz Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 od 25. juna 2002. godine o Finansijskog uredbi koja se primjenjuje na opći budžet Evropskih zajednica²) primjenjivati na svaku komponentu u skladu s Uredbom o programu IPA.
 - (12) Posebno, s obzirom da se Uredbom o programu IPA obezbjeđuje pomoć u kontekstu pretpristupnog procesa, potrebno je primjenjivati, gdje je to moguće, u njenoj primjeni, decentralizirano upravljanje sredstvima, kako bi se povećala odgovornost zemlje korisnice prema upravljanju pomoći. Međutim, trebalo bi biti moguće primijeniti, kada to odgovara, centralizirano, zajedničko i podijeljeno upravljanje.
 - (13) U slučaju decentraliziranog upravljanja, potrebno je razjasniti ulogu i uvjete Komisije i zemalja korisnica. Odredbe koje se odnose na zemlje korisnice trebaju biti uključene u okvirni, sektorski ili sporazum o finansiranju.
 - (14) Potrebno je utvrditi detaljna pravila za finansijsko upravljanje sredstvima prema Uredbi o programu IPA, prema kojoj se metod upravljanja treba primijeniti na provođenje pomoći. Obaveze zemalja korisnica u ovom pogledu trebaju se utvrditi u okvirnom, sektorskom sporazumu ili sporazumu o finansiranju.
 - (15) Osim opće evaluacije primjene Uredbe o programu IPA u skladu s članom 22. Uredbe, pomoć koja se pruža u skladu s tom Uredbom treba se redovito pratiti i evaluirati. Posebno, evaluaciju programa trebaju vršiti posebni nadzorni odbori i potrebno je redovito pratiti cjelokupnu provedbu pomoći prema Uredbi o programu IPA.
 - (16) Pozitivan publicitet pomoći iz programa IPA i njihovog efekta po građane zemalja korisnica značajan je kako bi javnost bila upoznata s mjerama EU i da bi se stvorio konsistentan imidž o poduzetim mjerama u svim zemljama korisnicima, u skladu s akcionim planom Komisije pod nazivom 'Komuniciranje Evrope', bijelom knjigom Komisije o evropskoj komunikacijskoj politici i komunikacijskoj strategiji za proširenje EU za period 2005.-2009.

² Službeni list EU (OJ) L 248, 16.09. 2002., str. 1. Uredba izmijenjena i dopunjena Uredbom (EZ, Euratom) br. 1995/2006 (Službeni list EU (OJ) L 390, 30. 12. 2006., str. 1).

- (17) S obzirom da se Uredba o programu IPA primjenjuje od 1. januara 2007. godine, pravila Komisije za primjenu te Uredbe trebaju se primjenjivati također od 1. januara 2007. godine.
- (18) Odredbe ove Uredbe su u skladu s mišljenjem Odbora za program IPA,

USVOJILA JE OVU UREDBU:

DIO I

ZAJEDNIČKE ODREDBE

GLAVA I

PRINCIPI I OPĆI OKVIR POMOĆI

POGLAVLJE I

Predmet i principi

Član 1. **Predmet**

Ovom Uredbom se utvrđuju provedbena pravila o dodjeli pretpristupne pomoći Zajednice, u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 1085/2006 (IPA), 'Uredba o programu IPA'.

Član 2. **Definicije**

U smislu ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. 'zemlja korisnica': svaka zemlja koja je navedena u Dodatku I ili II Uredbe o programu IPA;
2. 'paket proširenja': set dokumenata koji svake godine Vijeću i Evropskom parlamentu dostavlja Komisija, čiji se strateški i politički dio sastoji od revizija, kada to odgovara, pristupnih partnerstava i evropskih partnerstava, redovnih izvještaja zemalja i strateškog dokumenta Komisije. Paket zaokružuje višegodišnji indikativni finansijski okvir;
3. 'okvirni sporazum': sporazum zaključen između Komisije i zemlje korisnice i odnosi se na sve komponente programa IPA, kojim se utvrđuju principi saradnje između zemlje korisnice i Komisije prema ovoj Uredbi;
4. 'sektorski sporazum': sporazum koji se odnosi na određenu komponentu programa IPA, koji je, kada to odgovara, utvrđen između Komisije i zemlje korisnice i u kojem se sadržane relevantne odredbe koje se trebaju poštivati, a koje nisu sadržane u okvirnom sporazumu za tu zemlju niti u sporazumima o finansiranju;

5. 'finansijski sporazum': godišnji ili višegodišnji sporazum zaključen između Komisije i zemlje korisnice, na osnovu odluke Komisije o finansiranju kojom se odobrava doprinos Zajednice programu ili operaciji u okviru ove Uredbe;
6. 'nepravilnost': svaka povreda odredbe pozitivnih pravila i ugovora koji su na snazi, usljed djela ili propusta privrednog subjekta, a kojom se dovodi u pitanje ili bi se doveo u pitanje opći budžet Evropske unije terećenjem općeg budžeta neopravdanom stavkom izdataka;
7. 'finansijska godina': od 1. januara do 31. decembra;
8. 'krajnji korisnik': institucija ili firma, bilo javna ili privatna, koja je nadležna za pokretanje ili pokretanje i provođenje operacija. U kontekstu shema pomoći, krajnji korisnici su javne ili privatne firme koje provode određeni projekat i primaju državnu potporu;
9. 'doprinos Zajednice': dio prihvatljivih izdataka koje finansira Zajednica;
10. 'euro račun': bankovni račun koji donosi kamate, koji otvara državni fond u nekoj od finansijskih ili trezorskih institucija, u ime zemlje korisnice i pod njenom odgovornošću, a na koji prima uplate koje je izvršila Komisija;
11. 'javni izdaci': svaki javni doprinos finansiranju operacija čije je porijeklo Evropska zajednica ili budžet javnih organa zemlje korisnice i svaki doprinos finansiranju operacija čije je porijeklo budžet tijela kojima upravlja javno pravo ili udruženja jednog ili više regionalnih ili lokalnih organa ili tijela kojima upravlja javno pravo;
12. 'ukupni izdaci': javni izdaci i svaki privatni doprinos finansiranju operacije.

Član 3.

Principi pomoći

Komisija osigurava primjenu sljedećih principa na pomoć koja se pruža prema Uredbi o programu IPA:

- Odobrena pomoć poštivat će principe usklađenosti, komplementarnosti, koordinacije, partnerstva i koncentracije.
- Pomoć će biti usklađena s politikama EU i podržavat će usklađivanje propisa s pravnom stečevinom EU, *acquis communautaire*.
- Pomoć će biti u skladu s budžetskim principima utvrđenim u Uredbi Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002.
- Pomoć će biti konsistentna s potrebama identificiranim u procesu proširenja i sa kapacitetima preuzimanja pomoći od strane zemlje korisnice. Njom će se također uzeti u obzir i izvučene pouke.
- Odgovornost zemlje korisnice prema programiranju i provođenju pomoći će se snažno podsticati i osigurat će se adekvatan pozitivan publicitet intervencije EU.
- Operacije će biti pravilno pripremljene, sa jasnim i provjerljivim ciljevima koji se trebaju ostvariti u datom periodu.
- Svaki oblik diskriminacije na osnovu spolne pripadnosti, rasnog ili etničkog porijekla, vjere ili vjerovanja, invaliditeta, starosne dobi ili seksualne orijentacije biti će spriječen u toku raznih faza provođenja pomoći.

- Ciljevi pretpristupne pomoći će se ostvarivati u okviru održivog razvoja i promoviranja od strane Zajednice cilja zaštite i unapređenja okoliša.

Član 4.

Prioriteti pomoći

Pomoć za zemlju korisnicu će se bazirati na prioritetima koji su utvrđeni u sljedećim dokumentima, tamo gdje postoje:

- evropsko partnerstvo,
- pristupno partnerstvo,
- državni program za usvajanje *acquisa*,
- izvještaji i strateški dokument koji je sadržan u godišnjem paketu Komisije za proširenje,
- sporazum o stabilizaciji i pridruživanju,
- okvir za pregovaranje.

Također će se u obzir uzeti prioriteti utvrđeni u državnim strategijama kada su one kompatibilne za pretpristupnim ciljevima i opseg, kako je to utvrđeno u Uredbi o programu IPA.

POGLAVLJE II

Opći okvir provedbe

Član 5.

Višegodišnji indikativni planski dokumenti

1. Višegodišnjim indikativnim planskim dokumentom će se osigurati potrebna usklađenost i komplementarnost između komponenti programa IPA u datoj zemlji korisnici. Posebno će dokument odražavati principe utvrđene u članu 9.
2. U skladu s odredbama člana 20(3) Uredbe o programu IPA i u kontekstu konsultacija utvrđenih u članu 6(1) iste Uredbe, Komisija će nastojati omogućiti dovoljno vremena relevantnim akterima, između ostalih i zemljama članicama, za davanje komentara na dokument.
3. Višegodišnji indikativni planski dokumenti za svaku zemlju obuhvataju:
 - (a) opći historijat, uključujući i kratak opis procesa konsultacija sa zemljom korisnicom i unutar nje;
 - (b) opis ciljeva saradnje sa Evropskom unijom, u datoj zemlji;
 - (c) konsolidirana procjena izazova, potreba i relativnog značaja prioriteta pomoći;
 - (d) pregled protekle i sadašnje saradnje sa Evropskom unijom, uključujući i analizu potreba i kapaciteta preuzimanja pomoći i izvučene pouke, i relevantnih aktivnosti drugih donatora, ukoliko su te informacije na raspolaganju;

- (e) za svaku komponentu, opis načina na koji se konsolidirana procjena iz tačke (c) u gornjem tekstu pretače u strateške izbore i opis osnovnih oblasti koje su izabrane za pomoć u datoj zemlji, te opis očekivanih rezultata;
 - (f) indikativne dodjele sredstava glavnim oblastima intervencije u sklopu svake komponente programa IPA.
4. Regionalni i horizontalni programi mogu biti dijelom posebnih i konkretnih višegodišnjih indikativnih planskih dokumenata za više zemalja korisnica.

Član 6.

Višegodišnji ili godišnji programi

1. Višegodišnji indikativni planski dokumenti se provode kroz višegodišnje ili, ovisno o komponenti, godišnje programe, kako je to utvrđeno u članu 7. Uredbe o programu IPA.
2. Višegodišnji programi ili godišnji programi sastoje se od dokumenata koje dostavi zemlja korisnica ili koje pripremi Komisija u slučaju regionalnih i horizontalnih programa, i koje usvoji Komisija. Programi predstavljaju usklađeni set osovina prioriteta, bilo koje odgovarajuće mjere ili operacije i opis finansijskog doprinosa potrebnih da bi se provele strategije koje su definirane u višegodišnjim indikativnim planskim dokumentima.

Programi su dodatno podijeljeni u osovine prioriteta, od kojih svaka definira opći cilj koji je potrebno ostvariti, i koji će se, ovisno o datoj komponenti programa IPA, provesti putem mjera koje se mogu nadalje podijeliti u operacije, ili direktno putem operacija.

Operacije obuhvataju projekat ili grupu projekata koje provodi Komisija, ili koje je inicirao ili inicirao i proveo jedan ili više krajnjih korisnika, omogućavajući postizanje ciljeva mjere i/ili osovine prioriteta na koju se on odnosi.

3. U skladu s članom 20. Uredbe o programu IPA, provest će se konsultacije s relevantnim akterima, uključujući i države članice, u procesu programiranja, u skladu s odredbama iz Dijela II. Komisija i/ili zemlja korisnica će nastojati omogućiti dovoljno vremena zainteresiranim stranama u kojem će one dostaviti svoje komentare u ovom kontekstu.

Član 7.

Okvirni sporazumi i sektorski sporazumi

1. Komisija i zemlja korisnica zaključuju okvirni sporazum kako bi utvrdile i usaglasile pravila saradnje u pogledu finansijske pomoći EZ zemlji korisnici. Kada je to potrebno, uz okvirni sporazum se može zaključiti i sektorski sporazum ili sektorski sporazumi sa odredbama koje su specifične za određene komponente.
2. Pomoć koja se pruža prema Uredbi o programu IPA se može odobriti jedino zemlji korisnici nakon što je okvirni sporazum iz stava 1. zaključen i stupio na snagu.

Kada je sektorski sporazum zaključen sa zemljom korisnicom, pomoć prema Uredbi o programu IPA se jedino može odobriti, prema komponenti programa IPA koja je predmet sektorskog sporazuma, nakon što su okvirni sporazum i sektorski sporazum stupili na snagu.

Iznimno od prve tačke, kada nije zaključen okvirni sporazum ili kada okvirni sporazum koji je snazi, a koji je zaključen prema Uredbama Vijeća (EEZ) br. 3906/89 ⁽³⁾, (EZ) br. 1267/1999 ⁽⁴⁾, (EZ) br. 1268/1999 ⁽⁵⁾, (EZ) br. 2500/2001 ⁽⁶⁾ ili (EZ) br. 2666/2000 ⁽⁷⁾ ne sadrži minimalne odredbe iz stava 3., te minimalne odredbe će biti uvrštene u sporazume o finansiranju.

3. Okvirni sporazum će posebno sadržavati odredbe u vezi sa:

- (a) općim pravilima za finansijsku pomoć Zajednice;
- (b) uspostavom struktura i organa koji su potrebni za upravljanje i koji su spomenuti u članu 21., 32. i 33. i sva druga relevantna specifična tijela;
- (c) zajedničkim odgovornostima gore spomenutih struktura, organa i tijela, u skladu s principima utvrđenim u članu 22., 23., 24., 25., 26., 28. i 29.;
- (d) zahtjevima i uvjetima kontrole za
 - (i) akreditaciju i praćenje akreditacije državnog dužnosnika za ovjeravanje od strane dužnosnika nadležnog za akreditaciju, u skladu s principima iz člana 11., 12. i 15.;
 - (ii) akreditaciju i praćenje akreditacije operativne strukture od strane državnog dužnosnika za ovjeravanje, u skladu s principima iz člana 11., 13. i 16.;
 - (iii) prijenos ovlasti za upravljanje koji vrši Komisija u skladu s principima iz člana 11., 14. i 17.;
- (e) izdavanjem godišnje izjave o jamstvu od strane državnog dužnosnika za ovjeravanje, u skladu s članom 27.;
- (f) pravilima nabavke, u skladu s Uredbom (EZ, Euratom) br. 1605/2002 i Uredbom Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002 ⁽⁸⁾ sa detaljnim pravilima primjene Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002;
- (g) zatvaranjem programa u skladu s članom 47. i 56.;
- (h) definicijama nepravilnosti u skladu s članom 2., prevare i aktivne i pasivne korupcije, u skladu s definicijama sadržanim u zakonodavstvu Zajednice; obavezama zemlje korisnice da preuzima odgovarajuće preventivne mjere protiv aktivne i pasivne korupcije, mjere protiv prevare i korektivne mjera; pravilima za povrat sredstava u slučaju nepravilnosti ili prevare;
- (i) povratom sredstava i finansijskim ispravkama i prilagođavanjima, u skladu s članom 49. i 50.;

³ SL L 375, 23.12.1989. str. 11.

⁴ SL L 161, 26.6.1999., str. 73.

⁵ SL L 161 26.06. 1999. str. 87.

⁶ SL L 342, 27. 12. 2001. str. 1.

⁷ SL L 306 07.12. 2000. str. 1.

⁸ SL L 357, 31. 12. 2002. str. 1.

- (j) pravilima nadzora, kontrole i revizije od strane Komisije i Revizorskog suda Evropskih zajednica;
 - (k) pravilima o porezima, carinskim pristojbama i drugim fiskalnim troškovima;
 - (l) uvjetima vezanim za informiranje i promidžbu.
4. Sektorski sporazum koji se odnosi na određenu komponentu programa IPA i koji nadopunjuje okvirni sporazum može se zaključiti, kada to odgovara. Ne dovodeći u pitanje aranžmane utvrđene okvirnim sporazumom, on obuhvata detaljne i konkretne odredbe o upravljanju, evaluaciji i kontroli date komponente.
 5. U datoj zemlji korisnici, okvirni sporazum se odnosi na sve sporazume o finansiranju, kako je to utvrđeno u članu 8.

Tamo gdje postoji, sektorski sporazum koji se odnosi na određenu komponentu odnosi se na sve sporazume o finansiranju koji su zaključeni u okviru te komponente.

Član 8.

Odluke i sporazumi o finansiranju

1. Odluke Komisije kojima se usvajaju višegodišnji ili godišnji programi biti će u skladu s uvjetima potrebnim za donošenje odluka o finansiranju u skladu s članom 75(2) Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.
2. Kada je to potrebno prema odluci o finansiranju, Komisija i data zemlja korisnica zaključuju sporazum o finansiranju. Sporazumi o finansiranju se mogu zaključiti na godišnjoj ili višegodišnjoj osnovi, u skladu s članom 39.
3. Svaki program čini sastavni dio sporazuma o finansiranju.
4. Sporazumi o finansiranju sadrže:
 - (a) odredbe kojima zemlja korisnica prihvata pomoć Zajednice i kojima se slaže sa pravilima i procedurama koje se odnose na isplatu takve pomoći;
 - (b) uvjete pod kojima se pomoći upravlja, uključujući i relevantne metode i odgovornosti za provedbu godišnjeg ili višegodišnjeg programa i/ili operacije;
 - (c) odredbe koje se odnose na uspostavu i redovito ažuriranje od strane zemlje korisnice plana sa indikativnim mjerilima i rokovima za postizanje decentralizacije bez *ex-ante* kontrola od strane Komisije, kako je to navedeno u članu 14. i 18.

GLAVA II

ZAJEDNIČKA PRAVILA PROVEDBE*POGLAVLJE I****Principi****Član 9.***Usklađenost provedbe pomoći**

1. Pomoć koja se pruža prema Uredbi o programu IPA biti će u skladu s komponentama programa IPA i koordinirana unutar i među komponentama, i na nivou planiranja i na nivou programiranja.
2. Svako preklapanje među mjerama u okviru raznih komponenti će se izbjegavati i neće se finansirati nikakvi izdaci koji nastanu izvan jedne operacije.

*Član 10.***Opći principi provedbe pomoći**

1. Osim ukoliko nije drugačije određeno u stavu 2., 3. i 4., decentralizirano upravljanje, kojim Komisija prenosi ovlasti za upravljanje nad određenim mjerama na zemlju korisnicu, dok zadržava ukupnu konačnu odgovornost za izvršenje općeg budžeta u skladu s članom 53c Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002 i relevantnim odredbama Ugovorâ o EZ, primjenjuje se na provedbu pomoći prema Uredbi o programu IPA.

U svrhu pomoći koja se pruža prema Uredbi o programu IPA, decentralizirano upravljanje pokriva najmanje provođenje natječaja, ugovaranje i vršenje isplata.

U slučaju decentraliziranog upravljanja, operacije se provode u skladu s odredbama iz člana 53c Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.

2. Centralizirano upravljanje, kako je to određeno u članu 53a Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002, može se koristiti u sklopu komponente koja se odnosi na pomoć u tranziciji i izgradnju institucija, posebno za regionalne i horizontalne programe, i u sklopu komponente prekogranične saradnje. Također se može koristiti i za tehničku pomoć u sklopu bilo koje komponente programa IPA.

U sklopu centraliziranog upravljanja, operacije se provode u skladu s odredbama člana 53(a), 53a i 54. do 57. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.

3. Zajedničko upravljanje, kako je to određeno u članu 53d Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002, može se koristiti u sklopu komponente pomoć u tranziciji i izgradnja institucija, posebno za regionalne i horizontalne programe i za programe u kojima su uključene međunarodne organizacije.

U slučaju zajedničkog upravljanja sa međunarodnim organizacijama, operacije se provode u skladu s odredbama člana 53(c) i 53d Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.

4. Podijeljeno upravljanje, kako je to utvrđeno u članu 53b Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002, može se koristiti u sklopu komponente prekogranične saradnje, za prekogranične programe koji uključuju države članice.

U sklopu podijeljenog upravljanja sa državom članicom, operacije se provode u skladu s odredbama utvrđenim u članu 53(b), 53b i u Glavi II Dijela II Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.

POGLAVLJE II

Sistemi upravljanja i kontrole

Odjeljak 1

Decentralizirano upravljanje

Pododjeljak 1

Akreditacija i prijenos ovlasti za upravljanje

Član 11.

Zajednički uvjeti

1. Prije odlučivanja o prijenosu na zemlju korisnicu ovlasti za upravljanje koje se odnosi na komponentu, program ili mjeru, Komisija će se uvjeriti da ta zemlja ispunjava uvjete iz člana 56.(2) Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002, posebno u pogledu sistema upravljanja i kontrole i da su akreditacije iz člana 12. i 13. na snazi.
2. U tu svrhu će sistemi upravljanja i kontrole, uspostavljeni u zemlji korisnici, obezbijediti djelotvorne kontrole najmanje u onim oblastima koje su utvrđene u Dodatku. Odredbe o drugim oblastima koje su utvrđene u sektorskim ili sporazumima o finansiranju primjenjuju se uz ovu Uredbu.
3. Kada je određenim osobama dodijeljena nadležnost za neku aktivnost u vezi s upravljanjem, provedbom i kontrolom programa, zemlja korisnica je dužna takvim osobama omogućiti da izvršavaju svoje obaveze povezane s tom nadležnošću, uključujući i u slučajevima u kojima ne postoji hijerarhijska veza između njih i tijela koja sudjeluju u toj aktivnosti. Zemlja korisnica će osobito tim osobama dati ovlaštenje za uspostavljanje, kroz zvaničnu organizaciju poslova između njih i tih tijela:

- (a) odgovarajućeg sistema za razmjenu informacija, uključujući i ovlast za traženje informacija i pravo pristupa dokumentaciji i osoblju na lokaciji, prema potrebi;
 - (b) standarda koje treba ispuniti;
 - (c) postupaka koje treba slijediti.
4. Svi drugi uvjeti koji su specifični za komponentu, koji su određeni sektorskim sporazumima ili sporazumima o finansiranju, primjenjuju se uz ovu Uredbu.

Član 12.

Akreditacija državnog dužnosnika za ovjeravanje i državnog fonda

1. Dužnosnik nadležan za akreditaciju, kako je to određeno u članu 24., nadležan je za akreditaciju državnog dužnosnika za ovjeravanje iz člana 25., ujedno i kao čelnika državnog fonda u skladu s članom 25(2)(a) i u pogledu njegove sposobnosti da ispuni dužnosti za koje je nadležan, a koje su određene članom 25(2)(b). Akreditacija državnog dužnosnika za ovjeravanje pokriva i državni fond, opisan u članu 26.
2. Prije akreditacije državnog dužnosnika za ovjeravanje, državni dužnosnik za akreditaciju će se uvjeriti da su ispunjeni svi relevantni uvjeti iz člana 11., što će biti popraćeno revizijskim mišljenjem koje je izradio vanjski revizor funkcionalno nezavisan od svih sudionika u sistemima upravljanja i kontrole. Revizijsko mišljenje se bazira na ispitivanjima provedenim u skladu s međunarodno prihvaćenim standardima revizije.
3. Dužnosnik nadležan za akreditaciju dužan je Komisiju obavijestiti o akreditaciji državnog dužnosnika za ovjeravanje najkasnije do obavještenja o akreditaciji prve operativne strukture, kako je to opisano u članu 13(3). Dužnosnik nadležan za akreditaciju dužan je osigurati sve relevantne popratne podatke na zahtjev Komisije.
4. Dužnosnik nadležan za akreditaciju dužan je smjesta obavijesti Komisiju o svim promjenama nastalim u vezi s državnim dužnosnikom za ovjeravanje ili državnim fondom. U slučaju da promjena utječe na državnog dužnosnika za ovjeravanje ili državni fond u vezi s važećim zahtjevima iz člana 11., dužnosnik nadležan za akreditaciju Komisiji šalje procjenu posljedica takve promjene po valjanost akreditacije. Ukoliko je takva promjena značajna, dužnosnik nadležan za akreditaciju dužan je također izvijestiti Komisiju o svojoj odluci u pogledu akreditacije.

*Član 13.***Akreditacija operativne strukture**

1. Državni dužnosnik za ovjeravanje nadležan je za akreditaciju operativnih struktura, u skladu s članom 28.
2. Prije akreditacije operativne strukture, državni dužnosnik za ovjeravanje dužan je uvjeriti se da je data operativna struktura ispunila uvjete iz člana 11. Njegovo uvjerenje potvrđeno je revizijskim mišljenjem vanjskog revizora koji je funkcionalno neovisan od svih sudionika u sistemu upravljanja i kontrole. Revizijsko mišljenje se temelji na ispitivanjima provedenim u skladu s međunarodno prihvaćenim revizijskim standardima.
3. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje dužan je izvijestiti Komisiju o akreditaciji operativnih struktura i osigurati sve relevantne popratne podatke na zahtjev Komisije, uključujući i opis sistema upravljanja i kontrole.

*Član 14.***Prijenos ovlasti za upravljanje od strane Komisije**

1. Prije prijenosa ovlasti za upravljanje, Komisija pregledava akreditacije provedene u skladu s članom 12. i 13. i provjerava postupke i strukture bilo kojeg od odnosnih tijela ili organa u zemlji korisnici. Ovo može podrazumijevati i provjere na lokaciji od strane službi Komisije ili podugovaranje sa nekom od revizorskih kuća.
2. Komisija može, pri svojoj odluci o prijenosu ovlasti za upravljanje, odrediti dodatne uvjete, u pogledu osiguranja ispunjavanja uvjeta iz člana 11. Ti dodatni uvjeti moraju se ispuniti unutar utvrđenog fiksnog roka koji određuje Komisija kako bi prijenos ovlasti za upravljanje ostao na snazi.
3. Odluka Komisije o prijenosu ovlasti za upravljanje sadrži popis *ex ante* kontrola, ukoliko postoje, koje će Komisija provesti po nadmetanju za ugovore, objavljivanju poziva za dostavljanje prijedloga i dodjeli ugovora i bespovratnih sredstava. Ovaj popis može se razlikovati ovisno o komponenti ili programu. *Ex ante* kontrole se primjenjuju, ovisno o komponenti ili programu, sve dok Komisija ne dopusti decentralizirano upravljanje bez *ex ante* kontrola, kako je to navedeno u članu 18.
4. Odluka Komisije može sadržavati odredbe koje se odnose na privremeno oduzimanje ili povlačenje prijenosa ovlasti upravljanja na određena tijela ili institucije.

*Član 15.***Povlačenje ili privremeno oduzimanje akreditacije državnog dužnosnika za ovjeravanje i državnog fonda**

1. Nakon što Komisija prenese ovlasti upravljanja, dužnosnik nadležan za akreditaciju odgovoran je za praćenje trajnog ispunjenja svih uvjeta da bi se ova akreditacija zadržala te je dužan obavijestiti Komisiju o svim značajnim promjenama u vezi s njom.
2. Ukoliko bilo koji od važećih uvjeta iz člana 11. nije, ili više nije, ispunjen, dužnosnik nadležan za akreditaciju dužan je ili oduzeti ili povući akreditaciju državnog dužnosnika za ovjeravanje te smjesta izvijestiti Komisiju o svojoj odluci i razlozima za tu odluku. Dužnosnik nadležan za akreditaciju dužan je osobno se uvjeriti da su ti uvjeti ponovo ispunjeni prije vraćanja akreditacije. Njegovo uvjerenje potvrđeno je revizijskim mišljenjem, kako je to navedeno u članu 12(2).
3. U slučaju da dužnosnik nadležan za akreditaciju povuče ili oduzme akreditaciju državnog dužnosnika za ovjeravanje, primjenjuju se odredbe ovog stava.

Komisija prestaje prebacivati sredstva zemlji korisnici u periodu u kojem akreditacija nije na snazi.

Tokom perioda u kojem akreditacija nije na snazi svi euro-računi ili euro-računi za predmetne komponente biti će blokirani, a plaćanja koja državni fond izvrši s blokiranih euro-računa neće se smatrati prihvatljivima za finansiranje od strane Zajednice;

Ne dovodeći u pitanje bilo koje druge finansijske ispravke, Komisija može vršiti finansijske ispravke, kako je to navedeno u članu 49., vezane za zemlju korisnicu u pogledu njenog prošlog nepoštivanja uvjeta za prijenos ovlasti za upravljanje.

Član 16.

Povlačenje ili privremeno oduzimanje akreditacije operativnih struktura

1. Nakon prijenosa ovlasti upravljanja sa Komisije, državni dužnosnik za ovjeravanje odgovoran je za praćenje trajnog ispunjenja svih zahtjeva da bi se ova akreditacija zadržala te je dužan obavijestiti Komisiju i dužnosnika nadležnog za akreditaciju o svim značajnim promjenama s njom u vezi.
2. Ukoliko bilo koji od uvjeta iz člana 11. nije, ili više nije, ispunjen, državni dužnosnik za ovjeravanje dužan je ili oduzeti ili povući akreditaciju odnosno operativne strukture, te smjesta obavijestiti Komisiju i dužnosnika nadležnog za akreditaciju o svojoj odluci i razlozima za tu odluku.

Državni dužnosnik za ovjeravanje dužan je uvjeriti se da su ti uvjeti ponovo ispunjeni prije vraćanja prethodno oduzete akreditacije. Njegovo uvjerenje potvrđeno revizijskim mišljenjem, kako je to navedeno u članu 13(2).

3. U slučaju da državni dužnosnik za ovjeravanje povuče ili oduzme akreditaciju operativne strukture, primjenjuju se odredbe ovog stava.

Komisija neće zemlji korisnici prebacivati sredstva u vezi s programima ili operacijama koje provodi odnosna operativna struktura sve dok joj je akreditacija oduzeta ili povučena.

Ne dovodeći u pitanje bilo koje druge finansijske ispravke, Komisija može izvršiti finansijske ispravke, kako je to navedeno u članu 49., vezane za zemlju korisnicu u pogledu njenog prošlog nepoštivanja zahtjeva i uvjeta za prijenos ovlasti za upravljanje.

Nove pravne obaveze koje odnosna operativna struktura preduzme neće se smatrati prihvatljivim za vrijeme trajanja razdoblja u kojem akreditacija nije na snazi.

Državni dužnosnik za ovjeravanje odgovoran je za poduzimanje odgovarajućih zaštitnih mjera u vezi s isplatama koje je odnosna operativna struktura izvršila ili u vezi s ugovorima koje je potpisala.

Član 17.

Povlačenje ili privremeno oduzimanje prijenosa ovlasti upravljanja

1. Komisija prati poštivanje uvjeta iz člana 11.
2. Bez obzira na odluku dužnosnika nadležnog za akreditaciju da zadrži, oduzme ili povuče akreditaciju državnog dužnosnika za ovjeravanje ili na odluku državnog dužnosnika za ovjeravanje da zadrži, oduzme ili povuče akreditaciju operativne strukture, Komisija može povući ili oduzeti prijenos ovlasti za upravljanje u bilo kojem trenutku, posebno u slučaju da neki od uvjeta spomenutih u članu 11. nisu, ili više nisu, ispunjeni.
3. U slučaju da Komisija povuče ili oduzme prijenos ovlasti za upravljanje, primjenjuju se odredbe ovog stava.

Komisija prestaje prebacivati sredstva zemlji korisnici.

Ne dovodeći u pitanje bilo koje druge finansijske ispravke, Komisija može vršiti finansijske ispravke, kako je navedeno u članu 49., vezane za zemlju korisnicu u pogledu njenog prošlog nepoštivanja uvjeta za prijenos ovlasti za upravljanje.

Komisija može navesti ostale posljedice takvog oduzimanja ili povlačenja u posebnoj Odluci Komisije.

*Član 18.***Decentralizacija bez *ex ante* kontrola Komisije**

1. Decentralizacija bez *ex-ante* kontrola Komisije cilj je provedbe svih komponenti programa IPA gdje se pomoć provodi na decentraliziranoj osnovi u skladu s članom 10. Vrijeme postizanja ovog cilja može se razlikovati, ovisno o odnosnoj komponenti programa IPA.
2. Prije odustajanja od *ex-ante* kontrola navedenih u Odluci Komisije o prijenosu ovlasti za upravljanje, Komisija je dužna uvjeriti se u djelotvorno funkcioniranje odnosnog sistema upravljanja i kontrole u skladu s relevantnim pravilima Zajednice i državnim pravilima.
3. Komisija posebno prati provedbu, od strane zemlje korisnice, plana sadržanog u sporazumu o finansiranju, kako je to utvrđeno u članu 8(4)(c), koji se može odnositi na postupno odricanje od različitih vrsta *ex-ante* kontrola.
4. Komisija će propisno razmotriti rezultate koje je zemlja korisnica ostvarila u ovom kontekstu, posebno u pružanju pomoći i procesu pregovaranja.

*Član 19.***Mjere protiv prevare**

1. Zemlja korisnica je dužna osigurati provođenje istrage i djelotvorno postupanje u slučajevima za koje postoji sumnja da predstavljaju prevaru i nepravilnosti te osigurati funkcioniranje mehanizma kontrole i izvještavanja istovjetnog onome koji je predviđen u Uredbi Komisije (EZ) br. 1828/2006 ⁽⁹⁾. Komisija će bez odlaganja biti upoznata sa sumnjom u prevaru ili nepravilnost.
2. Nadalje, zemlje korisnice su dužne preduzeti sve odgovarajuće mjere za sprečavanje i suzbijanje praksi aktivne ili pasivne korupcije u bilo kojoj fazi postupka nabavke ili dodjele bespovratne pomoći, kao i tokom provedbe odgovarajućih ugovora.

*Član 20.***Tok revizije**

Državni dužnosnik za ovjeravanje osigurat će da sve relevantne informacije budu dostupne kako bi se u svakom trenutku osigurao dovoljno detaljan tok revizije. Te informacije uključuju pismene dokaze o odobrenju zahtjevâ za plaćanje, knjiženju i isplati prema takvim zahtjevima, te o obradi predujmova, garancija i dugova.

⁹ SL L 371, 27. 12. 2006., str. 1.

Pododjeljak 2

Strukture i dužnosnici*Član 21.*
Imenovanje

1. Zemlja korisnica imenuje sljedeća tijela i dužnosnike:
 - (a) državnog koordinatora programa IPA;
 - (b) strateškog koordinatora komponente regionalnog razvoja i komponente razvoja ljudskih resursa;
 - (c) dužnosnika nadležnog za akreditaciju;
 - (d) državnog dužnosnika za ovjeravanje;
 - (e) državni fond;
 - (f) operativnu strukturu po komponentama programa IPA ili po programima;
 - (g) organ nadležnog za reviziju.
2. Zemlja korisnica će osigurati odgovarajuću podjelu dužnosti na tijela i dužnosnike pobrojane u tački (a) do (g) stava 1., u skladu s članom 56 (2) Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.
3. Komisija će prenijeti ovlasti upravljanja na zemlju korisnicu u skladu s članom 14. ove Uredbe, i to nakon što su tijela i dužnosnici iz stava 1. imenovani i stavljeni u funkciju.

*Član 22.***Funkcije i nadležnosti državnog koordinatora programa IPA**

1. Državnog koordinatora programa IPA imenuje zemlja korisnica. Državni koordinator programa IPA je visoko pozicionirani dužnosnik u vladi ili državnoj upravi zemlje korisnice, koji osigurava cjelokupnu koordinaciju pomoći koja se pruža prema Uredbi o programu IPA.
2. On posebno:
 - (a) osigurava partnerstvo između Komisije i zemlje korisnice i usku vezu između općeg procesa pristupanja i korištenja pomoći koja se pruža prema Uredbi o programu IPA;
 - (b) ima ukupnu odgovornost za:
 - usklađivanje i koordinaciju programa u sklopu ove Uredbe;
 - godišnje programiranje za komponentu pomoći u tranziciji i jačanje institucija na državnom nivou;
 - koordinaciju sudjelovanja zemlje korisnice u relevantnim prekograničnim programima, i sa državama članicama i s drugim državama korisnicama, kao i u programima transnacionalne, međuregionalne i saradnje u područjima morskih slivova u okviru drugih instrumenata Zajednice. Državni koordinator programa

IPA može delegirati poslove koji se odnose na ovu koordinaciju na koordinatora programa prekogranične saradnje.

- (c) izrađuje i nakon što ih pregleda nadzorni odbor programa IPA, podnosi Komisiji godišnje i završne izvještaje o provedbi programa IPA, kako je to određeno u članu 61(3). Primjerak tih izvještaja dostavlja državnom dužnosniku za ovjeravanje.

Član 23.

Funkcije i nadležnosti strateškog koordinatora

1. Strateškog koordinatora imenuje zemlja korisnica kako bi osigurala koordinaciju komponente regionalnog razvoja i komponente razvoja ljudskih resursa pod odgovornošću državnog koordinatora programa IPA. Strateški koordinador je tijelo unutar državne uprave zemlje korisnice, bez izravnog uključivanja u provedbu predmetnih komponenti.
2. Strateški koordinador posebno:
 - (a) koordinira pomoć dodijeljenu u okviru komponente regionalnog razvoja i komponente razvoja ljudskih resursa;
 - (b) izrađuje nacrt okvira za usklađenost strategija, kako je to navedeno u članu 154.;
 - (c) osigurava koordinaciju između sektorskih strategija i programa.

Član 24.

Odgovornost dužnosnika nadležnog za akreditaciju

1. Dužnosnika nadležnog za akreditaciju imenuje zemlja korisnica. Dužnosnik nadležan za akreditaciju je visoko pozicionirani dužnosnik u vladi ili državnoj upravi zemlje korisnice.
2. Dužnosnik nadležan za akreditaciju nadležan je za izdavanje, praćenje i povlačenje ili oduzimanje akreditacije državnog dužnosnika za ovjeravanje i državnog fonda, u skladu s članom 12. i 15.

Član 25.

Funkcije i nadležnosti državnog dužnosnika za ovjeravanje

1. Državnog dužnosnika za ovjeravanje imenuje zemlja korisnica. Državni dužnosnik za ovjeravanje je visoko pozicionirani dužnosnik u vladi ili državnoj upravi zemlje korisnice.
2. Državni dužnosnik za ovjeravanje:
 - a) Kao čelnik državnog fonda, nosi ukupnu odgovornost za finansijsko upravljanje fondovima EU u zemlji korisnici; odgovoran je za pravovaljanost i ispravnost osnovnih transakcija;

- b) odgovoran je za djelotvorno funkcioniranje sistema upravljanja i kontrole u okviru programa IPA.
3. U smislu stava 2(a), državni dužnosnik za ovjeravanje posebno obavlja sljedeće poslove:
- (a) izdavanje garancija o pravovaljanosti i ispravnosti osnovnih transakcija;
 - (b) sastavljanje i podnošenje potvrđenih izvjava o izdacima i zahtjeva za plaćanje Komisiji; državni dužnosnik za ovjeravanje nosi ukupnu odgovornost za tačnost zahtjeva za plaćanje i za prebacivanje sredstava na operativne strukture i/ili krajnje korisnike;
 - (c) potvrđivanje postojanja i ispravnosti elemenata za sufinanciranje;
 - (d) utvrđivanje i promptno obavještanje o svim nepravilnostima;
 - (e) finansijske ispravke koje su potrebne slijedom uočenih nepravilnosti, u skladu sa članom 50.;
 - (f) osoba za kontakt o finansijskim informacijama koje se razmjenjuju između Komisije i zemlje korisnika.
4. U smislu stava 2(b), državni dužnosnik za ovjeravanje posebno obavlja sljedeće poslove:
- (a) odgovoran je za izdavanje, praćenje i oduzimanje ili povlačenje akreditacije operativnih struktura;
 - (b) osiguranje postojanja i djelotvornog funkcioniranja sistema upravljanja pomoći u okviru Uredbe o programu IPA;
 - (c) osiguranje da je sistem unutarnje kontrole u pogledu upravljanja sredstvima djelotvoran i efikasan;
 - (d) podnošenje izvještaja o radu sistema upravljanja i kontrole;
 - (e) osiguranje rada ispravnog sistema izvještavanja i pružanja informacija;
 - (f) praćenje ispunjavanja nalaza iz revizorskih izvještaja organa za reviziju, u skladu s članom 30 (1);
 - (g) bez odlaganja obavještava Komisiju, uz primjerak obavijesti dužnosniku nadležnom za akreditaciju, o svim značajnim promjenama u sistemu upravljanja i kontrole.
5. U skladu s nadležnostima iz stava 2(a) i (b), državni dužnosnik za ovjeravanje izrađuje godišnju izjavu o jamstvu, kako je to utvrđeno u članu 27.

Član 27

Državni fond

Državni fond je tijelo na nivou državnog ministarstva zemlje korisnice i nadležno je za središnji budžet. Državni fond djeluje kao središnji trezor i zadužen je za poslove finansijskog upravljanja pomoći u okviru Uredbe o programu IPA, pod odgovornošću državnog dužnosnika za ovjeravanje.

Državni fond je posebno zadužen za organiziranje bankovnih računa, podnošenje zahtjeva za isplatu sredstava Komisiji, odobravanje prijenosa sredstava primljenih od Komisije na operativne strukture ili na krajnje korisnike i za podnošenje finansijskih izvještaja Komisiji.

Član 27.

Izjava o jamstvu državnog dužnosnika za ovjeravanje

1. U skladu s članom 25(5), državni dužnosnik za ovjeravanje sastavlja godišnju izjavu o upravljanu u vidu izjave o jamstvu koju dostavlja Komisiji do dana 28. februara svake godine. Primjerak izjave o jamstvu dostavlja dužnosniku nadležnom za akreditaciju.
2. Izjava o jamstvu je bazirana na stvarnom nadzoru državnog dužnosnika za ovjeravanje nad sistemima upravljanje i kontrole u toku cijele finansijske godine.
3. Izjava o jamstvu sastavlja se u skladu s primjerom iz okvirnog sporazuma, i obuhvata:
 - (a) potvrdu o djelotvornom funkcioniranju sistema upravljanja i kontrole;
 - (b) potvrdu o pravovaljanosti i ispravnosti osnovnih transakcija;
 - (c) informacije o svim promjenama u sistemima i kontrolama, te elementima popratnih računovodstvenih informacija.
4. Ukoliko potvrde potrebne prema tački (a) i (b) stava 3. nisu dostupne, državni dužnosnik za ovjeravanje dužan je obavijestiti Komisiju o razlozima i mogućim posljedicama, kao i o mjerama koje se poduzimaju za ispravku situacije i zaštitu interesa Zajednice. Državni dužnosnik za ovjeravanje primjerak tih informacija dostavlja dužnosniku nadležnom za akreditaciju.

Član 28.

Funkcije i odgovornost operativne strukture

1. Po jedna operativna struktura uspostavlja se za svaku IPA komponentu ili program koja će se baviti upravljanjem i provedbom pomoći u okviru Uredbe o programu IPA. Operativna struktura je tijelo ili skup tijela unutar uprave zemlje korisnice.
2. Operativna struktura je odgovorna za upravljanje i provedbu jednog ili više programa u skladu s načelima razumnog finansijskog upravljanja. U tu svrhu, operativna struktura obavlja nekoliko funkcija koje uključuju:
 - (a) pripremu godišnjih i višegodišnjih programa;
 - (b) praćenje provedbe programa i vođenje rada sektorskog nadzornog odbora, kako je to određeno u članu 59., odnosno, osiguravanje dokumentacije potrebne za praćenje kvalitete provedbe programa;

- (c) pripremu sektorskih godišnjih i završnih izvještaja o provedbi iz člana 61.(1), te nakon njihove provjere od strane sektorskog nadzornog odbora, podnošenje izvještaja Komisiji, državnom koordinatoru programa IPA i državnom dužnosniku za ovjeravanje;
- (d) osiguranje da su aktivnosti odabrane za finansiranje i odobrene u skladu s kriterijima i mehanizmima koji se primjenjuju na te programe te da poštuju relevantna pravila Zajednice i državna pravila;
- (e) uspostavljanje postupaka kako bi se osiguralo čuvanje cjelokupne dokumentacije potrebne da bi se osigurao adekvatan tok revizije, u skladu s članom 20.;
- (f) organizaciju natječajnih postupaka, postupaka dodjele bespovratnih sredstava, osiguranje ugovaranja, izvršenje isplata krajnjem korisniku i povrata sredstava od krajnjeg korisnika;
- (g) osiguranje da sva tijela koja su uključena u provedbu operacija vode poseban računovodstveni sistem ili posebnu računovodstvenu kodifikaciju;
- (h) osiguranje dostave svih potrebnih informacija o postupcima i provjerama provedenim u vezi s izdacima državnom fondu i državnom dužnosniku za ovjeravanje;
- (i) uspostavu, održavanje i ažuriranje sistema izvještavanja i informiranja;
- (j) provođenje verifikacije kako bi se osiguralo da su izdaci pristigli na naplatu stvarno nastali u skladu s važećim pravilima, da je roba dostavljena i usluge izvršene u skladu s odlukom o odobrenju, te da su zahtjevi za naplatu koje je dostavio krajnji korisnik ispravni. Te verifikacije se odnose na upravne, finansijske, tehničke i fizičke aspekte operacija, ovisno o potrebi;
- (k) osiguranje interne revizije svojih različitih sastavnih tijela;
- (l) izvještavanje o nepravilnostima;
- (m) osiguranje poštivanja zahtjeva vezanih za informiranje i promidžbu.

3. Čelnici tijela koja čine operativnu strukturu moraju biti jasno imenovani i odgovorni za poslove dodijeljene njihovim odnosnim tijelima, u skladu s članom 11(3).

Član 29

Funkcije i odgovornosti tijela za reviziju

1. Zemlja korisnica imenuje tijelo nadležno za reviziju koje je funkcionalno neovisno od svih sudionika u sistemima upravljanja i kontrole i poštuje međunarodno prihvaćane standarde revizije. Tijelo nadležno za reviziju odgovorno je za potvrđivanje djelotvornog i razumnog rada sistema upravljanja i kontrole.
2. Tijelo za reviziju, pod nadležnošću svog čelnika, posebno:
 - (a) Tokom svake godine uspostavlja i izvršava godišnji plana rada za reviziju koji obuhvata revizije čiji je cilj potvrđivanje:

- djelotvornog funkcioniranja sistema upravljanja i kontrole;
- pouzdanosti računovodstvenih podataka koji se dostavljaju Komisiji.

Rad revizije uključuje provođenje revizija na odgovarajućem uzorku operacija ili transakcija i pregled procedura.

Godišnji plan rada revizije podnosi se državnom dužnosniku za ovjeravanje i Komisiji prije početka predmetne godine.

(b) podnošenje sljedećeg:

- godišnjeg izvještaja o izvršenim revizijama prema modelu u okvirnom sporazumu u kojem se navode resursi koje je tijelo nadležno za reviziju koristilo i sažet opis svih slabosti otkrivenih u sistemima upravljanja i kontrole ili nalazima revizije transakcija izvršenih u skladu s godišnjim planom rada revizije tokom prethodnih 12 mjeseci, zaključno na dan 30. septembra te godine. Godišnji izvještaj o izvršenim revizijama dostavlja se Komisiji, državnom dužnosniku za ovjeravanje i dužnosniku nadležnom za akreditaciju do 31. decembra svake godine. Prvi takav izvještaj pokriva period od datuma stupanja na snagu ove Uredbe do 30. novembra 2007,

– godišnjeg mišljenja prema modelu u okvirnom sporazumu o tome da li sistemi upravljanja i kontrole funkcioniraju djelotvorno i da li poštuju uvjete iz ove Uredbe i/ili bilo kojeg drugog sporazuma između Komisije i zemlje korisnice. Ovo se mišljenje dostavlja Komisiji, državnom dužnosniku za ovjeravanje i dužnosniku nadležnom za akreditaciju. Pokriva isti period i ima isti rok kao i godišnji izvještaj o izvršenim revizijama,

- mišljenja o bilo kojoj završnoj izjavi o izdacima koje državni dužnosnik za ovjeravanje podnosi Komisiji, za zatvaranje nekog programa ili nekog njegovog dijela. Tamo gdje je to prikladno, završna izjava o izdacima može sadržavati zahtjeve za isplatu u obliku računa koji se podnose na godišnjoj osnovi. Mišljenje o bilo kojoj završnoj izjavi o izdacima priprema se prema modelu u dodatku okvirnog sporazuma. Ovo mišljenje odnosi se na valjanost zahtjeva za konačnom isplatom i tačnost finansijskih podataka i tamo gdje je to prikladno, popraćeno je završnim izvještajem o izvršenim revizijama. Dostavlja se Komisiji i dužnosniku nadležnom za akreditaciju u isto vrijeme kad i relevantna završna izjava o izdacima koju podnosi državni dužnosnik za ovjeravanje ili najkasnije u roku od tri mjeseca od podnošenja te završne izjave o izdacima.

Daljnji posebni uvjeti za godišnji plan rada revizije i/ili izvještaja i mišljenja iz stava (b) mogu se utvrditi u sektorskom ili sporazumu o finansiranju.

S obzirom na metodologiju rada revizije, izvještaja i revizijskih mišljenja potrebnih prema odredbama ovog člana, tijelo za reviziju će poštivati međunarodne standarde o reviziji, posebno u pogledu procjene rizika, revizijske značajnosti i uzorkovanja. Ta se metodologija može upotpuniti daljnjim smjernicama i definicijama Komisije, posebno u vezi s odgovarajućim općim pristupom uzorkovanju, nivoima povjerljivosti i značajnosti.

*Član 30.***Postupanje po primitku izvještaja tijela za reviziju**

1. Po primitku izvještaja i mišljenja iz prve i druge alineje člana 29(2)(b), državni dužnosnik za ovjeravanje:
 - (a) odlučuje da li su potrebna poboljšanja u sistemima upravljanja i kontrole, bilježi odluke s tim u vezi i osigurava pravovremenu provedbu tih poboljšanja;
 - (b) izvršava sve potrebne prilagodbe zahtjevima za isplatu prema Komisiji.
2. Komisija može odlučiti ili da sama poduzme mjere u vezi s izvještajima ili mišljenjima, naprimjer, pokretanjem postupka vršenja finansijske ispravke, ili zatražiti od zemlje korisnice da poduzme mjere, i pritom o svojoj odluci obavijestiti državnog dužnosnika za ovjeravanje i dužnosnika nadležnog za akreditaciju.

*Član 31.***Posebna tijela**

Funkcije opisane u članu 28. mogu biti grupisane unutar cjelokupnog okvira definiranog strukturama i organima, kako je to utvrđeno u članu 21., i dodjeljene posebnim tijelima unutar ili izvan prvobitno imenovanih operativnih struktura. Takvo grupisanje i dodjela biti će u skladu s odgovarajućom podjelom dužnosti prema Uredbi (EZ, Euratom) br. 1605/2002 i osigurati da krajnja odgovornost za funkcije opisane u spomenutom članu ostanu na prvobitno imenovanoj operativnoj strukturi. Takvo restrukturiranje će se ozvaničiti pisanim sporazumima i podliježe akreditaciji od strane državnog dužnosnika za ovjeravanje i prijenosu ovlasti za upravljanje od strane Komisije.

Odjeljak 2

Drugi vidovi upravljanja*Član 32.***Strukture i organi za centralizirano ili zajedničko upravljanje**

1.U slučaju centraliziranog ili zajedničkog upravljanja, zemlja korisnica imenuje državnog koordinatora programa IPA koji će djelovati kao predstavnik zemlje korisnice prema Komisiji. Osigurat će održavanje bliske veze između Komisije i zemlje korisnice u pogledu općeg procesa pristupanja i u pogledu pretpristupne pomoći EU u okviru programa IPA.

Državni koordinator programa IPA također je odgovoran i za koordinaciju sudjelovanja zemlje korisnice u relevantnim prekograničnim programima, kako s državama članicama tako i s drugim državama korisnicama, kao i u transnacionalnim, međuregionalnim ili

programima za morske slivove u okviru drugih instrumenata Zajednice. Državni koordinator programa IPA može delegirati zadatke u vezi s ovom potonjom odgovornošću na koordinatora prekogranične saradnje.

2. U slučaju komponente prekogranične saradnje, zemlja korisnica imenuje i uspostavlja operativne strukture, u skladu s odredbama člana 139.

Član 33.

Strukture i organi za podijeljeno upravljanje

U slučaju prekograničnih programa koji se provode putem podijeljenog upravljanja sa nekom od zemalja članica, sljedeće strukture će se uspostaviti u jednoj od zemalja članica koje sudjeluju u prekograničnom programu, kako je to utvrđeno u članu 102.:

- jedinstven organ za upravljanje,
- jedinstven organ za potvrđivanje,
- jedinstven organ za reviziju.

POGLAVLJE III

Finansijski doprinosi Evropske zajednice

Član 34.

Prihvatljivost izdataka

1. U slučaju decentraliziranog upravljanja, neovisno o akreditacijama od strane dužnosnika nadležnog za akreditaciju i državnog dužnosnika za ovjeravanje, potpisani ugovori i dodaci ugovorima, nastali rashodi i isplate od strane državnih tijela neće biti prihvatljivi za finansiranje prema Uredbi o programu IPA prije prijenosa ovlasti za upravljanje sa Komisije na relevantne strukture i tijela, osim ukoliko nije drugačije određeno u stavu 2.

Krajnji datum za prihvatljivost izdataka biti će naveden u Dijelu II ili u sporazumima o finansiranju, gdje je to potrebno.

2. Tehnička pomoć kao podrška uspostavljanju sistema upravljanja i kontrole može biti prihvatljiva prije početnog prijenosa ovlasti za upravljanje, za izdatke nastale nakon 1. januara 2007. godine.

Izdaci nastali objavom poziva na dostavljanje prijedloga ili poziva na dostavljanje ponuda mogu također biti prihvatljivi prije početnog prijenosa ovlasti za upravljanje i nakon 1. januara 2007. godine, pod uvjetom da je ovaj početni prijenos ovlasti upravljanja izvršen u rokovima određenim u klauzuli o zadržavanju koja se unosi u relevantne operacije ili pozive, a podliježe prethodnom prihvatanju relevantne dokumentacije od strane Komisije. Pozivi na dostavljanje prijedloga ili pozivi na

dostavljanje ponuda mogu se otkazati ili mijenjati, ovisno o odluci o prijenosu ovlasti za upravljanje.

3. Sljedeći izdaci neće biti prihvatljivi prema Uredbi o programu IPA:

- (a) porezi, uključujući i porez na dodatnu vrijednost;
- (b) carinske i uvozne pristojbe i svi drugi troškovi;
- (c) nabavka, najam i zakup zemljišta i postojećih objekata;
- (d) novčane kazne, finansijske sankcije i troškovi parničnog postupka;
- (e) operativni troškovi;
- (f) polovna oprema;
- (g) bankovne provizije, troškovi garancija i slični troškovi;
- (h) troškovi konverzije, troškovi i gubici nastali u vezi s bilo kojim euro-računom otvorenim za bilo koju komponentu, kao i drugi čisto finansijski izdaci;
- (i) doprinosi u naravi.

4. Izdaci koji se finansiraju prema ovoj Uredbi ne podliježu niti jednom drugom finansiranju iz budžeta Zajednice.

Član 35.

Tretiranje prihoda

1. Prihodi u smislu ove Uredbe odnose se na prihode od operacije u toku perioda njenog sufinansiranja, od prodaje, iznajmljivanja, pružanja usluga, članarine ili druge ekvivalentne prihode, osim:

- (a) prihoda nastalih tokom cijelog ekonomskog perioda trajanja sufinansiranih investicija u slučaju investiranja u firme;
- (b) prihoda nastalih u okviru mjere finansijskog inženjeringa, između ostalog, i po osnovu rizičnog kapitala i zajmova, jamčevine i leasinga;
- (c) kada to odgovara, doprinosi privatnog sektora sufinansiranju operacija, koji će se iskazati skupa s javnim doprinosom u finansijskim tabelama programa.

2. Prihodi iz stava 1. predstavljaju primanja koja će se odbiti od iznosa prihvatljivih rashoda date operacije. Najkasnije do zatvaranja programa, takav prihod se odbija od prihvatljivih izdataka relevantne operacije u cjelokupnom ili proporcionalnom iznosu, ovisno o tome da li su sufinansiranom operacijom nastali u potpunom ili djelimičnom iznosu.

3. Odredbe ovog člana se ne odnose na:

- komponentu ruralnog razvoja,
- infrastrukture koje stvaraju prihod, kao što je to opisano u članu 150.

*Član 36.***Vlasništvo nad kamatom**

Kamata zarađena na bilo kojem od euro-računa koji se odnose na pojedine komponente ostaje u vlasništvu zemlje korisnice. Kamata nastala finansiranjem programa od strane Zajednice knjiži se isključivo na taj program, a smatra se sredstvom za zemlju korisnicu u vidu javnog doprinosa zemlje, te se prikazuje Komisiji u vrijeme završnog zatvaranja programa.

*Član 37.***Finansiranje od strane Zajednice**

1. Finansijski doprinos Zajednice pokriću izdataka nastalih u okviru višegodišnjih ili godišnjih programa utvrđuje se u skladu s dodjelama sredstava predloženim u višegodišnjem indikativnom finansijskom okviru u skladu s članom 5. Uredbe o programu IPA.

2. Sve operacije koje primaju pomoć u okviru raznih komponenti programa IPA zahtijevaju državni doprinos i doprinos Zajednice.

*Član 38.***Iznos pomoći i stopa doprinosa Zajednice**

1. Doprinos Zajednice obračunava se u vezi s prihvatljivim izdacima, kako je to određeno u Dijelu II za svaku pojedinu komponentu programa IPA.

2. Odlukama o finansiranju kojima se usvajaju godišnji ili višegodišnji programi za svaku komponentu programa IPA određuje se najviši indikativni iznos doprinosa Zajednice i u skladu s tim najviša stopa za svaku osovinu prioriteta.

*POGLAVLJE IV****Finansijsko upravljanje***

Odjeljak 1

Budžetske obaveze izdvajanja*Član 39.***Principi**

1. Budžetska obaveza izdvajanja koja odgovara iznosu pravne obaveze, koja ima oblik sporazuma o finansiranju zaključenog sa zemljom korisnicom, usvaja se na osnovu finansijskih odluka kojima se donose godišnji programi.

2.Odlukama o finansiranju kojima se donose višegodišnji programi može se odrediti zaključivanje višegodišnjih pravnih obaveza u vidu sporazuma o finansiranju s datom zemljom korisnicom.

Budžetska obaveza izdvajanja koja odgovara iznosu pravne obaveze može u takvim slučajevima biti u razdoblju od nekoliko godina podijeljena u nekoliko godišnjih rata, kada je to utvrđeno odlukom o finansiranju, kojom je uzet u obzir višegodišnji indikativni finansijski okvir. U odgovarajućim odlukama o finansiranju i sporazumu o finansiranju će se u odgovarajućim finansijskim tabelama dati presjek takve podjele iznosa.

Odjeljak 2

Pravila za decentralizirano upravljanje

Član 40.

Isplate

1. Isplate doprinosa Zajednice koje vrši Komisija izvršit će se u okviru raspoloživih sredstava. U slučaju višegodišnjih programa, svaka isplata se knjiži na budžetske obaveze date komponente programa IPA koje su prve otvorene.

2.Isplate će imati oblik predujma, periodične isplate i isplate konačnog salda.

3.Do 28. februara svake godine zemlja korisnica Komisiji dostavlja plan kojim predviđa vjerovatne zahtjeve za isplatom u tekućoj i narednoj finansijskog godini, posebno za svaku IPA komponentu ili program. Komisija može tražiti ažurirani plan, kada to odgovara.

4.Razmjena informacija o finansijskim transakcijama između Komisije i organa i struktura iz člana 21. će se, kada to odgovara, vršiti elektronskim putem, u postupcima koje su Komisija i zemlja korisnica usaglasili.

5.Kombinirani ukupni iznos predujma i periodičnih isplata neće prelaziti 95 posto od iznosa doprinosa Zajednice, kao što je to prikazano u finansijskoj tabeli svakog programa.

6.Kada se dostigne gornja granica iz stava 5., državni dužnosnik za ovjeravanje nastavlja dostavljati Komisiji potvrđenu izjavu o izdacima, kao i informacije o povraćenim iznosima.

7.Iznosi koji su navedeni u programima koje je dostavila zemlja korisnica, i iskazani u potvrđenim izjavama o izdacima, u zahtjevima za isplatu i u okviru izdataka prikazanih u izvještajima o provedbi biti će denominirani u eure. Zemlje korisnice će pretvoriti iznose troškova nastale u domaćoj valuti u eure, koristeći mjesečnu obračunsku vrijednost eura koju određuje Komisija za mjesec u kojem je trošak knjižen na računima date operativne strukture.

8. Doznake Komisije prema državnom fondu će se izvršiti na euro račun, u skladu s odredbama člana 41., 42., 43., 44. i 45. i odredbama okvirnog, sektorskog ili sporazuma o finansiranju. Po jedan euro račun će se otvoriti za svaki dati program IPA, ili kada to odgovara, za svaku komponentu programa IPA i koristit će se isključivo za transakcije koje se odnose na dati program ili komponentu.

9. Zemlje korisnice će osigurati da krajnji korisnici prime ukupan iznos javnog doprinosa na vrijeme i u punom iznosu. Posebne naknade ili drugi troškovi s jednakim učinkom kojima bi se smanjili ti iznosi za krajnje korisnike neće se zaračunavati.

10. Izdatak se može nadoknaditi iz finansiranja Zajednice samo ako je nastao kod krajnjeg korisnika i ako ga je on platio. Izdatak koji je krajnji korisnik platio biće potkrijepljen računima s potvrdom uplate ili računovodstvenim dokumentima jednake dokazne vrijednosti ili drugim relevantnim dokumentima u kojima, prema programu, pomoć nije funkcija izdatka. Izdatak mora potvrditi državni dužnosnik za ovjeravanje.

Član 41.

Prihvatljivost zahtjeva za isplatu

Da bi Komisija odobrila zahtjev za isplatu, minimalni uvjeti iz člana 42(1), 43(1) i 45(1) moraju biti ispunjeni.

Član 42.

Predujam

1. U slučaju zahtjeva za doznake predujma, minimalni uvjeti iz člana 41. su sljedeći:

- (a) državni dužnosnik za ovjeravanje je obavijestio Komisiju o otvaranju euro računa;
- (b) akreditacije koje je izvršio dužnosnik nadležan za akreditaciju i državni dužnosnik za ovjeravanje su na snazi i prijenos ovlasti za upravljanje koji je izvršila Komisija ostaje na snazi;
- (c) relevantni sporazum o finansiranju je stupio na snagu.

2. Doznake predujma predstavljaju postotak doprinosa Zajednice datom programu, kao što je to navedeno u Dijelu II ove Uredbe. U slučaju višegodišnjih programa, predujam se može podijeliti na nekoliko finansijskih godina.

3. Ukupan doznačeni iznos predujma će se Komisiji nadoknaditi ukoliko se u roku od 15 mjeseci od datuma prve doznake predujma od strane Komisije ne dostavi zahtjev za isplatu u vezi s relevantnim programom. Takav povrat sredstava neće utjecati na doprinos Zajednice datom programu.

4. Ukupan iznos predujma će biti doznačen najkasnije po zatvaranju programa. U toku trajanja programa, državni dužnosnik za ovjeravanje će koristiti doznačeni predujam

jedino za isplatu doprinosa Zajednice za podmirivanje izdataka u skladu s ovom Uredbom.

Član 43.

Periodične isplate

1. U slučaju zahtjeva za doznakom periodične isplate, minimalni uvjeti iz člana 41. su sljedeći:

(a) državni dužnosnik za ovjeravanje je dostavio Komisiji zahtjev za doznakom i izjavu o izdacima koja se odnose na datum doznaku; izjavu o izdacima potvrđuje državni dužnosnik za ovjeravanje;

(b) ispoštovana je gornja granica pomoći Zajednice prema svakoj osovini prioriteta, kao što je to navedeno u odluci Komisije o finansiranju;

(c) operativna struktura je Komisiji dostavila sektorske godišnje izvještaje o provođenju, u skladu s članom 61 (1), uključujući i najnoviji izvještaj;

(d) organ nadležan za reviziju je dostavio Komisiji, u skladu s prvom i drugom alinejom člana 29(2)(b), najnoviji godišnji izvještaj o izvršenoj reviziji i mišljenje o usklađenosti sistema upravljanja i kontrole koji su na snazi s uvjetima iz ove Uredbe i/ili s uvjetima iz bilo kojeg sporazuma zaključenog između Komisije i zemlje korisnice;

(e) akreditacije koje je izvršio dužnosnik nadležan za akreditaciju i državni dužnosnik za ovjeravanje su na snazi i prijenos ovlasti za upravljanje koji je izvršila Komisija ostaje na snazi.

Ukoliko jedan ili više uvjeta iz ovog stava nisu ispunjeni, zemlja korisnica će na zahtjev Komisije i u vremenskom roku koji odredi Komisija preduzeti potrebne korake da bi ispravila situaciju.

2. Ukoliko se ustanovi da pravila koja važe nisu ispoštovana ili da su sredstva Komisije nepropisno iskorištena, Komisija može smanjiti iznos periodičnih isplata zemlji korisnici ili ih privremeno obustaviti, u skladu s odredbama člana 46. Komisija obavještava zemlju korisnicu u skladu s tim.

3. Privremena obustava ili smanjenje iznosa periodičnih isplata biće u skladu s principom proporcionalnosti i neće dovesti u pitanje odluke o usklađenosti niti odluke o obračunu i finansijske ispravke.

Član 44.

Obračun doznaka

Doznake će se obračunavati na osnovu doprinosa Zajednice finansiranju odnosnih operacija, do iznosa do kojeg se dođe primjenom stope sufinansiranja koja se utvrđuje za

svaku osovinu prioriteta u odluci o finansiranju na prihvaćeni izdatak, ovisno o maksimalnom iznosu doprinosa Zajednice prikazanom uz svaku osovinu prioriteta.

Član 45.

Isplata konačnog salda

1.U slučaju isplate konačnog salda važi rok iz člana 166. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002, i minimalni uvjeti iz člana 41. su sljedeći:

(a)državni dužnosnik za ovjeravanje je Komisiji dostavio zahtjev za isplatu konačnog salda i završnu izjavu o izdacima; završnu izjavu o izdacima potvrđuje državni dužnosnik za ovjeravanje;

(b)operativna struktura je dostavila Komisiji sektorske završne izvještaje za dati program, u skladu s članom 61 (1);

(c)organ za reviziju je Komisiji dostavio, u skladu s trećom alinejom člana 29 (2) (b), mišljenje o svim završnim izjavama o izdacima, skupa sa završnim izvještajem o izvršenim revizijama;

(d) akreditacije koje je izvršio dužnosnik nadležan za akreditaciju i državni dužnosnik za ovjeravanje su na snazi i prijenos ovlasti za upravljanje koji je izvršila Komisija ostaje na snazi.

2.Dio budžetskog izdvajanja koji se odnosi na višegodišnje programe, koji je još uvijek otvoren na dan 31. decembra 2017. godine, a za koji dokumenti spomenuti u stavu 1. nisu dostavljeni Komisiji do dana 31. decembra 2018. godine, biće automatski vraćen u budžet, bez obaveze izdvajanja.

Član 46.

Privremena obustava plaćanja

1.Komisija može privremeno obustaviti cjelokupnu ili dio isplate kada:

(a)postoji ozbiljan nedostatak u sistemu upravljanja i kontrole programa, koji utječe na pouzdanost postupka potvrđivanja plaćanja i prema kojem nisu preduzete korektivne mjere; ili je

(b)izdatak iz potvrđene izjave o izdacima povezan s ozbiljnom nepravilnošću koja nije ispravljena; ili su

(c) pojašnjenja potrebna u pogledu informacija navedenih u izjavi o izdacima.

2.Zemlji korisnici će se dati prilika da predoči svoje opservacije u roku od dva mjeseca prije nego što Komisija odluči o privremenoj obustavi u skladu sa stavom 1.

3. Komisija će ukinuti privremenu obustavu kada zemlja korisnica preduzme neophodne mjere da bi ispravila utvrđeni nedostatak, nepravilnost ili nejasnoću, spomenute u stavu 1.

Ukoliko zemlja korisnica ne preduzme takve mjere, Komisija može odlučiti da otkáže cjelokupni ili dio iznosa doprinosa Zajednice programu, u skladu s članom 51.

Član 47.

Zatvaranje programa

1. Nakon što Komisija zaprimi zahtjev za isplatom konačnog salda, program se smatra zatvorenim čim

- Komisija izvrši isplatu konačnog salda, ili
- Čim Komisija izda nalog za povrat sredstava, ili
- Čim dođe do oslobađanja od obaveze izdvajanja od strane Komisije.

2. Zatvaranje ugovora ili bespovratne pomoći ne dovodi u pitanje pravo Komisije da preduzme finansijsku korekciju u kasnijoj fazi..

3. Zatvaranje programa neće utjecati na obaveze zemlje korisnice da i dalje čuva relevantne dokumente, u skladu s članom 48.

Član 48.

Čuvanje dokumenata

Svi dokumenti koji se odnose na dati program će zemlja korisnica programa čuvati najmanje tri godine nakon zatvaranja programa. Taj period se prekida bilo u slučaju sudskog postupka ili na propisno opravdan zahtjev Komisije.

Član 49.

Finansijske ispravke

1. Da bi se osiguralo da se sredstva koriste u skladu s važećim pravilima, Komisija će primjenjivati postupke obračuna ili mehanizme finansijskih ispravki u skladu s članom 53b (4) i 53c(2) Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002 i kako je to detaljno objašnjeno u okvirnom ili, kada oni postoje, u sektorskim sporazumima.

2. Finansijska ispravka može dovesti do sljedećeg:

(a) otkrivanja određene nepravilnosti, uključujući i prevaru; ili do

(b) otkrivanja slabosti ili nedostatka u sistemima upravljanja i kontrole u zemlji korisnici.

3. Ukoliko Komisija ustanovi da je izdatak u okviru programa na koje se odnosi ova Uredba nastao na način koji predstavlja povredu važećih pravila, Komisija donosi odluku o iznosima koji će se isključiti iz finansiranja od strane Zajednice.

4. Računanje i utvrđivanje bilo koje takve ispravke, kao i povrata sredstava, uradit će Komisija u skladu s kriterijima i postupcima utvrđenim u članu 51., 52. i 53. Osim odredbi ove Uredbe, primijenit će se i druge odredbe o finansijskim ispravkama koje su utvrđene u sektorskom sporazumu ili u sporazumu o finansiranju.

Član 50.

Finansijska prilagodavanja

1. Državi dužnosnik za ovjeravanje koji je u prvom stepenu nadležan za vođenje istraga u vezi s nepravilnošću, izvršit će finansijska prilagodavanja kada su nepravilnosti ili nemar otkriveni u operacijama ili operativnim programima, otkazivanjem cjelokupnog ili dijela iznosa doprinosa Zajednice operacijama ili operativnim programima. Državni dužnosnik za ovjeravanje će uzeti u obzir prirodu i težinu nepravilnosti i finansijski gubitak po doprinos Zajednice.

2. U slučaju da je nepravilnost utvrđena, državni dužnosnik za ovjeravanje će izvršiti povrat iznosa doprinosa Zajednice uplaćenog korisniku, u skladu s domaćim procedurama povrata sredstava.

Član 51.

Kriteriji za finansijske ispravke

1. Komisija može vršiti finansijske ispravke otkazivanjem cjelokupnog ili dijela iznosa doprinosa Zajednice programu, u situacijama opisanim u članu 49 (2).

2. Kada su otkriveni pojedinačni slučajevi nepravilnosti, Komisija uzima u obzir sistemsku prirodu nepravilnosti kako bi odredila da li treba primijeniti paušalnu finansijsku ispravku ili ispravke na osnovu ekstrapolacije.

3. Prilikom odlučivanja o iznosu ispravke, Komisija će uzeti u obzir prirodu i težinu nepravilnosti i/ili opseg i finansijske implikacije slabosti ili nedostataka utvrđenih u sistemu upravljanja i kontrole u predmetnom programu.

Član 52.

Postupak za finansijske ispravke

1. Prije donošenja odluke o finansijskoj ispravci, Komisija obavještava državnog dužnosnika za ovjeravanje o svojim privremenim zaključcima i zahtijeva njegove komentare u roku od dva mjeseca.

U slučaju da Komisija predloži finansijsku ispravku na osnovu ekstrapolacije ili paušalne stope, korisniku se daje mogućnost da utvrdi stvarni opseg nepravilnosti provjerom predmetne dokumentacije. U sporazumu s Komisijom, zemlja korisnica može ograničiti

opseg ove provjere na odgovarajuću mjeru ili uzorak odnosne dokumentacije. Osim u valjano opravdanim slučajevima, vrijeme dopušteno za ovu provjeru ne smije biti duže od dva mjeseca nakon dvomjesečnog razdoblja iz prve tačke.

2. Komisija je dužna razmotriti sve dokaze koje zemlja korisnica dostavi u vremenskim rokovima iz stava 1.

(3) Komisija će nastojati donijeti odluku o finansijskoj ispravci u roku od šest mjeseci nakon otvaranja postupka iz stava 1.

Član 53.

Povrat sredstava

1. Svaki povrat sredstava u opći budžet Evropske unije izvršava se prije datuma dospjeća navedenog u nalogu za povrat sredstava, sastavljenom u skladu s članom 72. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002. Datum dospjeća je zadnji dan drugog mjeseca nakon izdavanja naloga.

2. Svako kašnjenje s povratom sredstava uzrokuje nastanak kamate zbog kašnjenja, počevši od datuma dospjeća i zaključno na dan stvarnog plaćanja. Stopa takve kamate je jedan i po postotnih poena viša od stope koju primjenjuje Evropska središnja banka u svojim glavnim operacijama refinansiranja na prvi radni dan u mjesecu u kojem pada datum dospjeća.

Član 54.

Ponovna upotreba doprinosa Zajednice

1. Sredstva iz doprinosa Zajednice koja su otkazana slijedom finansijskih ispravki u skladu s članom 49. uplaćuju se u budžet Zajednice, uključujući i kamatu na njih.

2. Doprinos koji je otkazan ili vraćen u skladu s članom 50. ne može se ponovno upotrijebiti za operaciju ili operacije koje su bile predmet povrata ili usklađivanja, niti, u slučaju kada je povrat ili usklađivanje provedeno zbog sistemske nepravilnosti, za postojeće operacije unutar cjelokupne ili dijela osovine prioriteta u kojoj je sistemska nepravilnost nastala.

Odjeljak 3

Pravila decentraliziranog i zajedničkog upravljanja

Član 55.

Plaćanja

1. Plaćanje doprinosa Zajednice od strane Komisije će se izvršiti u okvirima raspoloživih sredstava.

2. U skladu s članom 81. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002, plaćanja će se izvršiti po dostavljenom dokazu da se relevantna operacija provodi u skladu s odredbama Uredbe o programu IPA, ove Uredbe, ugovora ili ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava pomoći.

3. Izdavanja koja su potrebna za pokriće izdataka, kao što je to navedeno u godišnjim programima, stavit će se na raspolaganje putem jedne ili više sljedećih aktivnosti: isplate kompletnog prispjelog iznosa; isplate predujma, jedne ili više periodičnih isplata; i preostalog prispjelog iznosa.

4. Komisija vrši uplate, kad god je to moguće, u eurima na euro račun.

Član 56. **Zatvaranje programa**

1. Program je zatvoren kada su zatvoreni svi ugovori i bespovratna pomoć, financirani iz ovog programa.

2. Kada se zaprimi zahtjev za isplatom konačnog salda, ugovor ili bespovratna pomoć smatraju se zatvorenim čim dođe do jedne od stvari pomenutih u članu 47 (1).

3. Zatvaranje ugovora ili bespovratne pomoći ne dovodi u pitanje pravo Komisije da izvrši finansijsku ispravku u kasnijoj fazi.

Poglavlje V

Evaluacija i nadzor

Član 57. **Evaluacija**

1. Evaluacijama se nastoji povećati kvalitet, djelotvornost i konsistentnost pomoći iz fondova Zajednice i strategije i provođenja programâ.

2. Višegodišnji indikativni planski dokumenti, kao što je to opisano u članu 5., podliježu redovitoj ex ante evaluaciji, koju provodi Komisija.

3. Komisija može također vršiti i strateške evaluacije.

4. Programi podliježu ex ante evaluacijama, kao i periodičnim i, kada to odgovara, ex post evaluacijama, u skladu s posebnim odredbama koje su utvrđene prema svakoj IPA komponenti u Dijelu II i u članu 21. Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002.

5.U toku perioda provođenja programa provest će se barem jedna periodična evaluacija, a posebno kada se u toku praćenja programa utvrdi znatno odstupanje od prvobitno postavljenih ciljeva.

6.*Ex post* evaluacija provođenja pomoći je u nadležnosti Komisije. *Ex post* evaluacija se odnosi na rezultate specifične za IPA komponente, koji se mogu identificirati. U slučaju zajedničkog upravljanja, *ex post* evaluacija se može zajednički provesti s drugim donatorima.

7.Rezultati *ex ante* i periodične evaluacije uzimaju se u obzir u ciklusu programiranja i provođenja.

8.Komisija utvrđuje metode evaluacije, uključujući i standarde kvaliteta i korištenje objektivnih i mjerljivih indikatora.

Član 58.

Nadzor u slučaju decentraliziranog upravljanja

1.U slučaju decentraliziranog upravljanja, zemlja korisnica je dužna, u roku od šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe, uspostaviti nadzorni odbor za program IPA, u saglasnosti s državnim koordinatorom programa IPA i Komisijom, radi osiguranja usklađenosti i koordinacije u provedbi komponenti programa IPA.

2.Nadzorni odbor programa IPA dužan je uvjeriti se u opću djelotvornost, kvalitet i usklađenost provedbe svih programa i operacija u cilju ostvarivanja ciljeva iz sporazuma o finansiranju i višegodišnjih indikativnih planskih dokumenata. U tu svrhu će se oslanjati na elemente koje dostave sektorski nadzorni odbori, u skladu s članom 59 (3).

3.Nadzorni odbor za program IPA može Komisiji, državnom koordinatoru programa IPA i državnom dužnosniku za ovjeravanje predlagati mjere za osiguranje usklađenosti i koordinacije između programa i operacija koje se provode u okviru raznih komponenti, kao i sve korektivne mjere u komponentama potrebne za osiguranje ostvarenja općih ciljeva pružene pomoći, i radi povećanja ukupne učinkovitosti. Može i relevantnom sektorskom nadzornom(im) odboru(ima) predlagati odluke o korektivnim mjerama da bi se osiguralo postizanje ciljeva programa i povećala djelotvornost pomoći pružene u okviru programa ili predmetne(ih) komponente(i) programa IPA.

4.Nadzorni odbor za program IPA usvaja svoj interni poslovnik u skladu s mandatom nadzornog odbora koji utvrđuje Komisija, a unutar institucionalnog, zakonodavnog i finansijskog okvira date zemlje korisnice.

5.Osim ako drugačije nije određeno u mandatu nadzornog odbora koji utvrđuje Komisija, primjenjuju se odredbe ovog stava.

Članstvo nadzornog odbora za program IPA uključuje predstavnike Komisije, državnog koordinatora programa IPA, državnog dužnosnika za ovjeravanje, predstavnike operativnih struktura i strateškog koordinatora.

Predstavnik Komisije i državni koordinator programa IPA supredsjedaju sastancima nadzornog odbora za program IPA.

Nadzorni odbor za program IPA sastaje se najmanje jednom godišnje. Periodični sastanci mogu se sazivati posebno na tematskoj osnovi.

Član 59.

Sektorski nadzorni odbori u slučaju decentraliziranog upravljanja

1. Nadzornom odboru programa IPA pomažu sektorski nadzorni odbori, uspostavljeni u sklopu IPA komponenti u roku od šest mjeseci nakon što ova Uredba stupi na snagu, u skladu s posebnim odredbama iz Dijela II. Sektorski nadzorni odbori biće pripojeni programima ili komponentama. U njihovom sastavu mogu biti predstavnici civilnog društva, kada to odgovara.

2. Svaki sektorski nadzorni odbor dužan je uvjeriti se u djelotvornost i kvalitet provedbe programa i operacija, u skladu s posebnim odredbama utvrđenim za svaku komponentu u Dijelu II i za relevantne sektorske i/ili sporazume o finansiranju. Može davati prijedloge Komisiji i državnom koordinatoru programa IPA, pri čemu kopije prijedloga dostavlja državnom dužnosniku za ovjeravanje, u vezi s odlukama o bilo kojim korektivnim mjerama kako bi se osiguralo ostvarivanje ciljeva programa i pojačala djelotvornost pomoći koja se pruža.

3. Sektorski nadzorni odbori podnose izvještaje Nadzornom odboru za program IPA. Nadzornom odboru za program IPA će posebno obezbijediti informacije koje se odnose na:

(a) napredak postignut u provođenju programa, po osovinama prioriteta, i kada to odgovara, po mjerama ili operacijama; to obuhvata postignute rezultate, finansijske pokazatelje provedbe i druge faktore koji se uspostavljaju u cilju poboljšanja provedbe programâ;

(b) sve aspekte funkcioniranja sistema upravljanja i kontrole na koje pažnju skrene organ nadležan za reviziju, državni dužnosnik za ovjeravanje ili dužnosnik nadležan za akreditaciju.

Član 60.

Nadzor u slučaju centraliziranog i zajedničkog upravljanja

U slučaju centraliziranog i zajedničkog upravljanja, Komisija može poduzeti sve mjere koje smatra potrebnim za nadzor predmetnih programa. U slučaju zajedničkog upravljanja, te mjere mogu se izvoditi zajednički s odnosnom međunarodnom organizacijom (ili više njih).

Član 61.

Godišnji i završni izvještaji o provedbi

1. Operativne strukture izrađuju sektorski godišnji izvještaj i sektorski završni izvještaj o provedbi programa za koje su odgovorne, u skladu s postupcima određenim za svaku pojedinu komponentu programa IPA u Dijelu II.

Sektorski godišnji izvještaji o provedbi pokrivaju finansijsku godinu. Sektorski završni izvještaji o provedbi pokrivaju cjelokupno razdoblje provedbe, a mogu uključiti i posljednji sektorski godišnji izvještaj.

2. Izvještaji iz stava 1. dostavljaju se državnom koordinatoru programa IPA, državnom dužnosniku za ovjeravanje i Komisiji, nakon što ih pregledaju sektorski nadzorni odbori.

3. Na osnovu izvještaja iz stava 1., državni koordinator programa IPA šalje Komisiji i državnom dužnosniku za ovjeravanje, nakon pregleda od strane nadzornog odbora programa IPA, godišnje i završne izvještaje o provedbi pomoći u okviru Uredbe o programu IPA.

4. Godišnji izvještaj o provedbi iz stava 3., koji se šalje do 31. avgusta svake godine i po prvi put 2008. godine, sažeto prikazuje različite sektorske godišnje izvještaje objavljene u okviru raznih komponenti te uključuje informacije o:

(a) postignutom napretku u provedbi pomoći Zajednice, u odnosu na prioritete utvrđene u višegodišnjem indikativnom planskom dokumentu i različitim programima,

(b) finansijskoj provedbi pomoći Zajednice.

5. Završni izvještaj o provedbi, kako je to navedeno u stavu 3., pokriva cjelokupno razdoblje provedbe, a može uključiti i posljednji godišnji izvještaj, spomenut u stavu 4.

POGLAVLJE VI

Promidžba i pozitivan publicitet

Član 62.

Informiranje i promidžba

1. U slučaju centraliziranog i zajedničkog upravljanja, informacije o programima i operacijama dostavlja Komisija, uz pomoć državnog koordinatora programa IPA, kada to odgovara. U slučaju decentraliziranog upravljanja, i u svim slučajevima programa ili dijela programa u sklopu komponente prekogranične saradnje koji se ne provode prema podijeljenom upravljanju, zemlja korisnica i državni koordinator programa IPA dostavljaju informacije i objavljuju programe i operacije. U slučaju podijeljenog upravljanja, države članice, zemlje korisnice i organ upravljanja, kako je to navedeno u članu 103., pružaju informacije i objavljuju programe i operacije. Informacije će biti namijenjene građanima i korisnicima, u cilju naglašavanja uloge Zajednice i osiguranja transparentnosti.

2.U slučaju decentraliziranog upravljanja, operativne strukture su nadležne za organiziranje objavljivanja liste krajnjih korisnika, naziva operacija i iznosa sredstava Zajednice koja se dodjeljuju operacijama. Osigurat će da je krajnji korisnik informiran o tome da prihvatanje finansiranja također podrazumijeva i prihvatanje uključivanja njihovog naziva u listu korisnika koja se objavljuje. Svi osobni podaci uključeni u listu biće obrađeni u skladu s uvjetima iz Uredbe (EZ) br. 45/2001 Evropskog parlamenta i Vijeća¹⁰.

3.U skladu s članom 90. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1650/2002, Komisija objavljuje relevantne informacije o ugovorima. Komisija objavljuje rezultate tenderske procedure u Službenom listu Evropske unije, na web stranici EuropeAida i u svim drugim odgovarajućim medijima, u skladu s važećim ugovornim procedurama za provedbu vanjskih mjera Zajednice.

Član 63.

Pozitivan publicitet

1.Komisija i relevantni državni, regionalni ili lokalni organi zemalja korisnica usaglašavaju usklađeni paket aktivnosti kako bi stavili na raspolaganje i objavili u zemljama korisnicama informacije o pomoći koja se pruža prema Uredbi o programu IPA.

Postupak provođenja takvih aktivnosti će se odrediti u sektorskim sporazumima ili sporazumima o finansiranju.

2.Provođenje aktivnosti spomenutih u stavu 1. biće u nadležnosti krajnjih korisnika i finansirat će se iz iznosa koji je dodijeljen relevantnim programima ili operacijama.

DIO II

POSEBNE ODREDBE

GLAVA I

KOMPONENTA 'POMOĆ U TRANZICIJI I IZGRADNJA INSTITUCIJA'

POGLAVLJE I

Predmet pomoći i prihvatljivost

Član 64.

Oblasti kojima se pruža pomoć

¹⁰ Službeni list (OJ) L 8, 12.1.2001., str. 1.

1.Pomoć prema ovoj komponenti se može dodijeliti zemljama korisnicama posebno za sljedeće oblasti:

(a)jačanje demokratskih institucija i vladavine prava;

(b)promoviranje i zaštita temeljnih prava i sloboda sadržanih u Evropskoj povelji o temeljnim pravima;

(c)reforma javne uprave;

(d)reforma u oblasti pravde i unutrašnjih poslova, kao što su reforma pravnog sistema, policije, tužilaštava, pravosuđa, zatvorskog sistema, i carina i sistema kontrole granica, sa posebnim naglaskom na unapređenje borbe protiv korupcije, organiziranog kriminala, terorizma i nelegalnih migracija, i uspostavljanje informacionih sistema povezanih s tim oblastima;

(e)modernizacija regulatornog okvira, uključujući i podršku ulaganjima u opremanje ključnih institucija čiju je infrastrukturu ili kapacitet praćenja i primjene zakonskih propisa potrebno jačati;

(f)uspostavljanje ili jačanje sistema finansijske kontrole;

(g)jačanje tržišne ekonomije, uglavnom putem pružanja pomoći samoorganiziranju ekonomskih subjekata i direktne podrške ekonomskoj aktivnosti, uključujući i putem pomoći privatnom sektoru i pomaganju u industrijskom restrukturiranju, kao i diversifikacije ekonomije, moderniziranja ključnih sektora i unapređenja određenih područja;

(h)razvoj civilnog društva i dijaloga između vladinih i nevladinih tijela u cilju promoviranja demokratije, vladavine prava, ljudskih prava, poštivanja i zaštite manjina, kao i dijaloga sa civilnim društvom;

(i)uspostavljanje socijalnog dijaloga kao elementa dobre uprave i kako bi se promovirali pravični i pravedni radni uvjeti;

(j)promoviranje integracije manjina, pomirenja i mjera na izgradnji povjerenja na svim nivoima društva;

(k)okolinska politika, bazirana na visokom nivou zaštite, promoviranje principa 'zagađivač plaća', održivo korištenje prirodnih resursa, energetska efikasnost, obnovljivi izvori energije i progresivno usvajanje politike Zajednice u svim oblastima, uključujući i oblast klimatskih promjena;

(l)poboljšan pristup malih i srednjih preduzeća i javnih uprava finansijskim instrumentima;

(m) izgradnja institucija u oblasti nuklearne sigurnosti, upravljanja radioaktivnim otpadom i zaštita od radijacije, u skladu s *acquis communautaireom* najboljim praksama Evropske unije;

(n) podrška učešću u programima Zajednice, prije svega u onima koji su usmjereni na povećanje svijesti o evropskom državljanstvu, i priprema učešća u agencijama Zajednice.

2. Osim oblasti spomenutih u stavu 1., pomoć se također može dodijeliti u sklopu ove komponente zemljama korisnicama pobrojanim u Dodatku II Uredbe o programu IPA, za sljedeće oblasti:

(a) U skladu s članom 2 (3) (b) Uredbe o programu IPA, socijalni, ekonomski i teritorijalni razvoj, uključujući, između ostalog, i ulaganja u oblasti regionalnog razvoja, razvoja ljudskih resursa i ruralni razvoj;

(b) uklanjanje prepreka socijalnoj inkluziji i podrška inkluzivnim tržištima rada, posebno putem mjera usmjerenih na podizanje životnog standarda, borbu protiv nezaposlenosti i osnaživanje ljudskih resursa;

(c) podrška produktivnom sektoru i službama i unapređenju poduzetničke infrastrukture;

(d) prilagođavanje, reforma, ili kada to odgovara, uvođenje obrazovnih sistema i sistema stručne obuke;

(e) bolji pristup transportnim, informacijskim, energetske i drugim mrežama i njihova kvalitetnija međusobna povezanost;

(f) reforma sistema zdravstvene zaštite;

(g) unapređenje informacionih i komunikacijskih sistema.

Član 65.

Oblici pomoći

1. Pomoć u sklopu ove komponente se posebno može pružati kroz:

(a) mjere administrativne podrške u svrhu obuke i razmjene informacija preko eksperata iz javnog sektora koje dodijele države članice ili međunarodne organizacije, posebno putem twinning projekata, twinning light projekata i TAIEX-a;

(b) tehničku pomoć;

(c) ulaganja u regulatornu infrastrukturu, uključujući i nezavisne vanjske multilateralne institucije, posebno da bi se podržalo usklađivanje sa normama i standardima Evropske

unije. To će biti usmjereno na ključne regulatorne institucije i provodit će se na osnovu jasne strategije za reformu javne uprave i usklađivanja sa *acquisem*;

(d) sheme dodjele bespovratnih sredstava pomoći;

(e) sredstava za pripremu projekta;

(f) provođenja finansijskih instrumenata u saradnji s finansijskim institucijama;

(g) budžetsku podršku, u skladu s odredbama člana 15(1) Uredbe o programu IPA.

2. Za zemlje korisnice navedene u Dodatku II Uredbe o programu IPA, pomoć u sklopu ove komponente se također može pružati i putem mjera i aktivnosti koje su slične onima koje su predviđene u sklopu komponenti regionalnog razvoja, razvoja ljudskog potencijala i ruralnog razvoja, uključujući i operacije tipa investicija.

3. Pomoć se također može koristiti i za podmirenje troškova doprinosa Zajednice međunarodnim misijama, inicijativama ili organizacijama čiji je rad u interesu zemlje korisnice, uključujući i administrativne troškove.

Član 66.

Prihvatljivost izdataka

1. Izdaci u sklopu ove komponente su prihvatljivi ako su nastali nakon nabavki i potpisivanja ugovora i ugovora o bespovratnim sredstvima pomoći, osim u slučajevima isključivo pobrojanim u Uredbi (EZ, Euratom) br. 1605/2002.

2. Osim pravila koja su utvrđena u članu 34(3), sljedeći izdaci se ne smatraju prihvatljivim:

(a) bilo koji troškovi zakupa;

(b) troškovi amortizacije.

3. Izuzetno od člana 34 (3), od slučaja do slučaja će se odlučivati o tome da li su sljedeći izdaci prihvatljivi:

(a) operativni troškovi, uključujući i troškove najma koji se isključivo odnose na razdoblje sufinansiranja operacije;

(b) porezi na dodatnu vrijednost, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

(i) porez na dodatnu vrijednost se ni na koji način ne može povratiti;

(ii) ako se uspostavi da je nastao na strani krajnjeg korisnika, i

(iii) ako je jasno naveden u prijedlogu projekta.

*Član 67.***Iznos pomoći i stopa doprinosa Zajednice**

1.U svrhu ove komponente, prihvatljivi izdaci, kako je to opisano u članu 38 (1), bazirat će se na javnim izdacima u slučaju decentraliziranog upravljanja, i na ukupnim izdacima u slučaju centraliziranog i zajedničkog upravljanja.

2.U slučaju decentraliziranog upravljanja, osim općih pravila utvrđenih u članu 37. i 38., ovaj stav se odnosi na pomoć u sklopu ove komponente.

U slučaju bespovratnih sredstava pomoći, od krajnjih korisnika se može tražiti uplata doprinosa prihvatljivim troškovima operacije. U slučaju investicijske operacije, doprinos Zajednice neće prelaziti 75 posto od javnih izdataka, dok će se preostalih 25 posto osigurati iz javnih sredstava u zemlji korisnici. U izuzetnim i propisno opravdanim slučajevima, međutim, doprinos Zajednice može prelaziti 75 posto od iznosa javnih izdataka.

Aktivnosti na izgradnji institucija zahtijevaju određeni stepen sufinansiranja od strane krajnjeg korisnika i/ili iz javnih sredstava zemlje korisnice. U propisno opravdanim slučajevima, međutim, aktivnosti na izgradnji institucija se mogu financirati do stopostotnog iznosa iz fondova Zajednice.

Pomoć koja se pruža putem mjera administrativne saradnje, kao što je to opisano u članu 65 (1) (a), mogu se u stopostotnom iznosu financirati iz fondova Zajednice.

3.U slučaju centraliziranog ili zajedničkog upravljanja, Komisija odlučuje o stopi doprinosa Zajednice, koja može iznositi do 100 posto od prihvatljivih izdataka.

POGLAVLJE II

Programiranje

Član 68.

Programski okvir

Pomoć će se u principu pružati u vidu:

- državnih programa,
- regionalnih i horizontalnih programa i sredstava.

Član 69.

Državni programi

1. Državne programe godišnje usvaja Komisija na osnovu prijedloga projekata koje podnosi zemlja korisnica, kojima će se u obzir uzeti principi i prioriteti utvrđeni u višegodišnjem indikativnom planskom dokumentu iz člana 5.

2. U prijedlozima projekata će se posebno navesti osovine prioriteta na kojima će se raditi u datoj zemlji korisnici, a koje mogu obuhvatati oblasti pomoći navedene u članu 64. Sa relevantnim subjektima će se voditi konsultacije u toku izrade prijedloga projekata.

3. Svake godine, nakon razgovora između Komisije i zemlje korisnice o prijedlozima projekata, zemlja korisnica dostavlja Komisiji projekte fiche. U projektima fiche će se jasno navesti osovine prioriteta, predviđene operacije i odabrane metode provođenja operacija. Finansijske prijedloge priprema Komisija na osnovu projekata fiche.

4. Finansijski prijedlozi se usvajaju putem odluke o finansiranju, u skladu s članom 8.

5.Sporazum o finansiranju, u skladu s članom 8., zaključuju Komisija i zemlja korisnica.

Član 70.

Učešće u programima Zajednice unutar državnih programa

1.Pomoć se može pružiti kao podrška učešću zemalja korisnica u programima Zajednice. Učešće se utvrđuje u državnim programima.

2.Ukupna sredstva koja se daju kao potpora Zajednice učešću u programima Zajednice neće prelaziti limit koji je utvrđen u državnom programu.

3.Učešće zemalja korisnica u programima Zajednice će biti u skladu s posebnim uvjetima i odredbama utvrđenim za svaki takav program u memorandumu o suglasnosti koji zaključuju Komisija i zemlja korisnica, u skladu sa sporazumima kojima se utvrđuju opći principi učešća zemalja korisnica u programima Zajednice. On sadrži odredbe koje se odnose i na ukupan iznos doprinosa zemlje korisnice i na iznos koji se finansira iz pomoći prema Uredbi o programu IPA.

Član 71.

Učešće u agencijama Zajednice unutar državnih programa

1.Pomoć se može dati kao potpora učešću zemalja korisnica u agencijama Zajednice. Učešće će se regulirati državnim programima.

2.Zemlje korisnice mogu biti pozvane da sudjeluju na ad hoc osnovama u radu raznih agencija Zajednice. Troškovi njihovog učešća se mogu finansirati putem pomoći koja se obezbjeđuje prema Uredbi o programu IPA na način sličan onome koji se odnosi na učešće u programima Zajednice.

*Član 72.***Regionalni i horizontalni programi**

1. Komisija će izraditi regionalne i horizontalne programe koji su potpuno usklađeni u koordinirani sa državnim programima, na osnovu relevantnih višegodišnjih indikativnih planskih dokumenata i u konsultacijama sa relevantnim subjektima.

2. Regionalni i horizontalni programi će biti koncipirani na način na koji će se njima promovirati regionalna saradnja i jačanje razmjene iskustava većeg broja država u zemljama korisnicama i podržati inicijative kojima se podstiču zemlje korisnice na saradnju u oblastima od zajedničkog interesa.

3. Regionalni program se odnosi na zemlje korisnice na Zapadnom Balkanu. Programi će posebno biti usmjereni na pomirenje, rekonstrukciju i političku saradnju u regiji, u cilju pružanja podrške provođenju aktivnosti Pakta o stabilnosti za Jugoistočnu Evropu.

4. Horizontalni programi se odnose na neke ili sve zemlje korisnice u oblastima od zajedničkog interesa u kojima je moguće provesti pomoć djelotvornije i ekonomičnije putem takvih programa nego što je to moguće putem državnih programa.

5. U sklopu regionalnih i horizontalnih programa, pomoć se može pružati u vidu sredstava za pripremu projekta, podrške civilnom društvu, carinama, podrške malim i srednjim preduzećima, finansijske podrške općinama i općinskoj infrastrukturi, statistici, nuklearnoj sigurnosti, informiranju i komunikaciji.

*POGLAVLJE III****Provođenje***

Odjeljak 1

Okvir za provođenje i principi

*Član 73.***Opći principi**

1.Pomoć prema ovoj komponenti će se pružati preko centraliziranog, decentraliziranog ili zajedničkog upravljanja, u skladu s članom 53. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.

2.Cilj će biti decentralizirano upravljanje, kada se radi o državnim programima.

3.Regionalne i horizontalne programe provodi Komisija centralizirano ili putem zajedničkog upravljanja sa međunarodnim organizacijama, kako je to definirano u članu 43 d Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.

*Član 74.***Strukture i organi u slučaju centraliziranog i zajedničkog upravljanja**

U slučaju centraliziranog ili zajedničkog upravljanja, državni koordinator programa IPA isključivo je osoba za kontakt sa Komisijom, u skladu s članom 32.

*Član 75.***Strukture i organi u slučaju decentraliziranog upravljanja**

1.Kada u slučaju decentraliziranog upravljanja, u skladu s članom 22 (2) (b), državni koordinator programa IPA vrši poslove iz svoje nadležnosti za programiranje ove komponente na državom nivou, on izvršava sljedeće poslove:

(a)organizira pripremu prijedloga projekata, kao što je to utvrđeno u članu 69.;

(b) obrađuje i Komisiji dostavlja projekte fiche, spomenute u članu 69.;

(c) prati tehničko izvršenje državnih programa.

2.U skladu s članom 31., operativna struktura se sastoji od jedne ili više provedbenih agencija, koje se uspostavljaju u okviru državne uprave zemlje korisnice ili pod njenom direktnom kontrolom.

Državni dužnosnik za ovjeravanje, nakon konsultacija sa državnim koordinatorom programa IPA, određuje dužnosnike za odobravanje programa na čelu provedbenih agencija.

Dužnosnici ovlaštene za odobravanje programa su dužnosnici koji rade u državnoj upravi zemlje korisnice. Oni su nadležni za aktivnosti koje provode provedbene agencije u skladu s članom 28.

3.Dužnosnici ovlaštene za odobravanje programa će imenovati voditelje programa među dužnosnicima iz državne uprave. Pod punom nadležnošću datog dužnosnika ovlaštenog za odobravanje programa, voditelji programa vrše sljedeće poslove:

(a) nadležni su za tehnički aspekt operacija unutar resornih ministarstava,

(b) pružaju pomoć dužnosniku ovlaštenom za odobravanje programa u kvalitetnoj i blagovremenoj pripremi i provođenju operacija na tehničkom nivou,

(c) zaduženi su za koordinaciju unutar svake osovine prioriteta, utvrđene u prijedlogu projekta zemlje korisnice.

Član 76.

Akreditacija operativne strukture i prijenos ovlasti za upravljanje

1. Kada fondovima Zajednice upravljaju postojeća državna tijela u zemljama korisnicama prema Uredbi (EEZ) br. 3906/89 ili Uredbi (EZ) br. 2500/2001 prije datuma stupanja na snagu ove Uredbe, ta tijela (u daljnjem tekstu: postojeća državna tijela) će upravljati fondovima u sklopu komponente 'pomoć u tranziciji i izgradnja institucija', sve dok Komisija ne donese odluku o prijenosu ovlasti za upravljanje.

2. Niti u jednom slučaju postojeća državna tijela ne mogu upravljati fondovima u sklopu komponente 'pomoć u tranziciji i izgradnja institucija' bez prijenosa ovlasti za upravljanje prema ovoj Uredbi u periodu dužem od godinu dana od dana stupanja na snagu ove Uredbe.

3. Komisija odlučuje o tome da li će prenijeti ovlasti za upravljanje na postojeća državna tijela, posebno uzimajući u obzir listu odstupanja koja je dostavljena u skladu sa stavom 4. i odluku koju je donio državni dužnosnik za ovjeravanje u skladu sa stavom 5.

4. Državni dužnosnik za ovjeravanje vrši ocjenu operativne strukture koja obuhvata postojeća državna tijela, u vezi s uvjetima iz člana 11. Posebno će utvrditi listu svih uvjeta iz Uredbe, kako je to utvrđeno u članu 11, koje operativna struktura nije ispoštovala, na osnovu mišljenja vanjskog revizora koji je funkcionalno nezavisan od svih aktera u sistemu upravljanja i kontrole.

Lista odstupanja se dostavlja Komisiji najkasnije četiri mjeseca nakon stupanja na snagu ove Uredbe.

5. Kada se ocijeni da je nepoštivanje spomenuto u stavu 4. kompatibilno sa efikasnim i djelotvornim funkcioniranjem operativnih struktura, državni dužnosnik za ovjeravanje može odlučiti da izvrši akreditaciju predmetnih tijela prema ovoj Uredbi.

Najkasnije pet mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe, Komisiji će dostaviti odluku o akreditaciji predmetnih tijela. Ta odluka će sadržavati plan, sa ciljevima koji su određeni rokovima, i sa koracima koji će se preduzeti da bi se ispravilo nepoštivanje iz liste spomenute u stavu 4. Mapa će biti usaglašena sa Komisijom.

6. Kada se ocijeni da nepoštivanje iz stava 4. nije kompatibilno sa efikasnim i djelotvornim funkcioniranjem operativne strukture, državni dužnosnik za ovjeravanje će preći na uspostavljanje akreditacije date operativne strukture, u skladu s odredbama člana 13.

7. U slučaju da Komisija odluči da prenese ovlasti upravljanja na postojeća državna tijela prema ovoj Uredbi, Komisija u svojoj odluci može navesti dodatne uvjete za domaće organe. U slučaju dodatnih uvjeta, Komisija određuje rok za poštivanje koji državni organi moraju ispuniti da bi prijenos ovlasti za upravljanje ostao na snazi. U odluci Komisije će se također navesti i lista ex ante kontrola, kako je to utvrđeno u članu 14 (3).

8. Bez obzira na odluku državnog dužnosnika za ovjeravanje, Komisija može odlučiti da zadrži, obustavi ili povuče prijenos ovlasti za upravljanje na bilo koje tijelo, u bilo koje vrijeme.

9. U svim fazama, državni dužnosnik za ovjeravanje vodit će računa o tome da zemlja korisnica obezbijedi sve informacije na zahtjev Komisije.

Član 77.

Principi provođenja u slučaju twinning projekata

1. Twinning projekti će se uspostaviti u vidu ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava pomoći, pri čemu je uprava odabrane države članice, suglasne s pružanjem tražene stručne pomoći u javnom sektoru, uz povrat na taj način nastalih troškova.

Bespovratna sredstva pomoći mogu posebno podrazumijevati dugoročno ustupanje dužnosnika zaduženog da u toku punog radnog vremena pruža savjetodavne usluge upravi zemlje korisnice pomoći kao rezidentni twinning savjetnik.

Takav twinning ugovor o bespovratnoj pomoći je u skladu s relevantnim odredbama Dijela I, Glave VI o bespovratnim sredstvima pomoći Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002 i Uredbom Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002.

2. Komisija utvrđuje i redovno ažurira priručnik za twinning koji obuhvata sistem utvrđenih stopa i cijena za povrat troškova za pruženu stručnu pomoć u javnom sektoru, čiji trošak snosi uprava odabrane države članice.

*Član 78.***Principi provođenja u slučaju učešća u programima i agencijama Zajednice**

U slučaju učešća u programima i agencijama Zajednice, provođenje se sastoji od uplata u programski budžet ili budžet agencije dijela finansijskog doprinosa zemlje korisnice koji se finansira prema programu IPA. Uplatu vrši državni fond u slučaju decentraliziranog upravljanja i Komisija u slučaju centraliziranog upravljanja.

Odjeljak 2

Finansijsko upravljanje*Član 79.***Plaćanja prema decentraliziranom upravljanju**

1. Iznimno od člana 40 (6), kada se dostigne maksimalna granica od 95 posto, državni dužnosnik za ovjeravanje jedino dostavlja novu ovjerenu izjavu o izdacima i informacije o povraćenim iznosima kada traži isplatu konačnog salda.

2. Predujam u principu predstavlja 50 posto od doprinosa Zajednice određenom programu. Može se plaćati u godišnjim ratama. Stopa od 50 posto se može povisiti ukoliko državni dužnosnik za ovjeravanje pokaže da rezultirajući iznos ne pokriva predujam za ugovore i bespovratna sredstva pomoći, koji su potpisani na državnom nivou.

3. Iznos koji će se isplatiti u vidu predujma izračunava se kao zbir procjene iznosa koji će se godišnje ugovarati i stvarnog iznosa za koji su ugovorne obaveze sklopljene u prethodnoj godini. Uz izuzetak učešća u programima i agencijama Zajednice, predujam se jedino plaća kada se pokrene prvi poziv na dostavljanje ponuda ili poziv na dostavljanje prijedloga.

4. Isplate na ime učešća u programima i agencijama Zajednice mogu iznositi do 100 posto iznosa doprinosa Zajednice koji se odnosi na ovo učešće.

Član 80.

Čuvanje dokumentacije

Iznimno od odredbi člana 48., pisana evidencija o cjelokupnoj nabavci, dodjeli bespovratnih sredstava pomoći i o ugovornoj proceduri prema ovoj komponenti će operativna struktura čuvati u periodu od najmanje sedam godina od isplate konačnog salda prema ugovoru.

Član 81.

Vlasništvo nad kamatom

Iznimno od odredbi člana 36., kamate koje nastanu finansiranjem programa od strane Komisije iskazat će se Komisiji svaki put kada se Komisiji dostavlja zahtjev za isplatu.

Odjeljak 3

Evaluacija i praćenje

Član 82.

Evaluacija

1. Svi programi u sklopu komponente pomoć u tranziciji i izgradnja institucija podliježu periodičnoj i/ili ex poste evaluaciji, u skladu s članom 21. Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002.

2. Prije prijenosa ovlasti za upravljanje na zemlju korisnicu, provest će se i periodične i ex post evaluacije. Njih će provesti Komisija.

Nakon prijenosa ovlasti za upravljanje, nadležnost za provođenje periodičnih evaluacija leži na zemlji korisnici, pri čemu se ne dovode u pitanje prava Komisije na provođenje ad hoc periodičnih evaluacija programa za koje smatra da je evaluacija potrebna.

Ex post evaluacija ostaje prerogativa Komisije čak i nakon prijenosa ovlasti za upravljanje na zemlju korisnicu.

3.U skladu s članom 22. Uredbe o programu IPA, sažet izvještaj o periodičnoj i ex post evaluaciji dostavlja se odboru za program IPA na razmatranje.

Član 83.

Praćenje

1.U slučaju decentraliziranog upravljanja, u skladu s članom 59., državni koordinator programa IPA uspostavlja sektorski nadzorni odbor za komponentu 'pomoć u tranziciji i izgradnja institucija', u daljnjem tekstu «odbor za pomoć u tranziciji i izgradnju institucija».

2.Odbor za pomoć u tranziciji i izgradnju institucija se sastaje najmanje dva puta godišnje, na inicijativu zemlje korisnice ili Komisije. On će utvrditi vlastiti poslovnik, u skladu sa mandatom sektorskog nadzornog odbora koji određuje Komisija, i unutar institucionalnog, zakonskog i finansijskog okvira date zemlje korisnice. Odbor usvaja poslovnik u suglasnosti s državnim koordinatorom programa IPA, državnim dužnosnikom za ovjeravanje i nadzornim odborom za program IPA.

3.Odborom za pomoć u tranziciji i izgradnju institucija predsjedava državni koordinator programa IPA. U njegovom sastavu djeluju državni dužnosnik za ovjeravanje, dužnosnik ovlašten za odobravanje programa i, kada to odgovara, drugi predstavnici operativne strukture, predstavnici Komisije, kao i, kada to odgovara, predstavnici međunarodnih finansijskih institucija i civilnog društva, koje odredi zemlja korisnica u saglasnosti Komisije.

4.U skladu sa članom 59 (2), odbor za pomoć u tranziciji i izgradnju institucija je dužan uvjeriti se u djelotvornost i kvalitet datih programa i operacija, posebno:

- (a) pregledajući izvještaje o statusu provođenja sa detaljnim opisom finansijskog i operativnog napretka u provođenju programa;
- (b) pregledajući ostvarenje ciljeva i rezultata programa;
- (c) pregledajući planove nabavki, kao i relevantne preporuke za evaluaciju;
- (d) razgovarajući o problematičnim pitanjima i operacijama;
- (e) predlažući korektivne mjere, kada to odgovara;
- (f) pregledajući slučajeve prevare i nepravilnosti i predstavljajući mjere preduzete u cilju povrata sredstava i izbjegavanja sličnih slučajeva ubuduće;
- (g) pregledajući godišnji plan rada revizije kojeg priprema organ za reviziju i nalaze i preporuke provedenih revizija.

5. Odbor za pomoć u tranziciji i izgradnju institucija nadzire sve tekuće programe u sklopu ove komponente. U slučaju, između ostalog, investicijskih operacija, prijenosa imovine ili privatizacije, zemlja korisnica nadzire programe do njihovog zatvaranja i odbor za pomoć u tranziciji i izgradnju institucija obavještava o svim promjenama rezultata tih programa koji u znatnoj mjeri utječu na njihov efekat, održivost i vlasništvo.

6. Odboru za pomoć u tranziciji i izgradnju institucija pomoć mogu pružati sektorski nadzorni pododbori koje je uspostavila zemlja korisnica za praćenje programa i operacija prema ovoj komponenti, koji su grupisani po sektorima nadzora. Pododbori podnose izvještaj odboru za pomoć u tranziciji i izgradnju institucija. Oni izrađuju i donose svoje poslovne, u skladu s mandatom koji odredi Komisija.

Član 84.

Sektorski godišnji i završni izvještaji o provođenju

1. U slučaju decentraliziranog upravljanja, operativna struktura dostavlja Komisiji, državnom koordinatoru programa IPA i državnom dužnosniku ovlaštenom za odobravanje programa sektorski godišnji izvještaj do 30. juna svake godine.

2. Sektorski završni izvještaj se dostavlja Komisiji, državnom koordinatoru programa IPA i državnom dužnosniku za ovjeravanje najkasnije šest mjeseci nakon zatvaranja programa. Sektorski završni izvještaj pokriva cijeli period provođenja programa i obuhvata posljednji sektorski godišnji izvještaj.

3. Sektorske izvještaje pregleda odbor za pomoć u tranziciji i izgradnju institucija prije nego što budu dostavljeni Komisiji, državnom koordinatoru programa IPA i državnom dužnosniku za ovjeravanje.

4. Sektorskim izvještajima su obuhvaćene sljedeće informacije:

- (a) kvantitativni i kvalitativni elementi o napretku postignutom u provođenju programa, osovinama prioriteta ili operacijama, u pogledu konkretnih, provjerljivih ciljeva;
- (b) detaljne informacije o finansijskom provođenju programa;

(c) informacije o koracima koje su preuzeli operativna struktura ili odbor za pomoć u tranziciji i izgradnju institucija kako bi osigurali kvalitetu i djelotvornost provođenja, posebno:

- (i) mjere nadzora i evaluacije, uključujući i način prikupljanja podataka;
- (ii) sažet opis važnih problema na koje se nailazi u toku provođenja programa i sve mjere koje su poduzete u vezi s njima;
- (iii) korištenje tehničke pomoći;

(d) informacije o aktivnostima na pružanju informacija o programu i promidžbi programa, u skladu s članom 62.

GLAVA II

KOMPONENTA PREKOGRANIČNE SARADNJE

POGLAVLJE I

Predmet pomoći i prihvatljivost

Član 85.

Dodatne definicije za komponentu prekogranične saradnje

U smislu ove Glave, osim definicija iz člana 2., «zemlje učesnice» se odnose na države članice i/ili zemlje korisnice koje učestvuju u prekograničnom programu u sklopu ove komponente.

Član 86.

Oblasti i vidovi pomoći

1. Kroz komponentu prekogranične saradnje se pomoć pruža:

- (a) prekograničnoj saradnji između jedne ili više država članica i jedne ili više zemalja korisnica;
- (b) prekograničnoj saradnji između dvije ili više zemalja korisnica.

2. Pomoć Zajednice prema stavu 1. usmjerena je na jačanje prekogranične saradnje kroz lokalne i regionalne inicijative, kombinirajući i ciljeve vanjske pomoći i ekonomske i socijalne kohezije. Posebno će se kroz saradnju nastojati postići jedan ili više sljedećih širokih ciljeva:

- (a) promoviranje održivog ekonomskog i socijalnog razvoja u pograničnim regijama;
- (b) zajednički rad na rješavanju zajedničkih izazova u oblastima kao što su okoliš, prirodno i kulturno naslijeđe, javno zdravstvo i sprečavanje i borba protiv organiziranog kriminala;
- (c) osiguranje efikasnih i sigurnih granica;
- (d) promoviranje aktivnosti manjeg opsega u kojima će biti uključeni subjekti iz pograničnih regija;

3. Ciljevi iz stava 2. se posebno mogu ostvarivati putem:

- (a) podsticanja poduzetništva, posebno, putem razvoja malih i srednjih preduzeća, turizma, kulture i prekogranične trgovine;
- (b) podsticanja i unapređenja zajedničke zaštite i upravljanja prirodnim i kulturnim resursima, kao i sprečavanja prirodnih i tehnoloških rizika;
- (c) vezama podrške između urbanih i ruralnih regija;
- (d) smanjenja izolacije kroz poboljšan pristup transportnim, informacionim i komunikacijskim mrežama i uslugama, i prekograničnim sistemima i objektima vodosnabdijevanja, upravljanja otpadom i energetske sistemima i objektima;
- (e) razvoja saradnje, kapaciteta i zajedničkog korištenja infrastrukture, posebno u sektorima kao što su zdravstvo, kultura, turizam i obrazovanje;
- (f) promoviranja pravne i administrativne saradnje;
- (g) osiguranja djelotvornog upravljanja granicama, omogućavajući legalnu trgovinu i prolaz, pritom osiguravajući granice od krijumčarenja, nelegalne trgovine, organiziranog kriminala, prenosivih bolesti i nelegalnih migracija, uključujući i tranzitne migracije;
- (h) podsticanja prekograničnog kontakta na regionalnom i lokalnom nivou, jačajući razmjene i produblivanje ekonomske, socijalne, kulturološke i obrazovne saradnje među lokalnim zajednicama;

(i) promoviranja integriranja prekograničnih tržišta rada, lokalnih inicijativa zapošljavanja, jednakosti spolova i jednakih mogućnosti, obuke i socijalne inkluzije;

(j) promoviranja razmjene ljudskih resursa i sredstava za istraživanje i tehnološki razvoj.

4. Kroz komponentu prekogranične saradnje također se može, tamo gdje to ogovara, podržati učešće regija zemalja korisnica koje za to ispunjavaju uvjete u transnacionalnim i međuregionalnim programima u sklopu cilja strukturnih fondova koji se odnosi na evropsku teritorijalnu saradnju i u multilateralnim programima za morske slivove prema Uredbi (EZ) br. 1638/2006 Evropskog parlamenta i Vijeća¹¹. Pravila koja se odnose na učešće zemalja korisnica u gore spomenutim programima utvrđuju se u relevantnim sporazumima o finansiranju.

Član 87.

Partnerstvo

Odredbe člana 11 (1) i (2) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006¹² primijenit će se *mutatis mutandis* na države članice i na zemlje korisnice u kontekstu prekogranične saradnje iz člana 86(1).

Član 88.

Prihvatljivost teritorija

1. U svrhu prekogranične saradnje, kao što je to opisano u članu 86 (1) (a), područja prihvatljiva za finansiranje su:

(a) regije na NUTS nivou 3 ili ako ne postoji NUTS klasifikacija, ekvivalentne regije duž kopnenih granica između Zajednice i zemalja korisnica;

(b) regije na NUTS nivou 3, ili ako ne postoji NUTS klasifikacija, ekvivalentne regije duž morskih granica između Zajednice i zemalja korisnica razdvojene, po općem pravilu, maksimalno 150 kilometara, uzimajući u obzir eventualna prilagođavanja koja su potrebna da bi se osigurala dosljednost i kontinuitet mjere saradnje.

Odmah nakon što ova Uredba stupi na snagu, Komisija će usvojiti listu prihvatljivih regija u Zajednici i u zemljama korisnicama. Ta lista će biti na snazi od 1. januara 2007. do 31. decembra 2013. godine.

2. U svrhu prekogranične saradnje, kao što je to opisano u članu 86(1)(b), sljedeće regije ispunjavaju uvjete za finansiranje:

¹¹ Službeni list (OJ) L 310, 9.11.2006., str. 1

¹² Službeni list (OJ) L 210, 31.7.2006., str. 25

(a) regije na NUTS nivou 3 ili, ako ne postoji NUTS klasifikacija, ekvivalentne regije duž kopnenih granica među zemljama korisnicama;

(b) regije na NUTS nivou 3 ili, ako ne postoji NUTS klasifikacija, ekvivalentne regije duž morskih granica među zemljama korisnicama razdvojene, po općem pravilu, maksimalno 150 kilometara, uzimajući u obzir eventualna podešavanja koja su potrebna da bi se osigurala usklađenost i kontinuitet mjere saradnje.

Lista prihvatljivih regija će biti uključena u relevantne prekogranične programe iz člana 94.

3. U svrhu učešća u programima spomenutim u članu 86(4), prihvatljive regije zemalja korisnica se utvrđuju u relevantnom programskom dokumentu, kada to odgovara.

Član 89.

Prihvatljivost izdataka

1. Izdaci prema ovoj komponenti su prihvatljivi ako su podmireni u periodu između 1. januara 2007. godine i 31. decembra treće godine nakon zadnje budžetske obaveze izdvajanja, za operacije ili dio operacija koje se provode unutar država članica i koji su nastali nakon potpisivanja sporazuma o finansiranju za operacije ili dio operacija koje se provode u zemljama korisnicama.

2. Osim pravila utvrđenih u članu 34(3), sljedeći izdaci nisu prihvatljivi:

- (a) kamata na dug;
- (b) kupovina zemljišta za iznos koji prelazi 10 posto od prihvatljivih izdataka date operacije.

3. Iznimno od člana 34(3), sljedeći izdaci su prihvatljivi:

(a) porezi na dodatnu vrijednost, ukoliko su sljedeći uvjeti ispunjeni:

- (i) ako se ni na koji način ne mogu povratiti;
- (ii) ako se uspostavi da su nastali na strani krajnjeg korisnika, i
- (iii) ako su jasno navedeni u prijedlogu projekta.

(b) troškovi transnacionalnih finansijskih transakcija;

(c) kada provođenje operacije zahtijeva otvaranje jednog ili više računa, bankovne provizije na ime otvaranja i vođenja novih računa;

(d) tarife za pravne konsultacije, usluge notara, troškovi tehničkih ili finansijskih

stručnjaka i računovodstveni troškovi i troškovi revizije, ukoliko su direktno povezani sa sufinansiranom operacijom i ako su neophodni za njenu pripremu ili provođenje;

(e) troškovi garancija koje daje banka ili druge finansijske institucije, u mjeri u kojoj su garancije potrebne prema domaćem zakonodavstvu ili zakonodavstvu Zajednice;

(f) indirektni troškovi, pod uvjetom da su bazirani na stvarnim troškovima koji se pripisuju provođenju date operacije. Fiksne stope koje se baziraju na prosječnim troškovima ne smiju prelaziti 25 posto od tih direktnih troškova operacije koji mogu utjecati na nivo indirektnih troškova. Obračun će se propisno dokumentirati i periodično revidirati.

4. Osim tehničke pomoći za prekogranični program iz člana 94., sljedeći izdaci koje snose javni organi u toku pripreme ili provođenja operacije su prihvatljivi:

(a) troškovi profesionalnih usluga koje pružaju javni organi, osim krajnjeg korisnika, i pripremi ili provođenju operacije;

(b) troškovi pružanja usluga koje se odnose na pripremu i provođenje operacije, a koje pruža javni organ koji je sâm krajnji korisnik i koji izvršava operaciju za svoj račun bez obraćanja vanjskim davateljima usluga, ako su oni dodatni troškovi i odnose se na izdatak koji je stvarno i direktno podmiren na ime sufinansirane operacije.

Javni organ će fakturirati troškove iz tačke (a) ovog stava na krajnjeg korisnika ili će potvrditi te troškove dokumentima jednake dokazne vrijednosti koji omogućavaju identifikaciju stvarnih troškova koje je taj organ podmirio za tu operaciju.

Troškovi iz tačke (b) ovog stava moraju biti potvrđeni dokumentima koji omogućavaju identifikaciju stvarnih troškova koje je podmirio javni organ za tu operaciju.

5. Bez dovođenja u pitanje odredbi stava 1-4, daljnja pravila o prihvatljivosti izdataka mogu donijeti zemlje učesnice u prekograničnom programu.

Član 90.

Iznos pomoći i stopa doprinosa Zajednice

1.U svrhu ove komponente, prihvatljivi izdaci, kako je to opisano u članu 38 (1), bazirat će se ili na javnim izdacima ili na ukupnim izdacima, kako se dogovore zemlje učesnice i kako je to utvrđeno u prekograničnom programu.

2.Doprinos Zajednice za prekogranične programe na nivou osovine prioriteta neće prelaziti maksimalan iznos od 85 posto od prihvatljivih izdataka.

3.Doprinos Zajednice svakoj osovini prioriteta neće biti ispod 20 posto od prihvatljivih troškova.

4.Niti jedna operacija neće imati višu stopu sufinansiranja od one koja se odnosi na predmetnu osovinu prioriteta.

5.U toku perioda prihvatljivosti, spomenutog u stavu 1. člana 89., osim odredbi člana 34(4):

(a)operacija može primiti pomoć Zajednice samo u sklopu jednog prekograničnog programa u isto vrijeme;

(b)operacija neće primiti pomoć u vrijednosti iznad ukupno odobrenih javnih izdataka.

6.Što se tiče državne pomoći preduzećima u smislu člana 87. Ugovora, javna pomoć dodijeljena prema prekograničnim programima će poštivati maksimalnu granicu određenu za državnu pomoć.

POGLAVLJE II

Programiranje

Odjeljak 1

Programi

Član 91.

Priprema i odobrenje prekograničnih programa

1. Pomoć prekograničnoj saradnji, spomenutoj u članu 86(1), će se u principu dodjeljivati unutar okvira višegodišnjih programa za prekograničnu saradnju, u daljnjem tekstu 'prekogranični programi'.

2. Prekogranični programi će se utvrđivati za svaku granicu ili skup granica po odgovarajućem skupinama na NUTS nivou 3 ili, ako ne postoji NUTS klasifikacija, po ekvivalentnim regijama.

3. Svaki prekogranični program će zajednički utvrditi zemlje učesnice, u saradnji s partnerima spomenutim u članu 11. Uredbe (EZ) br. 1083/2006.

4. Zemlje učesnice će zajednički dostaviti prijedlog za prekogranični program Komisiji, sa svim elementima iz člana 94.

5. Komisija će ocijeniti predloženi prekogranični program da bi utvrdila da li on sadrži sve elemente iz člana 94. i da li on doprinosi ostvarenju ciljeva i prioriteta iz relevantnog višegodišnjeg indikativnog planskog dokumenta odnosno dokumenata spomenutih u članu 5.

Kada Komisija smatra da prekogranični program ne sadrži sve elemente iz člana 94. ili da nije u skladu s ciljevima i prioritetima višegodišnjeg indikativnog planskog dokumenta odnosno dokumenata, ona može pozvati zemlje učesnice da dostave sve potrebne dodatne informacije i, kada to odgovara, da revidiraju predloženi program u skladu s tim.

6. Komisija usvaja prekogranični program odlukom.

Član 92.

Sporazumi o finansiranju

1. Za prekogranične programe u vezi sa saradnjom iz člana 86(1)(a), zaključit će se višegodišnji sporazumi o finansiranju između Komisije i svake zemlje korisnice koja učestvuje u programu, na osnovu dokumenata spomenutih u članu 91(b).

Kada se prekogranični program provodi prema prijelaznim aranžmanima spomenutim u članu 99., godišnji sporazumi o finansiranju se zaključuju između Komisije i svake zemlje korisnice koja učestvuje u programu. Svaki takav sporazum o finansiranju će sadržavati doprinos Zajednice zemlji korisnici i predmetnu godinu, kao što je to navedeno u planu finansiranja, spomenutom u članu 99(2).

2. Za prekogranične programe koji se odnose na saradnju spomenutu u članu 86(1)(b), godišnji sporazumi o finansiranju će se zaključiti između Komisije i svake zemlje korisnice koja sudjeluje u programu na osnovu dokumenata spomenutih u članu 96(1). Svaki takav sporazum o finansiranju će sadržavati doprinos Zajednice zemlji korisnici i datu godinu, kao što je to navedeno u planu finansiranja, spomenutom u članu 94(2), drugi podstav.

Član 93.

Revizija prekograničnih programa

1. Na inicijativu zemalja učesnica ili na inicijativu Komisije, u saglasnosti zemalja učesnicima, prekogranični programi se mogu preispitati i, ako je potrebno, revidirati preostali dio programa, u jednom ili više sljedećih slučajeva:

(a) da bi se ažurirao plan finansiranja, u skladu sa revizijom višegodišnjeg indikativnog finansijskog okvira, spomenutog u članu 5. Uredbe o programu IPA;

(b) nakon znatnih socio-ekonomskih promjena;

(c) da bi se više uzele u obzir ili drugačije sagledale promjene u prioritetima Zajednice, državnim ili regionalnim prioritetima;

(d) u svjetlu evaluacije spomenute u članu 109. ili članu 141.;

(e) nakon poteškoća u provođenju;

(f) nakon prestanka prijelaznih aranžmana spomenutih u članu 100. ili bilo koje izmjene odredbi o provođenju, uključujući i prijelaz u zemljama korisnicama sa centraliziranog na decentralizirano upravljanje.

2. Komisija usvaja revidirani prekogranični program odlukom i novi sporazum odnosno sporazumi o finansiranju, spomenuti u članu 92., zaključit će se u skladu s tim. Kada je to relevantno, primjenjuju se odredbe člana 9(3) Uredbe o programu IPA.

Član 94.

Sadržaj prekograničnih programa

1. Svaki prekogranični program sadrži sljedeće informacije:

(a) listu prihvatljivih područja koja su obuhvaćena programom u skladu s članom 88., uključujući i područja fleksibilnosti, kao što je to opisano u članu 97.;

(b) analizu situacije u prihvatljivim područjima saradnje u smislu prednosti i nedostataka i srednjoročnih potreba i cilja koji proističe iz analize;

(c) opis strategije saradnje i prioriteta i mjera odabranih za pomoć, uzimaju u obzir relevantan višegodišnji indikativni planski dokument odnosno dokumente zemlje odnosno zemalja korisnica i druge relevantne državne i regionalne dokumente, kao i rezultate ex ante evaluacije, spomenute u članu 109. ili u članu 141.;

(d) informacije o osovinama prioriteta, mjere u vezi s njima i njihove specifične ciljeve. Ti ciljevi će biti kvantificirani korištenjem ograničenog broja indikatora za neposredni rezultat (output) i rezultate, uzimajući u obzir princip proporcionalnosti. Indikatori će omogućiti mjerenja ostvarenog napretka u vezi s postojećom situacijom i djelotvornosti ciljeva putem kojih se provode prioriteti;

(e) pravila o prihvatljivosti izdataka, spomenutih u članu 89.;

(f) osovinu prioriteta koja se odnosi na posebnu tehničku pomoć za aktivnosti na pripremi, upravljanju, nadzoru, evaluaciji, informiranju i kontroli provođenja programa, skupa sa aktivnostima kojima se jača administrativni kapacitet potreban za provođenje programa, do maksimalno 10 posto od doprinosa Zajednice dodijeljenog programu. U izuzetnim slučajevima, kao što to dogovore Komisija i zemlje učesnice, iznos iznad 10 posto od doprinosa Zajednice programu može se dodijeliti ovom prioritetu;

(g) informacije o komplementarnosti sa mjerama koje se financiraju u sklopu drugih komponenti programa IPA ili putem drugih instrumenata Zajednice, kada je to relevantno;

(h) provedbene odredbe za prekogranični program, uključujući i:

(i) imenovanje od strane zemalja učesnica struktura i organa određenih u članu 102. i, kada to odgovara, u članu 139.;

(ii) opis sistema nadzora i evaluacije;

(iii) kada to odgovara, informacije o tijelu nadležnom za primanje uplata Komisije i tijelu ili tijelima koja su nadležna za vršenje uplata korisnicima;

(iv) kada to odgovara, definiciju postupaka za pokretanje i opticaj finansijskih tokova kako bi se osigurala njihova transparentnost;

(v) elemente čiji je cilj osiguranje promidžbe i informacija o prekograničnom programu, kao što je to spomenuto u članu 62.;

(vi) kada to odgovara, opis postupaka usaglašenih između Komisije i zemalja učesnica za razmjenu kompjuteriziranih podataka.

2. Osim toga, prekogranični programi koji se odnose na saradnju, spomenutu u članu 86(1)(a), sadržavat će jedinstven plan finansiranja baziran na višegodišnjem indikativnom finansijskom okviru bez presjeka po zemljama učesnicama, sa tabelom u kojoj je za

svaku godinu iz višegodišnjeg indikativnog finansijskog okvira i za svaku osovinu prioriteta naveden iznos doprinosa Zajednice i njegova stopa, kao i iznos koji finansiraju državni partneri.

Prekogranični programi koji se odnose na saradnju spomenutu u članu 86(1)(b) sadrže plan finansiranja baziran na višegodišnjem indikativnom finansijskom okviru sa tabelom za svaku zemlju učesnicu u kojoj se za svaku godinu iz višegodišnjeg indikativnog finansijskog okvira i za svaku osovinu prioriteta, navodi iznos doprinosa Zajednice i njegova stopa, kao i, kada to odgovara, iznos koji finansiraju državni partneri.

Odjeljak 2

Operacije

Član 95.

Odabir operacija

1. Prekograničnim programima finansiraju se zajedničke operacije koje su zajednički odabrale zemlje učesnice putem jedinstvenog poziva na dostavljanje prijedloga za cijelo prihvatljivo područje.

Zemlje učesnice također mogu identificirati zajedničke operacije izvan poziva na dostavljanje prijedloga. U tom slučaju, zajednička operacija će se posebno spomenuti u prekograničnom programu ili, ukoliko je to u skladu sa prioritetom ili mjerama prekograničnog programa, biće navedena u bilo koje vrijeme nakon donošenja programa u odluci koju donese zajednički nadzorni odbor, spomenut u članu 110. ili u članu 142.

2. Operacije odabrane za prekogranični program obuhvatit će krajnje korisnike iz najmanje dvije zemlje učesnice koji će u svakoj operaciji sarađivati na barem jedan od sljedećih načina: zajedničko utvrđivanje, zajedničko provođenje, zajedničko kadrovsko popunjavanje i zajedničko finansiranje.

3. Za prekogranične programe koji se odnose na saradnju spomenutu u članu 86(1)(a), odabrane operacije će obuhvatiti korisnike iz barem jedne od država članica koje učestvuju u programu i jedne od zemalja korisnica koje učestvuju u programu.

4. Odabrane operacije koje ispunjavaju gore navedene uvjete mogu se provoditi u jednoj zemlji pod uvjetom da stvaraju jasnu prekograničnu korist.

5. Svaki program će uspostaviti pravila o prihvatljivosti za odabir operacija kojima će se spriječiti dupliciranje nastojanja među raznim prekograničnim programima koji se provode prema programu IPA ili drugim instrumentima Zajednice.

Član 96.

Nadležnosti glavnog korisnika i drugih korisnika

1. Za prekogranične programe koji se odnose na saradnju spomenutu u članu 86(1)(a), krajnji korisnici operacije imenuju glavnog korisnika među sobom prije nego što dostave prijedlog za operaciju. Glavni korisnik preuzima sljedeću nadležnost:

(a) utvrdit će aranžmane za svoje odnose sa krajnjim korisnicima koji učestvuju u operaciji kroz sporazum koji će, između ostalog, sadržavati odredbe kojima se garantira razumno finansijsko upravljanje sredstvima koja su dodijeljena operaciji, uključujući i aranžmane povrata bespravno isplaćenih sredstava;

(b) nadležnost za osiguranje provođenja cjelokupne operacije;

(c) nadležnost za transferiranje doprinosa Zajednice krajnjim korisnicima koju učestvuju u operaciji;

(d) osigurati će da je izdatak koji su predočili krajnji korisnici koji učestvuju u operaciji podmiren u svrhu provođenja operacije i da odgovara aktivnostima usaglašenim između krajnjih korisnika koji sudjeluju u operaciji;

(e) provjeriti će da je izdatak koji su naveli krajnji korisnici koji učestvuju u operaciji potvrđen od strane kontrolora spomenutih u članu 108.

2. Za prekogranične programe koji se odnose na saradnju spomenutu u članu 86(1)(a), koji se provode prema prijelaznim aranžmanima iz člana 99.:

(a) krajnji korisnici operacije u državama članicama učesnicama imenuju glavnog korisnika među sobom prije dostavljanja prijedloga za operaciju. Glavni korisnik preuzima nadležnost prema tački (a) do (e) stava 1. za dio operacije koja se provodi u državama članicama;

(b) krajnji korisnici operacije u svakoj zemlji korisnici koja učestvuje u programu imenuju glavnog korisnika među sobom prije dostavljanja prijedloga za operaciju. Glavni korisnik preuzima nadležnosti pobrojane u tački (a) do (d) stava 1. za dio operacije koji se provodi u toj zemlji.

Glavni korisnik država članica koje učestvuju u programu i zemalja korisnica osiguravaju tijesnu koordinaciju provođenja operacije.

3. Za prekogranične programe koji se odnose na saradnju spomenutu u članu 86(1)(b), krajnji korisnici operacije u svakoj zemlji korisnici koja učestvuje u programu imenuju među sobom glavnog korisnika prije dostavljanja prijedloga za operaciju. Glavni korisnik preuzima nadležnosti navedene u tački (a) do (d) stava 1. za dio operacije koja se provodi u toj zemlji.

Glavni korisnici zemalja korisnica koje učestvuju u programu osiguravaju tijesnu koordinaciju provođenja operacije.

4.Svaki krajnji korisnik koji učestvuje u operaciji odgovoran je za nepravilnosti u izdacima koje je prijavio.

Član 97.

Posebni uvjeti koji se odnose na lokaciju operacija

1.U propisno opravdanim slučajevima, finansiranjem Zajednice se mogu podmiriti izdaci koji su nastali tokom provođenja operacija ili dijelova operacija do najviše 20 posto od iznosa doprinosa Zajednice prekograničnom programu u regijama na NUTS nivou 3, ili ako nema NUTS klasifikacije, u ekvivalentnim područjima koja se nalaze uz prihvatljive regije za dati program. U izuzetnim slučajevima, u saglasnosti Komisije i zemalja učesnica, ta fleksibilnost se može proširiti na regije na NUTS nivou 2 ili, ako ne postoji NURS klasifikacija, na ekvivalentne regije u kojima su prihvatljiva područja locirana.

Na nivou projekta, u izuzetnim slučajevima, izdaci nastali kod partnera lociranih izvan područja programa, kao što je to definirano u prvom podstavu, mogu biti prihvatljivi, ako projekat može ostvariti svoje ciljeve jedino uz učešće tog partnera.

2.Zemlje učesnice svakog programa vodit će računa o zakonitosti i regularnosti tih izdataka.

Odabir operacija izvan prihvatljivih područja, kao što je to navedeno u stavu 1., potvrđuje:

(a)organ za upravljanje, spomenut u članu 102., za programe ili dijelove programa koji se provode kroz podijeljeno upravljanje sa državama članicama;

(b)operativne strukture spomenute u članu 28., za programe ili dio programa koji se provode u zemljama korisnicama prema decentraliziranom upravljanju;

(c)Komisija, za programe ili dio programa koje provode zemlje korisnice prema centraliziranom upravljanju.

POGLAVLJE III

Provođenje

Odjeljak 1

Opće odredbe

Član 98.

Modaliteti provedbe

1. Za prekograničnu saradnju spomenutu u členu 86(1)(a), program će, u principu, provoditi preko podijeljenog upravljanja sa državama članicama organi spomenuti u členu 102., koji su odgovorni za provođenje prekograničnog programa u državama članicama koje učestvuju u programu i zemljama korisnicama.

U tom cilju, države članice i zemlje korisnice koje učestvuju u prekograničnom programu moraju biti u stanju provesti cijeli program na cijeloj prihvatljivoj teritoriji, prema odredbama iz Odjeljka 2 ovog Poglavlja.

Prije usvajanja prekograničnog programa u skladu s članom 91(6), Komisija može tražiti od zemalja učesnica bilo koje informacije koje smatra potrebnim da bi ocijenila kapacitet organa spomenutih u členu 102. za poštivanje obaveza utvrđenih u Odjeljku 2 ovog Poglavlja.

Kada države članice i zemlje korisnice koje učestvuju u prekograničnom programu nisu još uvijek spremne da provedu cijeli program prema ovim modalitetima, primjenjivat će se prijelazni aranžmani utvrđeni u členu 99.

2. Za prekograničnu saradnju spomenutu u členu 86(1)(b), programi će se provoditi prema centraliziranom ili decentraliziranom upravljanju u skladu s članom 53. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002, pri čemu će Komisija ili državni dužnosnik za ovjeravanje i operativne strukture u svakom zemlji učesnici biti odgovorni za provođenje programa u datoj zemlji.

U tom kontekstu, prekogranični programi će se provoditi u skladu s odredbama iz Odjeljka 3 ovog Poglavlja.

Za prekograničnu saradnju spomenutu u členu 86(1)(b) za sve zemlje korisnice cilj će biti decentralizirano upravljanje.

Član 99.

Prijelazni aranžmani

1. Za prekograničnu saradnju spomenutu u členu 86(1)(a), kada zemlje učesnice još uvijek nisu spremne provesti cijeli prekogranični program kroz podijeljeno upravljanje sa

državama članicama u skladu s odredbama iz Odjeljka 2 ovog Poglavlja, program će se provesti u skladu s prijelaznim aranžmanima iz ovog člana.

2. Plan finansiranja koji je uključen u prekogranični program, spomenut u prvom podstavu člana 94(2), sadrži:

- (a) tabelu sa svim državama članicama koje učestvuju u programu, i
- (b) tabelu za svaku zemlju korisnicu koja učestvuje u programu.

3. Dio prekograničnog programa koji se odnosi na zemlje korisnice koje učestvuju u programu provodi se u skladu s odredbama iz Odjeljka 3 ovog Poglavlja.

Dio prekograničnog programa koji se odnosi na zemlje korisnice koje učestvuju u programu provodi se u skladu s odredbama iz Odjeljka 3 ovog Poglavlja, osim člana 142. Primjenjuju se odredbe iz člana 110. koje se odnose na zajednički nadzorni odbor.

4. U provedbenim odredbama iz prekograničnog programa, kao što je to navedeno u članu 94(1)(h), praviti će se razlika između modaliteta koji se odnose na države članice i onih koji se odnose na zemlje korisnice koje učestvuju u programu.

5. Nakon odabira zajedničkih operacija u skladu s odredbama člana 95., organ za upravljanje izdaje bespovratna sredstva pomoći glavnom korisniku iz država članica koje učestvuju u programu.

U slučaju decentraliziranog upravljanja, operativne strukture u zemljama korisnicama koje učestvuju u programu izdaju bespovratna sredstva pomoći glavnim korisnicima u svojim zemljama.

U slučaju centraliziranog upravljanja, Komisija izdaje bespovratna sredstva pomoći glavnom korisniku u svakoj zemlji korisnici koja učestvuje u programu.

Član 100.

Prekid prijelaznih aranžmana

1. Kada su zemlje učesnice spremne da pređu na provođenje preko podijeljenog upravljanja u skladu sa stavom 1. člana 98., one će dostaviti Komisiji revidirani prekogranični program sa jedinstvenim planom finansiranja baziranim na višegodišnjem indikativnom finansijskom okviru za naredne tri godine, skupa sa revidiranim opisom sistema upravljanja i kontrole i revidiranim izvještajem i mišljenjem u skladu sa članom 117.

Komisija će preispitati prekogranični program i ocijeniti dokumente koji su joj dostavljeni u skladu s članom 117. Komisija odlučuje o tome da li će donijeti novu odluku kojom će izmijeniti program kako bi se mogao provoditi prema aranžmanima iz člana 98(1).

2. Budžetske obaveze izdvajanja za dio programa koji se odnosi na zemlje korisnice koje učestvuju u programu koje su preuzete u toku prijelaznih aranžmana i dalje se provode prema odredbama iz člana 99.

Odjeljak 2

Prekogranični programi između zemalja korisnica i država članica

Pododjeljak 1

Sistemi upravljanja i kontrole

Član 101.

Opći principi

Sistemima upravljanja i kontrole prekograničnih programa koje su uspostavile države učesnice obezbjeđuju se:

- (a) definicija funkcija tijela za upravljanje i kontrolu i dodjela funkcija unutar svakog tijela;
- (b) poštivanje principa podjele funkcija između i unutar takvih tijela;
- (c) postupci osiguranja korektnosti i regularnosti izdataka iskazanih u vezi sa prekograničnim programom;
- (d) pouzdani kompjuterizirani računovodstveni sistem, sistem praćenja i finansijskog izvještavanja;
- (e) sistem izvještavanja i praćenja, kada nadležno tijelo povjeri poslove izvršenja drugom tijelu;
- (f) aranžmani za reviziju funkcioniranja sistemâ;
- (g) sistemi i postupci osiguranja adekvatnog toga revizije;
- (h) postupci izvještavanja i praćenja nepravilnosti i povrata bespravno isplaćenih sredstava.

Član 102.

Imenovanje organa

1. Zemlje koje učestvuju u prekograničnom programu imenuju jedinstven organ za upravljanje, jedinstven organ za potvrđivanje i jedinstven organ za reviziju, koji će biti

locirani u jednoj od država članica koje učestvuju u prekograničnom programu. Organ za potvrđivanje prima doznake Komisije i po općem pravilu doznačava sredstva glavnom korisniku, u skladu s odredbama člana 104.

Organ za upravljanje, nakon konsultacija sa zemljama učesnicama u programu, uspostavlja zajednički tehnički sekretarijat. Zajednički tehnički sekretarijat pomaže organu za upravljanje i zajedničkom nadzornom odboru, spomenutom u članu 110. i kada to odgovara, organu za reviziju i organu za potvrđivanje, u izvršavanju njihovih dužnosti.

Zajednički tehnički sekretarijat može imati svoje podružnice u drugim zemljama učesnicama.

2. Organu za reviziju za prekogranični program pomaže grupa revizora sastavljena od po jednog predstavnika svake zemlje koja učestvuje u prekograničnom programu i provodi dužnosti opisane u članu 105. Grupa revizora se formira najkasnije u roku od tri mjeseca od donošenja odluke kojom se odobrava prekogranični program. Ona će utvrditi svoj vlastiti poslovnik o radu. Njom predsjedava organ za reviziju za prekogranični program.

Zemlje učesnice mogu jednoglasnom odlukom odlučiti da je organ za reviziju ovlašten da direktno provodi dužnosti iz člana 105. na cijeloj teritoriji iz programa, bez potrebe za grupom revizora, definiranom u prvom podstavu.

Revizori su nezavisni od sistema kontrole spomenutog u članu 108.

3. Svaka zemlja koja učestvuje u prekograničnom programu imenuje predstavnike u zajednički nadzorni odbor, spomenut u članu 108.

4. Kada jedan ili više poslova organa za upravljanje ili organa za potvrđivanje obavlja posredničko tijelo, relevantni aranžmani će se zvanično evidentirati.

Odredbe ove Uredbe koje se odnose na organ za upravljanje, organ za reviziju i organ za potvrđivanje odnose se i na posredničko tijelo.

Član 103.

Funkcije organa za upravljanje

1. Organ za upravljanje je odgovoran za upravljanje i provođenje prekograničnog programa u skladu s principom razumnog finansijskog upravljanja, a posebno za:

(a) osiguranje da su operacije odabrane za finansiranje u skladu s kriterijima koji se primjenjuju na prekogranični program i da su u skladu s važećim pravilima Zajednice i državnim pravilima u toku cijelog perioda provođenja programa;

(b) osiguranje postojanja sistema za elektronski unos i pohranjivanje računovodstvene evidencije za svaku operaciju koja se provodi u sklopu prekograničnog programa i da su

prikupljeni podaci o provođenju potrebni za finansijsko upravljanje praćenje, verifikaciju, reviziju i evaluaciju;

(c)verificiranje regularnosti izdatka. U tom cilju, on je dužan uvjeriti se da su izdaci svakog korisnika koji učestvuje u operaciji potvrđeni od strane kontrolora spomenutog u članu 108.;

(d)osiguranje da se operacije provode u skladu s odredbama o javnim nabavkama, spomenutim u članu 121.;

(e)osiguranje da krajnji korisnici i druga tijela uključena u provođenje operacija vode ili zaseban računovodstveni sistem ili adekvatan računovodstveni kod za sve transakcije vezane za operaciju bez da se dovode u pitanje domaća računovodstvena pravila;

(f)osiguranje da se evaluacije prekograničnih programa provode u skladu s članom 109.;

(g)uspostavljanje postupaka kojima će osigurati da se svi dokumenti u vezi s izdacima i revizijama koji su potrebni da bi se osigurao adekvatan tok revizije čuvaju u skladu s uvjetima iz člana 134.;

(h)osiguranje da organ za potvrđivanje prima sve potrebne informacije o postupcima i verifikacijama koje se provode u vezi s izdacima u svrhu potvrđivanja;

(i)usmjeravanje rada zajedničkog nadzornog odbora i obezbjeđenje dokumenata za odbor, potrebnih za kvalitetu provođenja prekograničnog programa koji će se pratiti u svjetlu njegovih konkretnih ciljeva;

(j)izradu i nakon odobrenja od strane zajedničkog nadzornog odbora, dostavljanje Komisiji godišnjih i završnog izvještaja o provođenju, spomenutih u članu 112.;

(k)osiguranje poštivanja uvjeta informiranja i promidžbe utvrđenih u članu 62.

2.Organ za upravljanje će odrediti aranžmane provođenja za svaku operaciju, kada to odgovara, u saglasnosti s glavnim korisnikom.

Član 104.

Funkcije organa za potvrđivanje

Organ za potvrđivanje za prekogranični program odgovoran je posebno za:

(a)izradu i dostavljanje Komisiji ovjerenih izjava o izdacima i zahtjeva za isplatom;

(b)potvrđivanje da:

(i) je izjava o izdacima tačna, da je rezultat pouzdanih računovodstvenih sistema i da je bazirana na provjerljivim dokaznim dokumentima;

(ii) iskazani izdatak je u skladu s važećim pravilima Komisije i državnim pravilima i nastao su u vezi s operacijom odabranom za finansiranje u skladu s kriterijima koji se primjenjuju na program i u skladu je s pravilima Zajednice i državnim pravilima;

(c) osiguranje u svrhu potvrđivanja da je primio adekvatne informacije od organa za upravljanje o postupcima i verifikacijama koje su provedene u vezi sa izdatkom iskazanim u izjavi o izdacima;

(d) vođenje računa, u svrhu potvrđivanja, o rezultatima svih revizija provedenih od strane organa za reviziju ili pod njegovom nadležnošću;

(e) vođenje računovodstvene evidencije u kompjuteriziranoj formi o izdacima prijavljenim Komisiji. Organi za upravljanje i organi za reviziju imaju pristup tim informacijama. Na pisani zahtjev Komisije, organ za potvrđivanje Komisiji dostavlja te informacije u roku od deset radnih dana od prijema zahtjeva ili u bilo kojem drugom usaglašenom roku, u svrhu provođenja dokumentiranih i provjera na licu mjesta;

(f) vođenje evidencije o nadoknadivim iznosima i iznosima povučeni s računa nakon otkazivanja cjelokupnog ili dijela doprinosa za operaciju. Povraćeni iznosi se vraćaju u opći budžet Evropske unije prije zatvaranja prekograničnog programa odbijanjem tih iznosa iz sljedeće izjave o izdacima.

(g) dostavljanje Komisiji, do 28. februara svake godine, izvještaja u kojem će se navesti za svaku osovinu prioriteta prekograničnog programa:

(i) iznosi koji su povučeni iz izjava o izdacima koje su dostavljene u toku prethodne godine nakon otkazivanja cijelog ili dijela javnog doprinosa operaciji;

(ii) povraćeni iznosi koji su odbijeni iz tih izjava o izdacima;

(iii) iznosi koji će se povratiti, sa danom 31. decembra prethodne godine, klasificirani prema godini u kojoj je izdat nalog za povrat.

Član 105.

Funkcije organa za reviziju

1. Organ za reviziju prekograničnog programa je funkcionalno nezavisan od organa za upravljanje i organa za potvrđivanje i nadležan je posebno za sljedeće:

(a) osiguranje da se revizije provode da bi se potvrdilo djelotvorno funkcioniranje sistema upravljanja i kontrole u okviru prekograničnog programa;

(b) osiguranje da se revizije provode nad operacijama na osnovu odgovarajućeg uzorka u cilju provjere prijavljenog izdatka;

(c)do 31. decembra svake godine od godine nakon usvajanja prekograničnog programa do četvrte godine nakon zadnjeg budžetskog izdvajanja:

(i)dostavljanje Komisiji godišnjeg izvještaja o izvršenoj kontroli sa nalazima revizije koja je provedena u toku prethodnih dvanaest mjeseci zaključno sa 30.06. date godine i podacima o svim nedostacima utvrđenim u sistemima za upravljanje i kontrolu programa. Prvi izvještaj, koji se treba dostaviti do 31. decembra godine nakon usvajanja programa, odnosi se na period od 1. januara godine usvajanja do 30. juna godine nakon usvajanja programa. Informacije o revizijama provedenim nakon 1. jula četvrte godine nakon zadnjeg budžetskog izdavanja, biće uključene u završni izvještaj o provedenoj kontroli uz izjavu o zatvaranju spomenutu u tački (d) ovog stava. Ovaj izvještaj će se bazirati na sistemima revizije i revizijama operacija provedenim prema tački (a) i (b) ovog stava;

(ii)davanje mišljenja, na osnovu kontrola i revizija provedenih pod njegovom nadležnošću, u vezi s tim da li sistem upravljanja i kontrole funkcioniра djelotvorno, da bi se dalo razumno uvjerenje da su izjave o izdacima dostavljene Komisiji korektne i na osnovu toga razumno uvjerenje da su osnovne transakcije zakonite i ispravne.

Kada se zajednički sistem odnosi na nekoliko IPA prekograničnih programa, informacije iz tačke (i) se mogu unijeti u jedinstven izvještaj, dok mišljenje i izjava izdati prema tački (iii) mogu se odnositi na sve date prekogranične programe;

(d)dostavljanje Komisiji, najkasnije do 31. decembra pete godine nakon zadnjeg budžetskog izdvajanja, izjave o zatvaranju u kojoj se ocjenjuje valjanost zahtjeva za isplatom konačnog salda i legalnost i ispravnost osnovnih transakcija na koje se odnosi završna izjava o izdacima, uz koju se dostavlja i završni izvještaj o kontroli. Ta izjava o zatvaranju se bazira na svim revizijskim poslovima koje je izvršio organ za reviziju ili su izvršeni u njegovoj nadležnosti.

2.Organ za reviziju vodi računa o tome da se prilikom izvršenja revizijskih poslova vodi računa o međunarodno prihvaćenim standardima revizije.

3.Kada revizije i kontrole iz stava 1., tačke (a) i (b) provodi neka institucija osim organa za reviziju, organ za reviziju osigurava da takve institucije imaju neophodnu funkcionalnu nezavisnost.

4.Ako su slabosti otkrivene u sistemima upravljanja i kontrole ili nivo neispravnih izdataka razlog zbog kojeg nije moguće dati pozitivnu ocjenu u godišnjem mišljenju spomenutom u stavu 1., tački (c) ili u izjavi o zatvaranju, spomenutoj u stavu 1., tački (d), organ za reviziju će navesti razloge i procijeniti veličinu problema i njegov finansijski efekat.

Član 106.
Tok revizije

U smislu revizija spomenutih u članu 105(1)(b), tok revizije se smatra adekvatnim kada je, za date prekogranične programe, u skladu sa sljedećim kriterijima:

(a) omogućava poređenje ukupnih iznosa potvrđenih Komisiji sa detaljnim računovodstvenim evidencijama i pratećom dokumentacijom u posjedu organa za potvrđivanje, organa za upravljanje, posredničkih tijela i glavnih korisnika koji se odnose na operacije sufinansirane u sklopu prekograničnog programa;

(b) omogućava provjeru uplate javnog doprinosa glavnom korisniku i svakom krajnjem korisniku;

(c) omogućava provjeru primjene kriterija odabira koje je za prekogranični program uspostavio zajednički nadzorni odbor;

(d) sadrži, za svaku operaciju, tehničke specifikacije i plan finansiranja, dokumente vezane za odobrenje bespovratnih sredstava, dokumente vezane za postupke javnih nabavki, izvještaje o ostvarenom napretku i izvještaje o provedenim provjerama i revizijama.

Član 107.

Revizija operacija

1. Revizije spomenute u članu 105(1)(b) provode se za svaki dvanaestomjesečni period počevši od 1. jula godine nakon usvajanja prekograničnog programa na uzorku operacija odabranog metodom koju utvrđuje ili odobrava organ za reviziju u suglasnosti Komisije.

Revizije se provode na licu mjesta na osnovu dokumentacije i evidencije u posjedu krajnjeg korisnika.

Zemlje učesnice osiguravaju odgovarajuću repartciju tih revizija tokom perioda provođenja.

2. Revizijama će se provjeriti da li su sljedeći uvjeti ispunjeni:

(a) operacija je u skladu s kriterijima odabira prekograničnih programa i provodi se u skladu sa odlukom o odobrenju i ispunjavanju sve važeće uvjete u vezi s njenom funkcionalnošću i korištenjem ili ciljevima koje je potrebno postići;

(b) prijavljeni izdaci podudaraju se sa evidencijama i pratećom dokumentacijom u posjedu krajnjeg korisnika;

(c) izdaci koje je prijavio krajnji korisnik u skladu su sa pravilima Zajednice i državnim pravilima;

(d) javni doprinos je uplaćen krajnjem korisniku u skladu s članom 40(9).

3. Kada su uočeni problemi po svojoj prirodi sistemski i stoga predstavljaju opasnost po druge operacije koje se provode u okviru prekograničnog programa, organ za reviziju vodi računa o daljnjem pregledu, uključujući i nove revizije tamo gdje su potrebne kako bi se utvrdila veličina takvih problema. Relevantni organi će preduzeti potrebne preventivne i korektivne mjere.

4. Nad najmanje 5 posto od ukupnih izdataka koje prijave glavni korisnici i koji su potvrđeni Komisiji u završnoj izjavi o izdacima provest će se revizija u skladu sa stavom 2. prije zatvaranja prekograničnog programa.

Član 108.

Sistem kontrole

1. Da bi se izvršila likvidacija izdataka, svaka zemlja učesnica će uspostaviti sistem kontrole kojim će omogućiti provjeru dostave proizvoda i usluga koji se sufinansiraju, pravovaljanost izdataka prijavljenih na ime operacija ili dijelova operacija koji se provode na njenoj teritoriji i usklađenost takvih izdataka ili relevantnih operacija, ili dijelova tih operacija, sa pravilima Zajednice, kada to odgovara, i državnim pravilima.

U tu svrhu svaka zemlja učesnica imenuje kontrolore nadležne za provjeru legalnosti i ispravnosti izdataka koje prijavi svaki krajnji korisnik koji učestvuje u operaciji. Zemlje učesnice mogu odlučiti da imenuju jedinstvenog kontrola za cijelo područje programa.

Kada se provjera dostave sufinansiranih proizvoda i usluga može provesti jedino u vezi sa cijelom operacijom, takvu provjeru vrši kontrolor zemlje učesnice u kojoj je smješten glavni korisnik ili je vrši organ za upravljanje.

2. Svaka zemlja učesnica osigurava likvidaciju izdataka od strane kontrolora u periodu od tri mjeseca od datuma na koji je glavni korisnik dostavio izdatak kontrolorima.

Pododjeljak 2

Evaluacija i praćenje

Član 109.

Evaluacija

1. Evaluacijom se nastoji povećati kvalitet, djelotvornost i konsistentnost pomoći iz fondova Zajednice i strategija i provođenja prekograničnih programa, pri čemu se uzima u obzir cilj održivog razvoja i relevantno zakonodavstvo Zajednice koje se odnosi na utjecaj na okoliš i stratešku procjena utjecaja na okoliš.

2. Zemlje učesnice zajednički provode ex ante evaluaciju svakog prekograničnog programa.

Cilj ex ante evaluacija je da se optimizira dodjela budžetskih sredstava u sklopu prekograničnih programa i da se unaprijedi kvalitet programiranja. Njima će se utvrditi i ocijeniti dispariteti, nedostaci i potencijal razvoja, cilj koji se treba postići, očekivani rezultati, kvantificirani ciljevi, usklađenost sa relevantnim višegodišnjim indikativnim planskim dokumentom odnosno dokumentima, dodatna vrijednost za Zajednicu, pouke izvučene iz prethodnog programiranja i kvalitet procedura provođenja, praćenja, evaluacije i finansijskog upravljanja.

Ex ante evaluacija se prilaže uz prekogranični program.

3.U toku perioda programiranja, zemlje učesnice provode evaluacije koje su povezane sa praćenjem prekograničnog programa, posebno kada takvo praćenje pokaže znatno odstupanje od prvobitnih ciljeva ili u slučaju prijedloga za revizijom prekograničnog programa. Rezultati se dostavljaju zajedničkom nadzornom odboru za prekogranični program i Komisiji.

Kada rezultati ukazuju na potrebu revizije preostalog programa, kao što je to opisano u členu 93., o njima će se razgovarati sa Odborom za program IPA u vrijeme dostavljanja revidiranog prekograničnog programa.

4.Evaluacije provode eksperti ili institucije, unutrašnje ili vanjske, koje su funkcionalno nezavisne od organa za potvrđivanje i reviziju, spomenutih u členu 102. Rezultati se objavljuju u skladu s pravilima o pristupu dokumentaciji.

5.Evaluacija se finansira iz budžeta za tehničku pomoć, spomenutog u členu 94(1)(f).

Član 110.

Zajednički nadzorni odbor

1.Zemlje učesnice uspostavljaju zajednički nadzorni odbor za svaki prekogranični program u roku od tri mjeseca od dana obavještenja zemalja učesnica o odluci kojom se odobrava prekogranični program.

Zajednički nadzorni odbori se sastaju najmanje dva puta godišnje, na inicijativu zemalja učesnica ili Komisije.

U slučaju prekograničnog programa koji se provodi prema prijelaznim aranžmanima spomenutim u členu 99., za zemlje korisnice u kojima se pomoć provodi decentralizirano, zajednički nadzorni odbor vrši ulogu sektorskog nadzornog odbora, spomenutog u členu 59.

2.Svaki zajednički nadzorni odbor utvrđuje svoj poslovnik o radu unutar institucionalnog, zakonskog i finansijskog okvira zemalja učesnica i u skladu s mandatom zajedničkog nadzornog odbora koji utvrđuje Komisija, kako bi obavio svoje poslove u skladu sa ovom Uredbom. On usvaja poslovnik u saglasnosti sa organima za upravljanje i u slučaju programa koji se provodi prema prijelaznim aranžmanima, spomenutim u členu 99., u

saglasnosti s državnim koordinatorom/koordinatorima programa IPA zemlje/zemalja korisnica koje učestvuju u programu.

3. Zajedničkim nadzornim odborom predsjedava predstavnik jedne od zemalja učesnica ili organ upravljanja.

Prilikom odlučivanja o njegovom sastavu u skladu s članom 102(3), zemlje učesnice vode računa o odredbama člana 87.

4. Komisija učestvuje u radu zajedničkog nadzornog odbora u savjetodavnoj funkciji. Predstavnik Evropske investicijske banke i Evropskog investicijskog fonda mogu sudjelovati u savjetodavnoj funkciji za one prekogranične programe u koje Evropska investicijska banka ili Evropski investicijski fond daje doprinos.

5. Zajednički nadzorni odbor je dužan uvjeriti se u djelotvornost i kvalitet provođenja prekograničnog programa, u skladu sa sljedećim odredbama:

(a) razmatra i odobrava kriterije za odabir operacija koje se finansiraju kroz prekogranični program i odobrava reviziju tih kriterija u skladu sa potrebama programiranja;

(b) periodično pregleda napredak postignut ka ostvarenju specifičnih ciljeva prekograničnog programa na osnovu dokumenata koje dostavi organ za upravljanje i, u slučaju programa koji se provode prema prijelaznim aranžmanima spomenutim u članu 99., operativne strukture u zemljama korisnicama koje učestvuju u programu;

(c) pregleda rezultate provedbe, posebno ostvarenje ciljeva utvrđenih za svaku osovinu prioriteta i evaluacije, spomenute u članu 57(4) i članu 109.;

(d) razmatra i odobrava godišnje i završni izvještaj o provedbi, spomenut u članu 112., i u slučaju programa koji se provode prema prijelaznim aranžmanima spomenutim u članu 99., pregleda izvještaje spomenute u članu 144.;

(e) informiran je o godišnjem izvještaju o kontroli, spomenutom u članu 105(1)(c) i, kada to odgovara u slučaju programa koji se provodi prema prijelaznim aranžmanima spomenutim u članu 99., o godišnjem revizorskom izvještaju odnosno izvještajima, spomenutim u prvoj alineji člana 29(2)(b), i o svim relevantnim komentarima koje Komisija eventualno da nakon pregleda tih izvještaja;

(f) nadležan je za odabir operacija, ali može funkcije prenijeti na upravni odbor koji mu podnosi izvještaje;

(g) može predlagati reviziju ili pregled prekograničnog programa kojima će se vjerovatno omogućiti postizanje ciljeva spomenutih u članu 86(2) ili unaprijediti njegovo upravljanje, uključujući i finansijsko upravljanje programom;

(h) razmatra i odobrava sve prijedloge za izmjenama sadržaja prekograničnog programa.

Član 111.
Aranžmani praćenja

1. Organ upravljanja i zajednički nadzorni komitet osiguravaju kvalitet provođenja prekograničnog programa.
2. Organ upravljanja i zajednički nadzorni odbor vrše praćenje prema finansijskim indikatorima, kao i indikatorima spomenutim u članu 94(1)(d).
3. Razmjena podataka između Komisije i organa spomenutih u članu 102. u svrhu praćenja se vrši elektronski.

Član 112.
Godišnji izvještaj i završni izvještaj o provedbi

1. Najkasnije do 30. juna svake godine, organ upravljanja dostavlja Komisiji godišnji izvještaj o provedbi prekograničnog programa koji je odobrio zajednički nadzorni odbor. Prvi godišnji izvještaj se dostavlja u drugoj godini nakon usvajanja programa.

Organ upravljanja dostavlja završni izvještaj o provedbi prekograničnog programa najkasnije do 31. decembra četvrtre godine nakon zadnjeg budžetskog izdvajanja.

2. Izvještaji iz stava 1. obuhvataju sljedeće informacije:

(a) napredak ostvaren u provođenju prekograničnog programa i prioritete u vezi sa specifičnim, provjerljivim ciljevima, uz kvantifikaciju, kada god i gdje god je ona moguća, uz korištenje indikatora spomenutih u članu 94(1)(d) na nivou osovine prioriteta;

(b) finansijsko provođenje prekograničnog programa, uz sljedeće detalje za svaku osovinu prioriteta:

(i) izdatak koji je podmirio korisnik, iskazan u zahtjevu za isplatom, dostavljen organu za upravljanje i odgovarajući javni doprinos;

(ii) ukupne uplate primljene od Komisije i kvantifikacija finansijskih indikatora spomenutih u članu 111(2); i

(iii) izdatak koji je podmirio organ nadležan za isplate korisniku;

(c) koraci koje preduzima organ za upravljanje ili zajednički nadzorni odbor da bi se osigurao kvalitet i djelotvornost provođenja, posebno:

(i) mjere praćenja i evaluacije, uključujući i aranžmane za prikupljanje podataka;

(ii) sažet prikaz svih značajnih problema na koje se nailazi u toku provođenja prekograničnog programa i svih preduzetih mjera, uključujući i odgovor na komentare date prema članu 113., kada to odgovara;

(iii) korištenje tehničke pomoći;

(d) mjere preduzete da bi se obezbijedile informacije o prekograničnom programu i vršila njegova promidžba;

(e) informacije o značajnim problemima koji se odnose na poštivanje pravila Zajednice, na koje se nailazi u toku provedbe prekograničnog programa i mjere preduzete na njihovom rješavanju;

(f) korištenje pomoći koja je nakon finansijskih ispravki, prema članu 138., stavljena na raspolaganje organu za upravljanje ili drugom javnom organu u toku perioda provedbe prekograničnog programa;

(g) u slučaju programa koji se provode prema prijelaznim aranžmanima, spomenutim u članu 99., napredak postignut prema provođenju prema podijeljenom upravljanju na cijeloj teritoriji prekograničnog programa.

Kada to odgovara, informacije spomenute u tački (a) do (g) ovog stava se mogu dostaviti i u sažetoj formi.

Informacije spomenute u tački (c) i (f) ne moraju biti uključene ukoliko nema značajnih izmjena od prethodnog izvještaja.

3. Komisija obavještava zemlje učesnice o svom mišljenju o sadržaju godišnjeg izvještaja o provedbi koji je dostavio organ za upravljanje u roku od tri mjeseca od datuma prijema izvještaja. Za završni izvještaj o prekograničnom programu, rok je najviše pet mjeseci od dana prijema izvještaja. Ako Komisija ne odgovori u utvrđenom roku, izvještaj će se smatrati prihvaćenim.

Član 113. **Godišnji pregled programa**

1. Svake godine, kada se godišnji izvještaj o provedbi, spomenut u članu 112., dostavlja, Komisija i organ upravljanja pregledaju napredak postignut u provođenju prekograničnog programa, osnovne rezultate postignute u prethodnoj godini, finansijsko provođenje i druge faktore u cilju unapređenja provođenja.

Također je moguće pregledati sve aspekte operacije sistema upravljanja i kontrole koji su navedeni u posljednjem godišnjem izvještaju o kontroli, spomenutom u članu 105(1)(c)(i).

2. Nakon pregleda spomenutog u stavu 1., Komisija može dati komentare zemljama učesnicama i organu za upravljanje, koji o tome obavještavaju zajednički nadzorni odbor. Zemlje učesnice obavještavaju Komisiju o mjerama preduzetim u odgovoru na te komentare.

Pododjeljak 3

Nadležnosti zemalja učesnica i Komisije

Član 114.

Upravljanje i kontrola

1. Zemlje učesnice su nadležne za upravljanje i kontrolu prekograničnih programa posebno putem sljedećih mjera:

(a) osiguranje da su sistemi upravljanja i kontrole za prekogranične programe uspostavljeni u skladu s članom 101. i 105. i da djelotvorno funkcioniraju;

(b) sprečavanje, otkrivanje i ispravljanje nepravilnosti i povrat bespravno isplaćenih sredstava skupa s kamatom na zadnje uplate, kada to odgovara. O tome obavještavaju Komisiju i Komisiju konstantno obavještavaju o toku upravnih i sudskih postupaka.

2. Bez dovođenja u pitanje odgovornosti zemalja učesnica prema otkrivanju i ispravci nepravilnosti i prema povratu nepropisno isplaćenih sredstava, organ za potvrđivanje vodi računa o tome da je svaki iznos uplaćen kao rezultat nepravilnosti povraćen od glavnog korisnika. Krajnji korisnici će glavnom korisniku vratiti bespravno uplaćeni iznos u skladu s dogovorom koji između njih postoji. Ukoliko glavni korisnik ne uspije osigurati povrat sredstava od krajnjeg korisnika, zemlja učesnica na čijoj je teritoriji lociran krajnji korisnik nadoknaditi će organu za potvrđivanje iznos koji je bespravno uplaćen tom krajnjem korisniku.

Član 115.

Opis sistema upravljanja i kontrole

1. Prije isplate predujma spomenute u članu 128., država članica na čijoj je teritoriji smješten organ za upravljanje dostavlja Komisiji opis sistema upravljanja i kontrole, koji se posebno odnosi na organizaciju i procedure:

(a) organa za upravljanje i organa za potvrđivanje i posredničkih tijela, spomenutih u članu 102.;

(b) organa za reviziju i svih drugih institucija koje provode revizije pod njegovom odgovornošću, kao što je to navedeno u članu 102.

2. Što se tiče organa za upravljanje, organa za potvrđivanje i svakog posredničkog tijela, država članica spomenuta u stavu 1., dostavlja Komisiji sljedeće informacije:

- (a) opis poslova koji su im povjereni;
- (b) organizacijsku shemu tijela, raspodjelu poslova između ili unutar svakog odjela, i indikativni broj dodijeljenih poslova;
- (c) procedure operacija odabira i odobrenja;
- (d) procedure zaprimanja, provjere i likvidacije zahtjeva korisnika za isplatom, i procedure odobravanja, izvršenja i knjiženja isplata korisnicima;
- (e) procedure izrade, potvrđivanja i dostavljanja izvještaja o rashodima Komisiji;
- (f) referenca na pisane procedure uspostavljene u smislu tačke (c), (d) i (e);
- (g) pravila o prihvatljivosti koje su utvrdile zemlje učesnice i koja se primjenjuju na prekogranični program;
- (h) sistem vođenja detaljne računovodstvene evidencije o operacijama koje se provode u vezi sa prekograničnim programom.

3. Što se tiče organa za reviziju i drugih tijela, država članica spomenuta u stavu 1., dostavlja Komisiji sljedeće informacije:

- (a) opis njihovih poslova i njihove međusobne odnose;
- (b) organizacijsku shemu organa za reviziju i svakog tijela koji je uključen u vršenje revizija u sklopu prekograničnog programa, uz opis načina na koji je osigurana njihova nezavisnost, indikativan broj određenih radnih mjesta i kvalifikacije zaposlenih;
- (c) procedure praćenja provedbe preporuka i korektivnih mjera, kao rezultat revizorskih izvještaja;
- (d) kada to odgovara, proceduru nadzora nad radom tijela uključenih u vršenje revizija u sklopu prekograničnog programa od strane organa za reviziju;
- (e) procedure pripreme godišnjeg izvještaja o kontroli i izjava o zatvaranju.

Član 116.

Ocjena sistema upravljanja i kontrole

1. Uz opis spomenut u članu 115., dostavlja se i izvještaj u kojem su navedeni rezultati ocjene uspostavljenih sistema i mišljenje o njihovom poštivanju člana 101. i 105. Ako su

u mišljenju izražene rezerve, u izvještaju se navodi težina nedostataka. Zemlja učesnica obavještava Komisiju o korektivnim mjerama koje će se preduzeti i o toku njihovog provođenja, nakon čega će dostaviti potvrdu o provođenju mjera i povlačenju odgovarajućih rezervi.

2. Izvještaj i mišljenje, spomenute u stavu 1. izrađuju organ za reviziju ili neka druga javna ili privatna institucija koja je funkcionalno nezavisna od organa za upravljanje i organa za potvrđivanje, koja izvršava svoje poslove, uzimajući pritom u obzir međunarodno prihvaćene standarde revizije.

3. Kada je dati sistem upravljanja i kontrole u suštini isti kao i sistem koji postoji za pomoć koja je odobrena prema Uredbi (EZ) br. 1083/2006, u obzir se mogu uzeti rezultati revizija koje su proveli domaći revizori ili revizori Zajednice nad tim sistemom u cilju izrade izvještaja i davanja mišljenja spomenutih u stavu 1.

4. Izvještaj iz stava 1. se smatra prihvaćenim, i uplatit će se predujam, pod sljedećim okolnostima:

(a) u roku od dva mjeseca od dana prijema izvještaja kada nema rezervi u gore spomenutom mišljenju i kada nema opservacija Komisije;

(b) ako mišljenje sadrži rezerve, po potvrdi Komisiji da su provedene korektivne mjere u vezi s ključnim elementima sistema i po povlačenju odgovarajućih rezervi, i kada nema opservacija Komisije u roku od dva mjeseca od datuma potvrde.

Član 117.

Uvjeti napuštanja prijelaznih aranžmana

1. U slučaju prekograničnog programa koji se provodi prema prijelaznim aranžmanima, spomenutim u članu 99., kada su zemlje učesnice spremne promijeniti modalitete provođenja spomenute u članu 98(1), one Komisiji dostavljaju revidirani opis sistema upravljanja i kontrole, skupa sa revidiranim izvještajem i mišljenjem u skladu s članom 116(1).

2. Kada mišljenje sadrži rezerve, Komisija može donijeti odluku o promjeni programa jedino ako je primila potvrdu da su korektivne mjere u vezi s ključnim elementima sistema provedene i da su povučene odgovarajuće rezerve.

Član 118.

Zaključivanje i upoznavanje sa aranžmanima među zemljama učesnicama

Osim informacija navedenih u članu 115(2) i (3), opis sistema upravljanja i kontrole obuhvata i aranžmane usaglašene među zemljama učesnicama kako bi se omogućilo

organu za upravljanje, organu za potvrđivanje i organu za reviziju da izvršavanju svoje dužnosti u skladu s ovom Uredbom i kako bi se osiguralo da zemlje učesnice poštivaju svoje obaveze u pogledu povrata bespravno isplaćenih sredstava, u skladu s članom 114(2).

Ti aranžmani, skupa sa odredbama koje se odnose na pravila i procedure za javne nabavke, u skladu s članom 121., biće uvršteni sporazum u pisanoj formi koji zaključuju zemlje učesnice i dostavljeni kao dodatak uz opis sistema upravljanja i kontrole, spomenut u članu 115.

Član 119.

Nadležnosti Komisije

1. Komisija će se uvjeriti, u skladu s procedurom iz člana 116., da su zemlje učesnice uspostavile sisteme upravljanja i kontrole koji su u skladu s članom 101. i 105., na osnovu godišnjih izvještaja o kontroli i godišnjeg izvještaja organa za reviziju, kao što je to navedeno u članu 105(1)(c) i revizija koje ona provodi, da sistemi djelotvorno funkcioniraju u toku perioda provođenja prekograničnih programa.

2. Bez dovođenja u pitanje revizija koje su provele zemlje učesnice, dužnosnici Komisije ili ovlašteni predstavnici Komisije mogu provesti revizije na licu mjesta kako bi provjerili djelotvorno funkcioniranje sistema upravljanja i kontrole, koje mogu podrazumijevati i revizije operacija u okviru prekograničnih programa, uz prethodnu najavu od najmanje deset radnih dana, osim u hitnim slučajevima. Dužnosnici ili ovlašteni predstavnici zemalja učesnica mogu sudjelovati u takvim revizijama.

Dužnosnici Komisije ili ovlašteni predstavnici Komisije, koji su propisno ovlašteni da vrše revizije na licu mjesta, imaju pristup knjigama i svim drugim dokumentima, uključujući i dokumente i metapodatke koji su urađeni ili primljeni i evidentirani elektronski, a odnose se na izdatke koji se finansiraju iz fondova Zajednice.

Te ovlasti za vršenje revizije ne utječu na primjenu domaćih zakonskih odredbi kojima su određene radnje rezervirane za agente, posebno one određene domaćim zakonom.

3. Komisija može tražiti od zemlje učesnice da izvrši reviziju na licu mjesta kako bi provjerila djelotvorno funkcioniranje sistema ili ispravnost jedne ili više transakcija. Dužnosnici Komisije ili ovlašteni predstavnici Komisije mogu sudjelovati u tim revizijama.

Član 120.

Saradnja s organima za reviziju

Komisija i organi za reviziju prekograničnih programa ostvaruju saradnju u cilju koordinacije svojih planova revizije i metoda revizije i odmah razmjenjuju rezultate

revizija izvršenih nad sistemima upravljanja i kontrole kako bi na najbolji način iskoristili resurse i izbjegli neopravdano dupliciranje poslova.

Komisija i organi za reviziju se redovito sastaju, a najmanje jednom godišnje, osim ukoliko ne dogovore drugačije, kako bi skupa pregledali godišnji izvještaj o kontroli i mišljenje koji su dostavljeni prema članu 105. i da bi razmijenili stajališta o drugim pitanjima koja se odnose na unapređenje upravljanja i kontrole prekograničnih programa.

Član 121.

Nabavke

1. Za dodjelu ugovora o pružanju usluga, nabavci roba i izvođenju radova, procedure nabavki će se provoditi u skladu s odredbama Poglavlja 3 Dijela 2, Glave IV Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002 i Poglavlja 3 Dijela 2, Glave III Uredbe (EZ, Euratom) br. 2343/2002, kao i s odlukom Komisije C (2006) 117 od 24. januara 2006. godine o pravilima i procedurama koje važe za ugovore o pružanju usluga, nabavci roba i izvođenju radova koji se finansiraju iz općeg budžeta Evropskih zajednica u svrhe saradnje s trećim zemljama.

Te odredbe se odnose na cijelo područje prekograničnog programa, i na teritoriji država članica i na teritoriji zemalja korisnica.

2. Odredbe iz stava 1. će biti uvrštene u pisani sporazum koji zaključuju zemlje učesnice, kao što je to navedeno u članu 118.

3. U slučaju prekograničnih programa koji se provode prema prijelaznim aranžmanima iz člana 99., stav 1. se ne primjenjuje na dio programa koji se provodi na teritoriji država članica, osim ukoliko drugačije ne odluče države članice koje sudjeluju u programu.

Pododjeljak 4

Finansijsko upravljanje

Član 122.

Zajednička pravila za plaćanja

1. Plaćanja koja Komisija vrši na ime doprinosa iz fondova Zajednice će se vršiti u skladu s budžetskim raspodjelama. Svako plaćanje se knjiži na budžetske obaveze izdvajanja koje su prve otvorene.

2. Plaćanja će se vršiti u vidu predujma, periodične isplate i isplate konačnog salda. Isplate će se vršiti organu koji su imenovale zemlje učesnice.

3. Najkasnije do 30. aprila svake godine organ za potvrđivanje dostavlja Komisiji privremeni plan kojim predviđa vjerovatne zahtjeve za isplatom u tekućoj i narednoj finansijskog godini.

4.Sve razmjene informacija o finansijskim transakcijama između Komisije i institucija i organa koje su zemlje učesnice imenovala vršit će se elektronskim putem. U slučaju više sile, i posebno u slučaju pada zajedničkog kompjuteriziranog sistema ili nepostojanja trajne konekcije, organ za potvrđivanje može dostaviti izjavu o izdacima i zahtjev za doznakom u štampanom primjerku.

Član 123.

Zajednička pravila za obračun periodičnih isplata i isplate konačnog salda

Periodične isplate i isplata konačnog salda će se izračunati primjenom stope sufinansiranja za svaku osovinu prioriteta na prihvatljivi izdatak iskazan pod tom osovinom prioriteta u svakoj izjavi o izdacima koju je ovjerio organ za potvrđivanje.

Međutim, doprinos Zajednice putem periodičnih isplata i isplate konačnog salda neće prelaziti iznos javnog doprinosa niti maksimalan iznos pomoći iz fondova Zajednice za svaku osovinu prioriteta, kao što je to utvrđeno u odluci Zajednice kojom se odobrava prekogranični program.

Član 124.

Izjava o izdacima

1.Svaka izjava o izdacima sadrži, za svaku osovinu prioriteta, ukupan iznos prihvatljivih izdataka, u skladu s članom 89. koje su platili krajnji korisnici tokom provođenja operacija i odgovarajući javni izdatak koji su platili ili će platiti krajnji korisnici prema uvjetima koji se odnose na javne izdatke. Izdaci koje su platili krajnji korisnici biće potkrijepljeni računima s potvrdom uplate ili računovodstvenim dokumentima jednake dokazne vrijednosti.

2.Kada se doprinos iz fondova Zajednice računa prema članu 90(2), sve informacije o izdacima osim javnih izdataka, ne utječu na dospjele iznose obračunate na osnovu zahtjeva za isplatom.

Član 125.

Akumulacija predujma i periodičnih isplata plaćanja

Odredbe člana 40(5) se primjenjuju *mutatis mutandis*.

Član 126.

Cjelovitost isplata korisnicima

Odredbe iz člana 40(9) se primjenjuju *mutatis mutandis*.

*Član 127.***Upotreba eura**

1. Iznosi iskazani u dostavljenim prekograničnim programima zemalja korisnica, potvrđene izjave o izdacima, zahjevi za isplatom i izdaci iskazani u godišnjem i završnom izvještaju o provedbi biće denominirani u eure.

2. Odluke Komisije o prekograničnim programima, finansijske obaveze i isplate Komisije, biće denominirane i izvršene u eurima.

3. Glavni korisnici za projekte koji podrazumijevaju krajnje korisnike u zemljama učesnicama koje nisu prihvatile euro kao svoju domaću valutu na dan zahtjeva za isplatom pretvorit će u eure iznose izdataka koji su nastali u domaćoj valuti.

Taj iznos će se pretvoriti u eure koristeći mjesečnu obračunsku vrijednost eura koju određuje Komisija za mjesec u kojem je zahtjev za isplatom dostavio glavni korisnik organu za upravljanje. Tu vrijednost Komisija elektronski objavljuje svakog mjeseca.

4. Kada euro postane valuta zemlje učesnice, postupak konverzije iz stava 3. će se i dalje primjenjivati na sve rashode koje na računima iskaže organ za potvrđivanje prije datuma stupanja na snagu fiksne stope konverzije između domaće valute i eura.

*Član 128.***Predujam**

1. Nakon što Komisija donese odluku kojom odobrava prekogranični program i nakon što prihvati izvještaj spomenut u članu 116., Komisija doznačava jedan iznos predujma tijelu koje su odredile zemlje učesnice.

Iznos predujma predstavlja do 25 posto od prve tri budžetske obaveze izdvajanja za program.

Iznos predujma se može doznačiti u dvije rate, kada je to potrebno, ovisno o raspoloživosti budžetskih izdvajanja.

2. Ukupan iznos doznačen kao predujam nadoknađuje Komisiji tijelo koje su odredile zemlje korisnice ukoliko nije dostavljen zahtjev za isplatom u sklopu prekograničnog programa u roku od dvadeset četiri mjeseca od datuma isplate prve rate predujma od strane Komisije.

*Član 129.***Kamate**

Odredbe iz člana 36. se primjenjuju *mutatis mutandis*.

Član 130.

Podmirenje

Iznos doznačen kao predujam će u potpunosti biti isplaćen sa računa Zajednice kada se prekogranični program zatvara u skladu s članom 133.

Član 131.

Prihvatljivost zahtjeva za periodičnom isplatom

1. Svaka periodična isplata koju izvrši Komisija podliježe ispunjavanju sljedećih uvjeta:

(a) Komisiji se morao dostaviti zahtjev za isplatom i izjava o izdacima u skladu sa članom 124.;

(b) Komisija nije isplatila u toku cijelog perioda za svaku osovinu prioriteta više od maksimalnog iznosa pomoći iz fondova Zajednice kao što je to određeno u odluci Komisije kojom odobrava prekogranični program;

(c) organ za upravljanje je morao Komisiji dostaviti najnoviji godišnji izvještaj o provođenju, u skladu s članom 112.;

(d) nepostojanje obrazloženog mišljenja Komisije u pogledu povrede prema članu 226. Ugovora o Evropskoj zajednici, u vezi s operacijom odnosno operacijama za koje su izdaci iskazani u datom zahtjevu za isplatom.

2. Ukoliko jedan ili više uvjeta iz stava 1. nisu ispunjeni, zemlje učesnice i organ za potvrđivanje će Komisija izvijestiti u roku od jednog mjeseca kako bi se potrebni koraci mogli preduzeti da bi se situacija ispravila.

Član 132.

Datum dostavljanja zahtjeva za periodičnom isplatom i zakašnjele isplate

1. Organ za potvrđivanje dostavlja zahtjeve za periodičnom isplatom za svaki prekogranični program Komisiji, koliko god je to moguće, tri puta godišnje. Da bi Komisija izvršila uplatu sredstava u tekućoj godini, najkasniji datum na koji se zahtjev za isplatom mora dostaviti je 31. oktobar.

2. Ovisno o raspoloživim sredstvima, i ukoliko ne postoji privremena obustava plaćanja u skladu s članom 136., Komisija će izvršiti periodična plaćanja najkasnije dva mjeseca nakon datuma evidentiranja u Komisiji zahtjeva za isplatom, koji je u skladu s gore navedenim uvjetima iz člana 131.

Član 133.

Uvjeti plaćanja konačnog salda

1. Komisija će isplatiti konačni saldo pod uvjetom:

(a) da je organ za potvrđivanje dostavio zahtjev za plaćanjem koji sadrži sljedeće dokumente, do 31. marta pete godine nakon zadnjeg budžetskog izdvajanja:

(i) zahtjev za isplatom konačnog salda i izjavu o izdacima u skladu s članom 124.;

(ii) završni izvještaj o provedbi prekograničnog programa, uključujući i informacije iz člana 112.;

(iii) izjavu o zatvaranju, spomenutu u članu 105(1)(d); i

(b) da ne postoji obrazloženo mišljenje Komisije u pogledu povrede prema članu 226. Ugovora o Evropskoj zajednici, u vezi s operacijom odnosno operacijama za koje su izdaci iskazani u datom zahtjevu za isplatom.

2. Ako bilo koji od dokumenata iz stava 1. nije dostavljen Komisiji, konačan saldo će automatski biti vraćen u budžet, bez obaveze izdvajanja, u skladu s članom 137.;

3. Komisija obavještava zemlje učesnice o svome mišljenju u vezi sa sadržajem izjave o zatvaranju u roku od pet mjeseci od datuma prijema izjave.

Izjava o zatvaranju se smatra prihvaćenom ukoliko Komisija ne dostavi svoje opservacije u roku od pet mjeseci.

4. Ovisno o raspoloživim sredstvima, Komisija isplaćuje konačan saldo u roku od četrdeset pet dana od najkasnijeg od sljedećih datuma:

(a) datum na koji Komisija primi završni izvještaj u skladu s članom 112.; i

(b) datum na koji Komisija primi izjavu o zatvaranju.

5. Bez dovođenja u pitanje odredbi stava 6., saldo budžetskog izdvajanja se vraća u budžet dvanaest mjeseci nakon isplate konačnog salda. Prekogranični program se smatra zatvorenim:

(a)čim dođe do isplate konačnog salda koji Komisija utvrdi na osnovu dokumenata spomenutih u stavu 1.; ili

(b)čim se dostavi izvještaj o zaduženju za iznose koje je Komisija bespravno isplatila zemljama učesnicama u vezi s prekograničnim programom; ili

(c)čim se konačni saldo budžetske obaveze vrati u budžet.

Komisija obavještava zemlje učesnice o datumu zatvaranja prekograničnog programa u roku od dva mjeseca.

6.Bez obzira na rezultate bilo kojih revizija koje su proveli Komisija ili Evropski revizorski sud, konačni saldo koji Komisija uplati za prekogranični program može se mijenjati u roku od devet mjeseci od datuma uplate ili u slučaju negativnog salda koji trebaju nadoknaditi zemlje učesnice, u roku od devet mjeseci od datuma izdavanja izvještaja o zaduženju. Takva izmjena salda neće utjecati na datum zatvaranja prekograničnog programa, prema stavu 5.

Član 134.

Raspoloživost dokumenata

1.Bez dovođenja u pitanje pravila koja se odnose na državnu pomoć prema članu 87. Ugovora, organ za upravljanje osigurava da su svi prateći dokumenti o rashodima i revizijama prekograničnog programa na raspolaganju Komisiji i Revizorskom sudu u periodu od tri godine nakon zatvaranja prekograničnog programa, kao što je to utvrđeno u članu 133(5).

Taj period se prekida bilo u slučaju sudskog postupka ili na propisno opravdan zahtjev Komisije.

2.Dokumenti se čuvaju ili kao originali ili kao ovjerene kopije prema originalima na zajednički prihvaćenim nositeljima podataka.

3.Organ upravljanja vodi evidenciju o tijelima koja su u posjedu originalnih pratećih dokumenata koji se odnose na rashode i provjere, a sastoje se od:

(a)dokumenata koji se odnose na specifične izdatke koji su nastali i iskazana plaćanja izvršena u sklopu pomoći, koja su potreba za dovoljan tok revizije, uključujući i

dokumente koji čine dokaz o stvarno dostavljenim proizvodima ili uslugama koje se sufinansiraju;

(b) izvještaja o dokumenata koji se odnose na provjere koje su izvršili organi spomenuti u članu 102.

4. Organ upravljanja osigurava da su dokumenti iz stava 1. na raspolaganju za inspekciju koju vrše osobe i institucije koje na to imaju pravo i da su im stavljeni na raspolaganje dijelovi ili kopije tih dokumenata. Te osobe i institucije uključuju barem ovlašteno osoblje organa za upravljanje, organa za potvrđivanje, posredničkih tijela i organa za reviziju i ovlaštene dužnosnike Zajednice i njihove ovlaštene predstavnike.

5. Barem će se sljedeće smatrati zajednički prihvaćenim nositeljima podataka, prema stavu 2.:

(a) fotokopije originalnih dokumenata;

(b) mikrofiš originalnih dokumenata;

(c) elektronske verzije originalnih dokumenata;

(d) dokumenti koji postoje samo u elektronskoj verziji.

6. Postupak ovjeravanja identičnosti dokumenata koji se čuvaju na zajednički prihvaćenim nositeljima podataka sa originalnim dokumentima utvrđuju domaći organi i osiguravaju da su verzije koje se čuvaju u skladu sa domaćim pravnim propisima i da se na njih revizori mogu osloniti.

7. Kada dokumenti postoje samo u elektronskoj formi, kompjuterski sistemi koji se koriste moraju ispunjavati prihvaćene standarde sigurnosti kojima se osigurava da su čuvani dokumenti u skladu s domaćim zakonskim propisima i da se revizori na njih mogu osloniti.

Član 135.

Prekid roka za plaćanje

1. Rok za plaćanje može prekinuti dužnosnik za ovjeravanje po delegiranju u smislu Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002 na maksimalni period od šest mjeseci ako:

(a) u izvještaju o reviziji koju je proveo domaći organ za reviziju ili organ za reviziju Zajednice postoji dokaz koji ukazuje na znatne nedostatke u funkcioniranju sistema upravljanja i kontrole;

(b) dužnosnik za ovjeravanje po delegiranju mora izvršiti dodatne provjere nakon što je primio informacije kojima mu se pažnja skreće na činjenicu da je izdatak iskazan u potvrđenoj izjavi o izdacima povezan sa teškim nepravilnostima koje nisu ispravljene.

2. Zemlje učesnice i organ za potvrđivanje će odmah biti obaviješteni o razlozima za prekid. Prekid se završava čim su zemlje učesnice preduzele potrebne mjere.

Član 136.

Privremena obustava isplata

1. Komisija može privremeno obustaviti cjelokupne ili dio isplata na nivou osovina prioriteta ili programa kada:

(a) postoji ozbiljan nedostatak u sistemu upravljanja i kontrole programa koji utječe na pouzdanost procedure odobravanja isplata i prema kojima nisu preduzete korektive mjere; ili

(b) je izdatak iskazan u potvrđenoj izjavi o izdacima povezan sa ozbiljnom nepravilnošću koja nije ispravljena; ili

(c) kada su zemlje učesnice u ozbiljnoj mjeri učinile povredu svojih obaveza, prema članu 114.

2. Komisija može odlučiti da privremeno obustavi cijele ili dio periodičnih isplata nakon što zemljama učesnicima da priliku da dostave svoje opservacije u roku od dva mjeseca.

3. Komisija prekida privremenu obustavu cijelih ili dijela isplata kada su zemlje učesnice preduzele potrebne mjere u tom pravcu. Kada zemlje učesnice nisu preduzele potrebne mjere, Komisija može donijeti odluku kojom ukida cijelu ili dio doprinosa zajednice prekograničnom programu, u skladu s članom 138.

Član 137.

Automatsko vraćanje sredstava u budžet

Automatsko i konačno vraćanje bilo kojeg dijela budžetske obaveze izdvajanja za prekogranični program biće u skladu sa pravilima iz stava 3. člana 166. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.

Član 138.

Finansijske ispravke i nepravilnosti

1. U svrhu finansijskih ispravki, relevantne odredbe sadržane u članu 98., 99., 100., 101. i 102. Uredbe 8EZ) br. 1083/2006 primjenjuju se *mutatis mutandis*.

2. Što se tiče nepravilnosti, relevantne odredbe sadržane u članu 27. do 34. Uredbe Komisije (EZ) br. 1828/2006⁽¹³⁾ u kojima su utvrđena pravila za provedbu Uredbe (EZ) br. 1083/2005 i Uredbe (EZ) br. 1080/2006 Evropskog parlamenta i Vijeća primjenjuju se *mutatis mutandis*.

Odjeljak 3

Prekogranični programi među zemljama korisnicama

Pododjeljak 1

Sistemi upravljanja i kontrole

Član 139.

Strukture i institucije

1. Za svaki prekogranični program svaka zemlja korisnica uspostavlja operativnu strukturu za dio programa koji se odnosi na tu zemlju.

¹³ Službeni list (OJ) L 371, 27.12.2006. str. 1.

2. Dužnosti operativne strukture podrazumijevaju pripremu prekograničnog programa u skladu s članom 91.

3. Operativne strukture zemalja korisnica koje učestvuju u programu direktno će surađivati na programiranju i provođenju relevantnog prekograničnog programa.

4. Za svaki prekogranični program među zemljama korisnicama, relevantne operativne strukture uspostavljaju zajednički tehnički sekretarijat koji će pomagati operativnim strukturama i zajedničkom nadzornom odboru spomenutom u članu 142. u izvršavanju njihovih dužnosti.

Zajednički tehnički sekretarijat može uspostaviti svoje podružnice u svakoj od zemalja učesnica.

5. U slučaju decentraliziranog upravljanja, funkcije i nadležnosti operativnih struktura su, *mutatis mutandis*, one koje su navedene u članu 28. Osim toga, primjenjuju se i sljedeće odredbe:

(a) Operativne strukture u svakoj zemlji korisnici koja učestvuje u programu obuhvataju jednu provedbenu agenciju koja se uspostavlja pri državnoj upravi ili pod njenom direktnom kontrolom.

(b) Državni dužnosnik za ovjeravanje u svakoj zemlji korisnici koja učestvuje u programu, nakon konsultacija sa državnim koordinatorom programa IPA, imenovati dužnosnika ovlaštenog za odobravanje programa na čelo provedbene agencije.

Dužnosnici nadležan za odobravanje programa su dužnosnici državne uprave zemalja učesnica. On je nadležan za aktivnosti koje provodi provedbena agencija.

(c) Provedbene agencije su nadležne za aspekte javnog nadmetanja i ugovaranja, platnog računovodstva i finansijskog izvještavanja nabavki usluga, roba i radova i bespovratna sredstva pomoći koja se daju dio prekograničnog programa toj zemlji.

Kada je to relevantno, odredbe iz člana 76. se primjenjuju *mutatis mutandis*.

6. U slučaju centraliziranog upravljanja, funkcije i nadležnosti operativnih struktura su definirane u relevantnim prekograničnim programima, osim javnog nadmetanja i plaćanja, koji su u nadležnosti Komisije.

Član 140.

Uloga Komisije u odabiru operacija

1. U slučaju centraliziranog upravljanja, Komisija:

(a) odobrava kriterije za odabir operacija koje se finansiraju iz prekograničnog programa;

- (b) odobrava poziv na dostavljanje prijedloga i materijal o primjeni (smjernice za podnositelje prijedloga) prije nego što budu objavljeni;
- (c) kada je to relevantno, odobrava sastav upravnog odbora kojem je povjeren odabir operacija;
- (d) zvanično potvrđuje operacije koje je odabrao zajednički nadzorni odbor spomenut u članu 142. U svim slučajevima, Komisija zadržava pravo na konačno odobrenje operacije izabrane za finansiranje.

2. Kada je upravljanje decentralizirano, pravo Komisije na vršenje ex ante kontrole nad odabirom operacija biće definirano u odluci Komisije o prijenosu ovlasti za upravljanje u skladu s članom 14(3).

Pododjeljak 2

Evaluacija i praćenje

Član 141.

Evaluacija

Član 109. se primjenjuje mutatis mutandis. Međutim, u slučaju centraliziranog upravljanja, evaluacija spomenuta u članu 109(3) provodi se pod odgovornošću Komisije. U tom slučaju, odredbe u člana 109(4) i člana 109(5) se ne primjenjuju.

U slučaju prekograničnih programa među zemljama korisnicama, o potrebi za provođenjem ex ante evaluacije spomenute u članu 109(2) odlučuje Komisija u saglasnosti sa zemljama korisnicama koje učestvuju u programu, uzimajući u obzir sredstva Zajednice koja se dodjeljuju programu i u skladu s principom proporcionalnosti. Ex ante evaluacija se može provesti uz podršku Komisije.

U slučaju decentraliziranog upravljanja, Komisija može provesti ad hoc periodične evaluacije prekograničnih programa, kada smatra da je to potrebno.

Član 142.

Zajednički nadzorni odbor

1. U slučaju prekograničnog programa među njima, zemlje korisnice koje učestvuju u programu uspostavljaju zajednički nadzorni odbor za svaki prekogranični program. Zajednički nadzorni odbor vrši ulogu sektorskog nadzornog odbora spomenutog u članu 59. Izuzetno od člana 59(1), zajednički nadzorni odbor se uspostavlja u roku od tri mjeseca nakon što stupi na snagu prvi sporazum o finansiranju koji se odnosi na program.

Zajednički nadzorni odbori će se sastajati najmanje dva puta godišnje, na inicijativu zemalja učesnica ili Komisije.

2. Svaki zajednički nadzorni odbor utvrđuje vlastiti poslovnik, u skladu s mandatom zajedničkog nadzornog odbora koji određuje Komisija, i unutar institucionalnog,

zakonskog i finansijskog okvira datih zemalja korisnica, kako bi izvršavao svoje nadležnosti u skladu sa ovom Uredbom. Odbor usvaja poslovnik.

3. Zajedničkim nadzornim odborom predsjedava predstavnik jedne od zemalja učesnica.

Svaka zemlja učesnica imenuje svoje predstavnike, uključujući i predstavnike operativne strukture nadležne za program, u zajednički nadzorni odbor. U pogledu sastava zajedničkog nadzornog odbora, vodit će se računa o odredbama člana 87.

4. Komisija učestvuje u radu zajedničkog nadzornog odbora u savjetodavnom svojstvu.

5. Zajednički nadzorni odbor će se uvjeriti u djelotvornost i kvalitetu provođenja prekograničnog programa, u skladu sa sljedećim odredbama:

(a) razmatra i odobrava kriterije za odabir operacija koje se finansiraju kroz prekogranični program i odobrava reviziju tih kriterija u skladu s potrebama programiranja;

(b) periodično pregleda napredak postignut ka ostvarenju specifičnih ciljeva prekograničnog programa na osnovu dokumenata koje dostave operativne strukture zemalja korisnica koje učestvuju u programu;

(c) pregleda rezultate provedbe, posebno ostvarenje ciljeva utvrđenih za svaku osovinu prioriteta i evaluacije spomenute u članu 57(4) i članu 109.;

(d) razmatra godišnje i završni izvještaj o provedbi, spomenut u članu 144.;

(e) informiran je, kako to odgovara, o godišnjem revizorskom izvještaju odnosno izvještajima, spomenutim u prvoj alineji člana 29(2)(b), i o svim relevantnim komentarima koje Komisija eventualno da nakon pregleda tih izvještaja;

(f) nadležan je za odabir operacija, ali može funkcije prenijeti na upravni odbor;

(g) može predlagati reviziju ili pregled prekograničnog programa kojima će se vjerovatno omogućiti postizanje ciljeva spomenutih u članu 86(2) ili unaprijediti njegovo upravljanje, uključujući i finansijsko upravljanje programom;

(h) razmatra i odobrava sve prijedloge za izmjenama sadržaja prekograničnog programa.

Član 143.

Zajednički zadaci operativnih struktura i zajedničkog nadzornog odbora

Operativne strukture zemalja korisnica koje učestvuju u programu i zajednički nadzorni odbor vode računa o kvalitetu prekograničnog programa. Oni vrše nadzor prema indikatorima spomenutim u članu 94(1)(d) i u slučaju decentraliziranog upravljanja, prema finansijskim indikatorima koji su navedeni u prekograničnom programu.

Član 144.

Godišnji izvještaj i završni izvještaj o provedbi

1. Operativne strukture zemalja korisnica koje učestvuju u prekograničnom programu dostavljaju Komisiji i državnim koordinatorima programa IPA u relevantnim zemljama godišnji izvještaj i završni izvještaj o provođenju prekograničnog programa, nakon što ga pregleda zajednički nadzorni odbor.

U slučaju decentraliziranog upravljanja, izvještaji se također dostavljaju i državnim dužnosnicima za ovjeravanje u tim zemljama.

Godišnji izvještaj se dostavlja najkasnije šest mjeseci nakon zatvaranja prekograničnog programa.

2. Izvještaji iz stava 1. obuhvataju sljedeće informacije:

(a) napredak ostvaren u provođenju prekograničnog programa i prioritete u vezi sa specifičnim, provjerljivim ciljevima, uz kvantifikaciju, kada god i gdje god je ona moguća, uz korištenje indikatora spomenutih u članu 94(1)(d) na nivou osovine prioriteta;

(b) detaljne informacije o finansijskom provođenju prekograničnog programa;

(c) korake koje preduzimaju operativne strukture i/ili zajednički nadzorni organ da bi se osigurao kvalitet i djelotvornost provođenja, posebno:

(i) mjere praćenja i evaluacije, uključujući i aranžmane za prikupljanje podataka;

(ii) sažet prikaz svih značajnih problema na koje se nailazi u toku provođenja prekograničnog programa i svih preduzetih mjera;

(iii) korištenje tehničke pomoći;

(d) mjere preduzete da bi se obezbijedile informacije o prekograničnom programu i vršila njegova promidžba;

Kada to odgovara, informacije spomenute u tački (a) do (d) ovog stava se mogu dostaviti i u sažetoj formi.

Informacije spomenute u tački (b) biće uvrštene u izvještaje jedino u slučaju decentraliziranog upravljanja.

Informacije iz tačke (c) ne moraju se navoditi ako od prethodnog izvještaja nije došlo do znatnih promjena.

Pododjeljak 3

Finansijsko upravljanje

Član 145.

Bespovratna sredstva pomoći

Nakon odabira zajedničkih operacija u skladu s članom 95., operativne strukture u slučaju decentraliziranog upravljanja i Komisija u slučaju centraliziranog upravljanja, izdaju bespovratna sredstva pomoći glavnom korisniku date zemlje korisnice koja učestvuje u programu.

Član 146.

Važeća pravila

U slučaju decentraliziranog upravljanja, odredbe člana 79., stava (1), (2) i (3) i člana 80. se primjenjuju.

Glava III

KOMPONENTA 'REGIONALNI RAZVOJ' I KOMPONENTA ' RAZVOJ LJUDSKIH RESURSA'

POGLAVLJE I

Predmet pomoći i prihvatljivost

Odjeljak 1

Komponenta 'Regionalni razvoj'

Član 147.

Oblasti i vidovi pomoći

1. Kroz komponentu 'regionalni razvoj' mogu se podržati operacije u sklopu sljedećih prioriteta:

(a) transportna infrastruktura, posebno međusobna povezanost i interoperabilnost između državnih mreža, i između državnih i transevropskih mreža;

(b) ekološke mjere koje se odnose na upravljanje otpadom, vodosnabdijevanje, otpadne vode u urbanim sredinama i kvalitet zraka; rehabilitacija zagađenih područja i zemljišta; pitanja koja su povezana s održivim razvojem sa pozitivnim utjecajem na okoliš, to jeste energetska efikasnost i obnovljive energije;

(c) operacija kojima se jača regionalna konkurentnost i produktivan okoliš, i podstiče stvaranje i čuvanje održivog zaposlenja, posebno:

(i) pružanje poslovnih i tehnoloških usluga preduzećima, posebno u oblasti upravljanja, istraživanja tržišta i razvoja i umrežavanja;

(ii) pristup i korištenje informacionih i komunikacijskih tehnologija;

(iii) promoviranje tehnološkog razvoja, istraživanja i inoviranja, između ostalog i putem saradnje sa institucijama za tercijarno obrazovanje i istraživanje i istraživačkim i tehnološkim centrima;

(iv) razvoj poslovnih mreža i grupa;

(v) stvaranje i razvoj finansijskih instrumenata kojima se olakšava pristup revalvirajućim sredstvima preko fonda rizičnog kapitala, fondova za zajmove i za garancije;

(vi) obezbjeđenje lokalne infrastrukture i usluga koji doprinose uspostavi, razvoju i širenju novih i postojećih preduzeća;

(vii) infrastruktura za obrazovanje i obuku, tamo gdje je ona potrebna za regionalni razvoj i u tijesnoj koordinaciji sa komponentom razvoja ljudskih resursa.

2. U sklopu ove komponente, tehnička pomoć se može odobriti za preliminarne studije i tehničku podršku prihvatljivim aktivnostima, uključujući i one koje su potrebne za njihovo provođenje.

Tehničkom pomoći se također mogu finansirati i aktivnosti na pripremi, upravljanju, praćenju, evaluaciji, informiranju i kontroli i aktivnosti na jačanju administrativnog kapaciteta za provođenje pomoći prema Uredbi o programu IPA koja se pruža u sklopu ove komponente.

Član 148.

Prihvatljivost izdataka

1. Izdaci u sklopu ove komponente su prihvatljivi ako su plaćeni nakon potpisivanja sporazuma o finansiranju nakon što je usvojen relevantan program. U slučaju velikih projekata, kao što je to navedeno u članu 157., izdaci nisu prihvatljivi prije nego što

Komisija usvoji odluku kojom odobrava veliki projekat, kao što je to utvrđeno u članu 157(3).

2.Osim pravila utvrđenih u članu 3483), sljedeći izdaci nisu prihvatljivi:

- (a)troškovi održavanja i zakupa;
- (b)troškovi amortizacije infrastrukture.

Član 149.

Iznos pomoći i stopa doprinosa Zajednice

1.U smislu ove komponente, prihvatljivi izdaci, kao što je to utvrđeno u članu 38(1), baziraju se na javnim izdacima.

2.Doprinos Zajednice neće prelaziti maksimalnu granicu od 75 posto od prihvatljivih izdataka na nivou osovine prioriteta. U izuzetnim i propisno opravdanim slučajevima, u pogledu obima osovine prioriteta, ta maksimalna granica može biti 85 posto.

3.Ni na jednu operaciju se neće primijeniti viša stopa sufinansiranja od one koja se odnosi na datu osovinu prioriteta.

Član 150.

Projekti kojima se stvara prihod

1.U smislu ove komponente, projekat kojim se stvara prihod znači svaku operaciju predloženu za pretpristupnu pomoć koja uključuje investiranje u infrastrukturu, čije korištenje podliježe troškovima koje su direktno izazvali korisnici i kojom se stvara prihod, ili bilo koja operacija koja podrazumijeva prodaju ili zakup zemljišta ili objekata.

2.Javni izdatak za projekte kojima se stvara prihod, koji se koristi za obračun doprinosa Zajednice u skladu sa članom 149., biće jednak diskontiranoj vrijednosti investicijskog troška predloženog projekta umanjenoj za diskontiranu vrijednost neto prihoda, izračunatoj oduzimanjem operativnih troškova od ukupnih prihoda od investicije u odgovarajućem referentnom periodu, ovisno o finansijskim karakteristikama projekta.

3.Kada nisu svi investicijski troškovi prihvatljivi za sufinansiranje, neto prihod će se proporcionalno dodjeljivati prihvatljivim i neprihvatljivim dijelovima investicijskih troškova.

4.Tokom obračuna, operativna struktura uzima u obzir referentni period koji odgovara kategoriji date investicije, kategoriju projekta, profitabilnost koja se normalno očekuje od te kategorije investicije i od primjene principa zagađivač plaća, i, ako to odgovara, pitanja prihvatljivosti, posebno u sektoru okoliša.

Komponenta razvoja ljudskih resursa

Član 151.

Oblasti i oblici pomoći

1. Komponenta razvoja ljudskih resursa doprinosi jačanju ekonomske i socijalne kohezije, kao i prioritetima Evropske strategije za zapošljavanje u oblasti zapošljavanja, obrazovanja i obuke i socijalne inkluzije.

2. Posebno, opseg ove komponente pokriva pomoć osobama i fokusirana je na sljedećim prioritetima, čija precizna kombinacija i koncentracija ovisi o ekonomskim i socijalnim karakteristikama svake zemlje korisnice:

(a) veća prilagodljivost radnika, preduzeća i poduzetnika, u cilju unapređenja mogućnosti predviđanja i pozitivnog upravljanja ekonomskim promjenama, posebno promovirajući:

- (i) cjeloživotno učenje i veća ulaganja u ljudske resurse od strane preduzeća i radnika;
- (ii) dizajn i distribuciju inovativnih i produktivnijih oblika organizacije rada;

(b) veći pristup zapošljavanju i održivo uključivanje osoba koje traže posao i onih koje ne rade u tržište rada, sprečavanje nezaposlenosti, posebno dugoročne nezaposlenosti i nezaposlenosti mladih, podsticanje aktivnog starenja i produženje radnog vijeka, veće učešće na tržištu rada uglavnom promovirajući:

- (i) stvaranje, modernizaciju i jačanje institucija tržišta rada;
- (ii) provođenje aktivnih i preventivnih mjera kojima se osigurava rana identifikacija potreba;
- (iii) većeg pristupa zapošljavanju i većeg održivog učešća i napretka žena u zapošljavanju;
- (iv) većeg učešća migranata u zapošljavanju, čime se jača njihova socijalna integracija;
- (v) olakšavanje geografske i profesionalne mobilnosti radnika i integriranje prekograničnih tržišta rada;

(c) jačanje socijalne inkluzije i integriranja ugroženih osoba u cilju njihovog održivog integriranja u zapošljavanje, i borba protiv svih oblika diskriminacije na tržištu rada, posebno promovirajući:

- (i) puteve do integracije i ponovnog zaposlenja ugroženih osoba;
- (ii) prihvatanje različitosti na radnim mjestima i zabrane diskriminacije;

(d) promoviranje partnerstva, paktova i inicijativa preko umrežavanja relevantnih aktera, kao što su socijalni partneri i nevladine organizacije, na državnom, regionalnom, lokalnom nivou, kako bi se mobilizirali za reforme u oblasti inkluzivnosti u zapošljavanju i na tržištu rada;

(e) širenje i jačanje investiranja u ljudski kapital, posebno promovirajući:

(i)koncipiranje, uvođenje i provođenje reformi u sistemima obrazovanja i obuke, kako bi se razvila mogućnost zaposlenja i relevantnost tržišta rada;

(ii)veće učešće u obrazovanju i obuci u toku cijelog života;

(iii)razvoj ljudskog potencijala u istraživanju i inovacijama;

(iv)aktivnosti na umrežavanju institucija za visoko obrazovanje, istraživačkih i tehnoloških centara i preduzeća:

(f)jači institucionalni kapacitet i efikasnost javnih uprava i javnih službi na državnom, regionalnom i lokalnom nivou, i gdje je to relevantno, socijalnih partnera i nevladinih organizacija u cilju reformi i dobre uprave u zapošljavanju, obrazovanju, obuci, kao i u socijalnim oblastima.

3.Na inicijativu zemlje korisnice, tehnička pomoć se može dodijeliti u sklopu ove komponente u podršci aktivnostima na pripremi, upravljanju, praćenju, administrativnoj podršci, informiranju, evaluaciji i kontroli programa, i pripremnim aktivnostima u cilju budućeg upravljanja evropskim strukturnim fondovima.

4.Pomoć se fokusira na one politike i aktivnosti koje imaju potencijal da djeluju kao katalizatori za političke promjene i koje jačaju dobru upravu i partnerstvo.

Član 152.

Prihvatljivost izdataka

1.Sljedeći izdaci mogu biti prihvatljivi za operacije iz člana 151.:

(a)troškovi amortizacije pod sljedećim kumulativnim uvjetima:

(i)nikakva državna ili bespovratna sredstva zajednice nisu pomogla nabavci relevantne investicije;

(ii)troškovi amortizacije se računaju prema relevantnim važećim državnim računovodstvenim pravilima;

(iii)troškovi se isključivo odnose na period sufinansiranja date operacije;

(b)u slučaju bespovratnih sredstava, indirektni troškovi iskazani prema fiksnoj stopi do 2 posto od direktnih troškova operacije, pod uvjetom da su nastali u skladu s domaćim pravilima, uključujući i računovodstvena pravila;

(c)nabavka namještaja, opreme, adaptacija i modernizacija postojećih infrastruktura, pod uvjetom da:

(i)iznos koji se odnosi na date operacije podliježe limitu od do 15 posto od iznosa finansiranja prema Uredi o programu IPA za svaku osovinu prioriteta jednog ili više programa u sklopu ove komponente;

(ii)investicije su potrebne za zadovoljavajuće provođenje jednog ili više programa u sklopu ove komponente i one doprinose povećanju efekta pomoći;

(iii) pomoć koja se provodi pod odgovornošću operativne strukture, pokazala je da se nabavka preferira u odnosu na druga rješenja u smislu optimalnog rješenja za novac.

2. Iznimno od člana 34(3), sljedeći izdaci mogu također biti prihvatljivi:

(a) Porezi, uključujući i porez na dodatnu vrijednost, ako se ni na koji način ne mogu povratiti i ako se utvrdi da su nastali na strani glavnog korisnika;

(b) Operativni troškovi, uključujući i troškove najma koji se isključivo odnose na razdoblje sufinansiranja operacije;

(c) Zakup ili najam, pod uvjetom da se isključivo odnose na razdoblje sufinansiranja operacije i da se to rješenje preferira u odnosu na druga rješenja u smislu optimalnog rješenja za novac.

Član 153.

Iznos pomoći i stopa doprinosa Zajednice

1. U smislu ove komponente, prihvatljivi izdaci, kao što je to utvrđeno u članu 38(1), baziraju se ili na javnim izdacima ili na ukupnim izdacima, izbor koji važi za cijeli program.

2. Doprinos Zajednice neće prelaziti maksimalnu granicu od 85 posto od prihvatljivih izdataka na nivou osovine prioriteta.

3. Ni na jednu operaciju se neće primijeniti viša stopa sufinansiranja od one koja se odnosi na datu osovinu prioriteta.

POGLAVLJE II

Programiranje

Član 154.

Okvir za usklađenost strategija

1. Zemlje korisnice će utvrditi, na osnovu višegodišnjeg indikativnog planskog dokumenta, okvir za usklađenost strategija o kojem će razgovarati sa Komisijom. Okvir za usklađenost strategija je referentni dokument za programiranje u sklopu komponente regionalnog razvoja i komponente razvoja ljudskih resursa.

2. Okvir za usklađenost strategija obuhvata:

(a) kratku analizu, naglašavajući prednosti, nedostatke, mogućnosti i rizike u prihvatljivim sektorima i tematske prioritete, u sklopu komponenti regionalnog razvoja i razvoja ljudskih resursa u kojima zemlja korisnica namjerava koncentrirati svoju pomoć;

(b) opis ciljeva na čijem se ostvarenju radi u sklopu komponenti regionalnog razvoja i razvoja ljudskih resursa, u skladu s relevantnim državnim prioritetima i prioritetima Zajednice, kao što je to utvrđeno u prvom višegodišnjem indikativnom planskom dokumentu;

(c) listu programa, uz kratak opis osnovnih osovina prioriteta prema svakom programu;

(d) indikativni presjek finansijskih raspodjela među osnovnim programima, koji pokriva trogodišnji period, u skladu s višegodišnjem indikativnim finansijskim okvirom i višegodišnjim indikativnim planskim dokumentom, i indikativni budžetski bilans među osnovnim programima za narednu godinu, unutar svake komponente.

3. Osim toga, okvir za usklađenost strategija sadrži, kada je to relevantno, odredbe o:

(a) koordinaciji sa drugim državnim programima koje podržavaju međunarodne finansijske institucije, ili druga vanjska pomoć;

(b) koordinaciji sa drugim komponentama programa IPA, posebno sa komponentom ruralnog razvoja.

4. Okvir za usklađenost strategija je preduvjet za odobrenje programa u okviru komponenti regionalnog razvoja i razvoja ljudskih resursa. Dostavlja se Komisiji prije, ili barem skupa sa dostavljanjem na odobrenje prvog programa prema tim komponentama.

5. Okvir za usklađenost strategija izrađuje strateški koordinator, pod cjelokupnom nadležnošću državnog koordinatora programa IPA.

Član 155.

Operativni programi

1. Pomoć se provodi putem višegodišnjih operativnih programa. Operativne programe pišu operativne strukture. Oni se utvrđuju u direktnim konsultacijama s Komisijom i relevantnim akterima, dok ih odobrava Komisija odlukom, u skladu s članom 8(1).

2. Operativni programi sadrže:

(a) ocjenu srednjoročnih potreba i ciljeva, naglašavajući prednosti, nedostatke, mogućnosti i rizike u relevantnim sektorima, teme i regije;

(b) pregled konsultacija relevantnih socio-ekonomskih partnera i, gdje je to relevantno, predstavnike civilnog društva;

(c) opis izabranih strateških prioriteta, imajući na umu okvir za usklađenost strategija u sektorske, tematske i/ili geografske mehanizme koncentriranja pomoći, kao i rezultate ex ante evaluacije spomenute u članu 57(4) i 166.;

(d) informacije o osovinama prioriteta, relevantnim mjerama i njihovim konkretnim ciljevima. Takvi ciljevi će biti kvantificirani, kada to odgovara, uz korištenje ograničenog broja indikatora rezultata. Ti indikatori će omogućiti da se odredi napredak za provođenje odabranih mjera, uključujući i djelotvornost ciljeva iskazanih uz osovinu prioriteta i mjere;

(e) kada postoji namjera da se neke mjere provedu preko shema pomoći za preduzeća, modaliteti će tada biti opisani;

(f) opis operacija tehničke pomoći, koje će se preduzeti prema određenoj osovini prioriteta. Podrška Zajednice toj osovini prioriteta može dostići maksimalnu granicu od 6 posto od doprinosa Zajednice dodijeljenog operativnom programu. U izuzetnim slučajevima i kada je to propisno opravdano u pogledu opsega programa, ta maksimalna granica može dostići 10 posto;

(g) identifikaciju, za svaku mjeru, planiranih krajnjih korisnika, očekivane modalitete odabira i moguće specifične kriterije odabira;

(h) finansijsku tabelu sa sljedećim podacima za svaku godinu koja je pokrivena važećim višegodišnjim indikativnim finansijskim okvirima, za svaku osovinu prioriteta, na indikativan način, za svaku relevantnu mjeru:

(i) ukupan iznos doprinosa Zajednice;

(ii) državni doprinos, kada to odgovara, identificirajući druge vanjske doprinose. Kada se doprinos Zajednice, u sklopu komponente razvoja ljudskih resursa, računa prema ukupnim izdacima, u tabeli će se prikazati indikativni presjek državnog doprinosa između javne i privatne komponente;

(iii) rezultirajuća stopa doprinosa Zajednice;

(i) predložena evaluacija i indikatori praćenja i modaliteti, uključujući i aktivnosti na indikativnoj evaluaciji i vrijeme;

(j) za komponentu regionalnog razvoja, indikativna lista projekata, sa tehničkim i finansijskim karakteristikama, uključujući i očekivane finansijske izvore, kao i indikativnu dinamiku njihovog provođenja;

(k) opis relevantnih struktura i institucija za upravljanje i kontrolu operativnog programa, u skladu s članom 21. do 26., 28., 29. i 31.

*Član 156.***Revizija operativnih programa**

1. Na inicijativu zemlje korisnice ili na inicijativu Komisije, operativni programi se mogu preispitati i, ako je potrebno, revidirati preostali dio programa. Revizija se može posebno izvršiti u jednom ili više sljedećih slučajeva:

- (a) nakon znatnih socio-ekonomskih promjena;
- (b) da bi se više uzele u obzir ili drugačije sagledale osnovne promjene u prioritetima Zajednice, ili državnim prioritetima;
- (c) nakon godišnje revizije višegodišnjeg indikativnog planskog dokumenta;
- (d) u svjetlu evaluacija spomenutih u članu 166 (2).;
- (e) nakon poteškoća u provođenju;

2. Odluka Komisije po zahtjevu za revizijom bilo kojeg operativnog programa usvaja se što je prije moguće, nakon što je zvanično dostavi strateški koordinator u koordinaciji sa državnim koordinatorom programa IPA.

3. Kada se revizijom operativnog programa, kao što je to navedeno u stavu 1., povećava prihvatljiv opseg prema tom programu, svi dodatni troškovi u vezi s tim će biti prihvaćeni od datuma usvajanja odluke Komisije.

*Član 157.***Veliki projekti u sklopu komponente regionalnog razvoja**

1. Kao dijelom operativnog programa, sa pomoći koja se pruža u sklopu komponente regionalnog razvoja mogu se financirati veliki projekti.

2. Veliki projekti podrazumijevaju niz radova, aktivnosti ili usluga i cilj mu se da ispuni definitivan i nedjeljiv zadatak precizne ekonomske ili tehničke prirode, sa jasno utvrđenim ciljevima i čiji ukupni troškovi prelaze 10 miliona eura.

3. Velike projekte dostavlja Komisiji na odobrenje operativna struktura. U odluci kojom se projekat odobrava definiran je fizički objekt i prihvatljivi izdaci na koje se odnosi stopa sufinansiranja za osnovnu prioritetu. Nakon njega slijedi bilateralni sporazum sa zemljom korisnicom, koji obuhvata te elemente.

4. Prilikom dostavljanja Komisiji velikog projekta, operativna struktura će dostaviti sljedeće informacije:

- (a) informacije o organu koje je nadležno za njegovo provođenje;

- (b) informacije o prirodi investicije i opis njene finansijske vrijednosti i lokacije;
- (c) rezultate studija izvodljivosti;
- (d) dinamiku provođenja projekta prije zatvaranja relevantnog operativnog programa;
- (e) ocjenu socio-ekonomskog balansa operacije, na osnovu analize prednosti i nedostataka i ocjene rizika, i ocjenu očekivanog efekta po dati sektor, ili na socio-ekonomsku situaciju zemlje korisnice i, kada operacija podrazumijeva prijenos aktivnosti sa regije u državi članici, socio-ekonomski efekat po tu regiju;
- (f) analizu utjecaja na okoliš;
- (g) plan finansiranja, u kojem su prikazani ukupni očekivani finansijski doprinosi i planirani doprinosi prema Uredbi o programu IPA, kao i drugo finansiranje od strane Zajednice i drugo vanjsko finansiranje. Planom finansiranja će se potkrijepiti potreban doprinos u vidu bespovratnih sredstava iz programa IPA analizom finansijske održivosti.

POGLAVLJE III

Provođenje

Odjeljak 1

Opća pravila

Član 158.

Odabir operacija

1.Sve operacije koje nisu veliki projekti i koje provode krajnji korisnici osim državnih javnih institucija biraju se putem poziva na dostavljanje prijedloga. Kriterije odabira utvrđuje operativna struktura i objavljuju se skupa sa pozivom na dostavljanje ponuda.

2.Operativna struktura uspostavlja odbor za odabir prijedloga, za svaki poziv na dostavljanje prijedloga. Odbor analizira i odabire prijedloge i preporučuje rezultate operativnoj strukturi.

Operativna struktura odlučuje o tome da li će odobriti rezultate procedure odabira i svoju odluku obrazložiti.

Sastav odbora za odabir prijedloga i njegovi modaliteti rada su definirani u relevantnom sporazumu o finansiranju.

Član 159.

Instrumenti finansijskog inženjeringa

1.Kao dijelom operativnog programa, doprinosom Zajednice se mogu finansirati troškovi koji se odnose na operaciju koji se sastoji od doprinosa za podršku instrumentima finansijskog inženjeringa za preduzeća, kao što su fond rizičnog kapitala, fond za garancije i fond za zajmove. Prednost će se dati malim i srednjim preduzećima.

2.Detaljna pravila provođenja će biti utvrđena u sporazumu o finansiranju nakon što se usvoji operativni program kojim se obezbjeđuje doprinos Zajednice instrumentima finansijskog inženjeringa.

Odjeljak 2

Finansijsko upravljanje

Član 160.

Plaćanja

1.Bez obzira na član 40(5), kombinirani ukupan iznos predujma i periodičnih isplata neće prelaziti 90 posto od doprinosa Zajednice, kao što je to navedeno u finansijskoj tabeli operativnih programa.

2.Sve razmjene informacija u vezi sa finansijskim transakcijama između Komisije i organa i institucija spomenutih u členu 21. vršit će se elektronskim putem, kao što je to utvrđeno u sporazumu o finansiranju.

3.Osim odredbi iz člana 42., doznake predujma iznosit će do 30 posto od doprinosa Zajednice prove tri godine datog programa, i izvršit će se kada uvjeti iz člana 42 (1) budu ispunjeni. Kada je to potrebno, ovisno o tome da li postoje budžetske obaveze izdvajanja, predujam se može doznačiti i u dvije rate.

Član 161.

Prihvatljivost zahtjeva za isplatom

1.U slučaju zahtjeva za periodičnom isplatom, osim odredbi iz člana 43(1), odredbe ovog stava primjenjuju se na komponente regionalnog razvoja i razvoja ljudskih resursa.

Zahtjev za isplatom ne može biti prihvaćen ako su isplate privremeno obustavljene u skladu s članom 163. Zahtjevom za isplatom će se potvrditi da su svi uvjeti iz člana 43(1) i iz ovog stava ispunjeni.

Ovjerena izjava o izdacima, spomenuta u členu 43(1) će se utvrditi prema osovini prioriteta i mjerama. Državni dužnosnik za ovjeravanje potvrđuje da je izjava o izdacima tačna, da je urađena na osnovu pouzdanih računovodstvenih sistema i da se zasniva na provjerljivim dokumentima. Državni dužnosnik za ovjeravanje dostavlja taj dokument Komisiji skupa sa:

(a)potvrdom o izdacima, kojom potvrđuje da je iskazani izdatak u skladu sa važećim pravilima Zajednice i države i da je nastao u vezi s operacijama koje su odabrane za finansiranje prema kriterijima koji važe za program i da je u skladu s relevantnim važećim pravilima Zajednice i države;

(b)kompjuteriziranom listom operacija utvrđenom prema mjerama i odgovarajućim izdacima, uključujući i doprinos prema Uredbi o programu IPA, državne javne, i kada to odgovara, doprinose iz privatnog sektora;

(c)detaljima o iznosima koji se mogu povratiti nakon otkazivanja cijelog ili dijela doprinosa Zajednice operaciji;

(d)iznos sredstava Zajednice na euro-računu za određenu komponentu na datum zadnjeg zaduženja na koji se ova izjava odnosi i iznos nastale kamate.

2.U slučaju zahtjeva za isplatom konačnog salda, osim odredbi iz člana 45(1), odredbe ovog stava važe i za komponente regionalnog razvoja i razvoja ljudskih resursa.

Da bi zahtjev za isplatom bio prihvatljiv, doprinos Zajednice, prema osovinama prioriteta, mora biti u skladu sa finansijskom tabelom operativnog programa.

Potvrđenu izjavu o izdacima, spomenuta u članu 45(1), utvrđuje državni dužnosnik za ovjeravanje i dostavlja se Komisiji u skladu s uvjetima iz stava 1. ovog člana.

Komisija obavještava zemlju korisnicu o svojim zaključcima u vezi sa sadržajem mišljenja organa za reviziju, spomenutog u članu 45(1)(c). To mišljenje se smatra prihvaćenim ukoliko Komisija ne dostavi svoje opservacije u roku od pet mjeseci od datuma prijema mišljenja.

Član 162.

Rokovi plaćanja

1. Državni fond vodi računa o tome da su zahtjevi za periodičnim uplatama za svaki operativni program dostavljeni Komisiji tri puta godišnje. Da bi Komisija izvršila uplatu sredstava u tekućoj godini, najkasniji datum na koji se zahtjev za isplatom mora dostaviti je 31. oktobar.

2. Ovisno o raspoloživim sredstvima, Komisija će izvršiti periodične doznake najkasnije dva mjeseca nakon datuma evidentiranja u Komisiji zahtjeva za isplatom, koji je u skladu s gore navedenim uvjetima, spomenutim u članu 43(1) i 161(1).

3. Ovisno o raspoloživim sredstvima, Komisija vrši isplatu konačnog salda kada su sljedeći uvjeti ispunjeni:

(a) Komisija je prihvatila sektorski završni izvještaj o provedbi u skladu s odredbama člana 169(4) i (5);

(b) Komisija je prihvatila mišljenje organa za reviziju, kako je to utvrđeno u članu 45(1)(c) i relevantan izvještaj o aktivnostima iz prve alineje člana 29(2)(b).

4. Rok za plaćanje može prekinuti dužnosnik za ovjeravanje po delegiranju Komisije u smislu Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002 na maksimalni period od šest mjeseci ako:

(a) u izvještaju o reviziji koju je proveo organ za reviziju iz zemlje ili Zajednice postoji dokaz koji ukazuje na znatne nedostatke u funkcioniranju sistema upravljanja i kontrole; ili

(b) dužnosnik za ovjeravanje po delegiranju u Komisiji mora izvršiti dodatne provjere nakon što je primio informacije kojim mu se pažnja skreće na činjenicu da je izdatak iskazan u potvrđenoj izjavi o izdacima povezan sa teškim nepravilnostima koje nisu ispravljene; ili

(c) su potrebna pojašnjenja informacija sadržanih u izjavi o izdacima.

Državni koordinator programa IPA i državni dužnosnik za ovjeravanje će odmah biti obaviješteni o razlozima prekida. Prekid se završava čim je zemlja korisnica preduzela potrebne mjere.

Član 163.

Privremena obustava isplata

Odredbe člana 46. važe za sva ili dio periodičnih isplata na nivou osovina prioriteta ili programa.

Član 164.

Zatvaranje programa

1. Operativni program se zatvara prema odredbama člana 47(1), s tim da Komisija određuje isplatu konačnog salda na osnovu dokumenata spomenutih u članu 45(1) i 161(2).

Komisija obavještava zemlju korisnicu o datumu zatvaranja operativnog programa.

2. Bez obzira na rezultate bilo koje revizije koju je izvršila Komisija ili Evropski revizorski sud, konačni saldo koji Komisija isplati za operativni program može se mijenjati u roku od devet mjeseci od datuma isplate ili, kada zemlja korisnica treba nadoknaditi negativni saldo, u roku od devet mjeseci od datuma kada je nalog o povratu. Takva izmjena salda ne utječe na datum zatvaranja operativnog programa, utvrđenog u stavu 1.

Član 165.

Ponovna upotreba doprinosa Zajednice

Zemlja korisnica obavještava Komisiju o tome kako predlaže da ponovo iskoristi sredstva koja su poništena u skladu s članom 54. i, kada to odgovara, da izmijeni finansijski plan za pomoć, u skladu s odredbama člana 156.

Odjeljak 3

Evaluacija i praćenje*Član 166.***Evaluacija**

1. Zemlja korisnica provodi ex ante evaluaciju svakog operativnog programa odvojeno. Međutim, u propisno opravdanim slučajevima, i u saglasnosti Komisije, zemlje korisnice mogu provesti jedinstvenu ex ante evaluaciju više od jednog operativnog programa.

Ex ante evaluacije se provode u nadležnosti operativne strukture.

Cilj ex ante evaluacija je da se optimizira dodjela budžetskih sredstava u sklopu operativnih programa i da se unaprijedi kvalitet programiranja. Njima će se utvrditi i ocijeniti dispariteti, nedostaci i potencijal razvoja, cilj koji se treba postići, očekivani rezultati, kvantificirani ciljevi, usklađenost, ako je potrebno, predložene strategije i kvalitet procedura za provođenje, praćenje, evaluaciju i finansijskog upravljanja.

Ex ante evaluacija se prilaže kao dodatak uz operativni program odnosno programe na koje se odnosi.

2. U toku perioda programiranja, zemlje učesnice provode evaluacije koje su povezane sa praćenjem operativnih programa, posebno kada takvo praćenje pokaže znatno odstupanje od prvobitnih ciljeva ili u slučaju prijedloga za revizijom operativnih programa. Rezultati se dostavljaju sektorskom nadzornom odboru za operativni program i Komisiji.

4. Evaluacije provode eksperti ili institucije, unutrašnje ili vanjske, koje su funkcionalno nezavisne od organa spomenutih u članu 21. Rezultati se objavljuju u skladu s pravilima o pristupu dokumentaciji.

*Član 167.***Sektorski nadzorni odbor**

1. U skladu s članom 59., operativna struktura uspostavlja sektorski nadzorni odbor za svaki program. Može se uspostaviti jedinstven sektorski nadzorni odbor za nekoliko programa unutar iste komponente. Odbor se sastaje najmanje dva puta godišnje, na inicijativu zemlje korisnice ili Komisije.

2. Svaki sektorski nadzorni odbor utvrđuje svoj poslovnik u skladu s mandatom sektorskog nadzornog odbora koji utvrđuje Komisija, i unutar institucionalnog, pravnog i finansijskog okvira date zemlje korisnice. On usvaja svoj poslovnik u saglasnosti operativne strukture i nadzornog odbora programa IPA, kako bi izvršio svoje dužnosti u skladu s ovom Uredbom.

2. Sektorskim nadzornim odborom supredsjeda voditelj operativne strukture i Komisija. O njegovom sastavu odlučuje operativna struktura, u saglasnosti Komisije.

U sastavu sektorskog nadzornog odbora djeluju predstavnici Komisije, državni koordinator programa IPA, strateški koordinator za komponente regionalnog razvoja i razvoja ljudskih resursa, operativna struktura programa. Kada to odgovara, u njegovom sastavu također djeluju i predstavnici civilnog društva i socio-ekonomski partneri. Predstavnik Evropske investicijske banke može sudjelovati u savjetodavnom svojstvu za one operativne programe u koje Evropska investicijska banka uplaćuje svoj doprinos.

4. Sektorski nadzorni odbor:

(a) razmatra i odobrava opće kriterije za odabir operacija, u skladu sa, kada je to relevantno, članom 155(2)(g) u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu sporazuma o finansiranju programa i odobrava sve revizije tih kriterija u skladu s potrebama programiranja;

(b) periodično pregleda napredak postignut ka ostvarenju specifičnih ciljeva operativnog programa na osnovu dokumenata koje dostavlja operativna struktura;

(c) na svakom sastanku pregleda rezultate provedbe, posebno ostvarenje ciljeva utvrđenih za svaku osovinu prioriteta, i rezultate mjera i periodičnih evaluacija spomenutih u členu 57(4); provodi praćenje prema indikatorima iz člana 155(2)(d);

(d) razmatra sektorske godišnje i završni izvještaj o provedbi, spomenut u členu 169;

(e) informiran je o godišnjem izvještaju o aktivnostima, spomenutom u prvoj alineji člana 29(2)(b) ili o dijelu izvještaja koji se odnosi na dati operativni program i svim relevantnim komentarima koje Komisija eventualno da nakon što je pregledala taj izvještaj ili komentare koji se odnosi na relevantan dio izvještaja;

(f) pregleda sve prijedloge za izmjenom sporazuma o finansiranju programa.

5. Sektorski nadzorni odbor može također operativnoj strukturi predložiti reviziju ili pregled programa kojima će se vjerovatno omogućiti ostvarenje ciljeva programa iz člana 155(2)(a) ili će se unaprijediti upravljanje programom, uključujući i finansijsko upravljanje.

Član 168.

Aranžmani praćenja

Razmjena podataka između Komisije i zemalja korisnica u svrhu praćenja se vrši elektronski, kako je to utvrđeno u sporazumu o finansiranju.

*Član 169.***Sektorski godišnji i završni izvještaji o provedbi**

1. Do 30. juna svake godine i prvi put do 30. juna 2008. godine, operativna struktura dostavlja sektorski godišnji izvještaj Komisiji i državnom koordinatorskom programu IPA.

Sektorski završni izvještaj se dostavlja Komisiji i državnom koordinatorskom programu IPA najkasnije šest mjeseci nakon prihvatljivosti finansijskih izdataka. Sektorski završni izvještaj pokriva cijeli period provođenja programa i obuhvata posljednji sektorski godišnji izvještaj.

Sektorski izvještaji se utvrđuju za relevantne programe.

2. Sektorske izvještaje pregleda sektorski nadzorni odbor prije nego što se dostave Komisiji i državnom koordinatorskom programu IPA.

3. Sektorskim izvještajima su obuhvaćene sljedeće informacije:

(a) kvantitativni i kvalitativni napredak ostvaren u provođenju operativnog programa, osobine prioriteta, mjere i, gdje to odgovara, operacije ili grupe operacija, u pogledu njihovih specifičnih provjerljivih ciljeva, sa kvantifikacijom, kada je to moguće, uz korištenje indikatora iz člana 155(2)(d) na odgovarajućem nivou. Kada to odgovara, u sklopu komponente razvoja ljudskih resursa, statistički podaci će biti podijeljeni po spolu;

(b) finansijsko provođenje operativnog programa, sa detaljima za svaku osovinu prioriteta i mjeru:

(i) ukupni izdaci koje su podmirili krajnji korisnici i koji su iskazani u zahtjevima za isplatom koje je državni fond dostavio Komisiji;

(ii) ukupni izdaci za koje postoji budžetska obaveza izdvajanja i koje je isplatio državni fond uz odgovarajuće javne ili javne i privatne doprinose; uz njih se dostavlja kompjuterizirana lista operacija, kako bi se mogli pratiti od budžetske obaveze izdvajanja zemlje korisnice do završnih plaćanja;

(iii) ukupan iznos koji je Komisija uplatila.

Kada to odgovara, finansijsko provođenje se može predstaviti kroz osnovne oblasti intervencije, spomenute u članu 5(3)(f), i kroz regije u kojima je pomoć koncentrirana;

(c) u svrhu informiranja, indikativni presjek finansijskih dodjela prema Uredbi o programu IPA, za komponentu regionalnog razvoja, po kategorijama, u skladu s detaljnom listom iz sporazuma o finansiranju;

(d)koraci koje su preduzeli operativna struktura ili sektorski nadzorni odbor kako bi osigurali kvalitet i djelotvornost provedbe, posebno:

- (i)mjere praćenja i evaluacije, uključujući i aranžmane prikupljanja podataka;
- (ii)sažet opis svih važnih problema na koje se nailazi u toku provođenja operativnog programa i sve mjere koje su u vezi s njima preduzete;
- (iii)korištenje tehničke pomoći;

(e)aktivnosti na pružanju informacija i promidžbi programa, u skladu sa članom 62.;

(f)kada to odgovara u sklopu komponente regionalnog razvoja, napredak i finansiranje velikih projekata;

(g)kada to odgovara u sklopu komponente razvoja ljudskih resursa, sinteza provođenja:

- (i)integriranja aspekata gendera, kao i bilo koje mjere koje se odnose na gender;
- (ii)mjera kojim se povećava učešće migranata u mogućnostima zapošljavanja, čime se jača njihova socijalna integracija;
- (iii)mjera za jačanje integriranja u zapošljavanje, čime se povećava socijalna inkluzija manjina;
- (iv)mjera za jačanje integriranja u zapošljavanje i socijalna inkluzija drugih ugroženih kategorija, uključujući i osobe sa invaliditetom.

Informacije iz tačke (d) i (g) ovog stava neće se navoditi ukoliko nema znatnih izmjena od prethodnog izvještaja.

4.Sektorski izvještaji se smatraju odobrenim ako sadrže sve odgovarajuće informacije iz stava 3. Komisija obavještava državnog koordinatora programa IPA i operativnu strukturu o prihvatljivosti sektorskog godišnjeg izvještaja u roku od deset dana od dana njegovog prijema.

5.Državni koordinator programa IPA i operativna struktura također će biti informirani o mišljenju Komisije o sadržaju odobrenog sektorskog godišnjeg izvještaja u roku od dva mjeseca od dana prijema izvještaja. Što se tiče sektorskog završnog izvještaja o operativnom programu, ta informacija se dostavlja u roku od najviše pet mjeseci od dana prijema odobrenog izvještaja.

GLAVA IV

KOMPONENTA RURALNOG RAZVOJA*POGLAVLJE I***Predmet pomoći i prihvatljivost**

Odjeljak 1

Predmet pomoći*Član 170.***Dodatne definicije za komponentu ruralnog razvoja**

U smislu ove Glave, osim definicija iz člana 2., važe i sljedeće definicije:

1.'Standardi zajednice': standardi koje je utvrdila Zajednica u oblasti zaštite okoliša, javnog zdravstva, zdravlja životinja i biljaka, zaštite životinja i sigurnosti na radu;

2.'Planinska područja': područja spomenuta u prvom podstavu člana 50(2) Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005⁽¹⁴⁾;

3.'Mladi poljoprivredni proizvođač': poljoprivredni proizvođač koji je mlađi od 40 godina u vrijeme donošenja odluke o dodjeli bespovratnih sredstava pomoći, koji posjeduje adekvatna stručna umijeća i kompetentnost.

*Član 171.***Oblasti i vidovi pomoći**

1.Pomoć u sklopu ove komponente doprinosi postizanju sljedećih ciljeva:

(a)unapređenju tržišne efikasnosti i provedbi standarda Zajednice;

(b)pripreme mjere za provođenje okolinskih mjera i lokalnih strategija za ruralni razvoj;

(c)razvoj ruralne privrede.

2.Pomoć koja se odnosi na cilj iz tačke (a) stava 1., u daljnjem tekstu 'osovina prioriteta 1', dodjeljuje se putem sljedećih mjera:

(a)investiranja u poljoprivredna gospodarstva u cilju njihovog restrukturiranja i podizanja kvaliteta u skladu sa standardima Zajednice;

(b)podrške uspostavi grupa proizvođača;

¹⁴ Službeni list (OJ) L 277, 21.10.2005. str. 1

(c)investiranja u obradu i plasiranje na tržište poljoprivrednih i ribljih proizvoda da bi se te djelatnosti restrukturirale i uskladile sa standardima Zajednice.

3.Pomoć koja se odnosi na cilj iz tačke (b) stava 1., u daljnjem tekstu 'osovina prioriteta 2', dodjeljuje se putem sljedećih mjera:

(a)mjera na unapređenju okoliša i prirodne sredine;

(b)pripreme i provođenja lokalnih strategija za ruralni razvoj.

4. Pomoć koja se odnosi na cilj iz tačke (c) stava 1., u daljnjem tekstu 'osovina prioriteta 3', dodjeljuje se putem sljedećih mjera:

(a)unapređenja i razvoja ruralne infrastrukture;

(b)diversifikacije i razvoja ruralnih privrednih djelatnosti;

(c)unapređenja obuke.

Odjeljak 2

Opći uvjeti prihvatljivosti i iznos pomoći

Član 172.

Prihvatljivost izdataka

1.Osim troškova spomenutih u članu 34(2), troškovi spomenuti u stavu 3(c) smatraju se prihvatljivim u sklopu ove komponente.

Mjere tehničke pomoći koje su prihvatljive prema članu 34(2) su one koje su spomenute u članu 182.

2.Osim odredbi člana 34(3), sljedeći izdaci nisu prihvatljivi u sklopu ove komponente:

(a)nabavka prava na poljoprivrednu proizvodnju, životinja, godišnjih biljaka i njihova sadnja;

(b)bilo koji troškovi na ime održavanja, amortizacije i zakupa;

(c)bilo koji troškovi koje izazove državna uprava prilikom upravljanja i provođenja pomoći.

3.Bez obzira na odredbe člana 34(3), u slučaju investicije:

(a) prihvatljiv izdatak je ograničen na izgradnju ili poboljšanje kvaliteta nepokretne imovine;

(b) nabavka ili najam nove mašinerije i opreme, uključujući i kompjuterski software do tržišne vrijednosti smatra se prihvatljivim izdatkom; drugi izdaci povezani sa ugovorima o najmu, kao što su marža najmodavca, troškovi kamata za refinanciranje, fiksni troškovi i troškovi osiguranja, nisu prihvatljivi;

(c) opći troškovi povezani s izdacima iz tačke (a) i (b), kao što su troškovi za usluge arhitekata, inženjera i troškovi na ime konsultacija, studija izvodljivosti, stjecanja patentnih prava i licenci prihvatljivi su do najviše 12 posto od iznosa troškova spomenutih u tački (a) i (b).

Detaljne odredbe o provođenju ovog stava utvrdit će se u sektorskim sporazumima, kao što je to definirano u članu 7. ili u sporazumima o finansiranju, prema članu 8.

4. Investicijski projekti ostaju prihvatljivi za finansiranje Zajednice pod uvjetom da nema suštinskih promjena u roku od pet godina od konačne isplate od strane operativne strukture.

Član 173.

Iznos pomoći i stopa doprinosa Zajednice

1. U svrhu ove komponente, prihvatljivi izdaci, prema članu 38(1), računaju se na osnovu javnih izdataka, kao što je to definirano u članu 2.

2. Javni izdaci u principu ne smiju prelaziti 50 posto od iznosa ukupnih troškova investicije. Međutim, maksimalni iznos od 50 posto se može povećati do:

(a) 55 posto za investicije mladih poljoprivrednih proizvođača u poljoprivredna gospodarstva;

(b) 60 posto za investicije u poljoprivredna gospodarstva u planinskim područjima;

(c) 65 posto za investicije mladih poljoprivrednih proizvođača u poljoprivredna gospodarstva u planinskim područjima;

(d) 75 posto za investicije spomenute u stavu 4(d) i za investicije u poljoprivredna gospodarstva u cilju provedbe Direktive Vijeća 91/676/EEZ⁽¹⁵⁾, ovisno o tome da li postoji državna strategija za njenu provedbu;

(e) sto posto za investicije u infrastrukturu kojom se neće stvoriti neto prihod u znatnom iznosu;

(f) sto posto za mjere spomenute u članu 182.

¹⁵ Službeni list (OJ) L 375, 31.12.1991., str.1

3. Prilikom određivanja stope javnih izdataka u smislu stava 2., neće se voditi računa o državnoj pomoći za pristup zajmovima koji se daju bez doprinosa Zajednice, prema Uredbi o programu IPA.

4. Doprinos Zajednice u principu ne smije prelaziti 75 posto od iznosa prihvatljivih troškova. Međutim, taj maksimalan iznos od 75 posto se može povećati do:

(a) 80 posto za mjere koje su pokrivenе osovinoм prioriteta 2, spomenutom u članu 171(3);

(b) 80 posto u slučaju aktivnosti iz člana 182., kada se te aktivnosti ne provode na inicijativu Komisije;

(c) 80 posto u slučaju aktivnosti iz člana 182, kada se te aktivnosti provode na inicijativu Komisije;

(d) 85 posto u slučaju investicijskih projekata koji se provode u regijama za koje je Komisija utvrdila da su doživjele velike prirodne katastrofe.

Odjeljak 3

Prihvatljivost i specijalni uvjeti pomoći prema osovini prioriteta 1

Član 174.

Investicije u poljoprivredna gospodarstva

1. Pomoć spomenuta u članu 171(2)(a) se daje za materijalne i nematerijalne investicije u poljoprivredna gospodarstva kako bi se uskladila sa standardima Zajednice i da bi se unaprijedio njihov cjelokupni učinak.

2. Pomoć u sklopu te mjere se može dati poljoprivrednim gospodarstvima:

(a) za koja je moguće dokazati ekonomsku održivost na kraju realizacije investicije;

(b) koja je u skladu s državnim minimalnim standardima u pogledu zaštite okoliša, javnog zdravlja, zdravlja životinja i biljaka, zaštite životinja i sigurnosti na radu u vrijeme donošenja odluke o davanju pomoći.

3. Iznimno od tačke (b) stava 2., kada su minimalni državni standardi koji se baziraju na standardima Zajednice tek uvedeni u vrijeme primitka zahtjeva, pomoć se može dati bez obzira što ti standardi nisu ispoštovani, pod uvjetom da gospodarstvo ispoštuje nove standarde do kraja realizacije investicije.

Osim toga, na osnovu propisno potkrijepljenog zahtjeva zemlje korisnice, Komisija može dozvoliti odstupanje od tačke (d) stava 2. u pogledu nepoštivanja minimalnih državnih

standarda koji su u skladu sa standardima Zajednice i uvedeni u domaći zakon do godine dana prije datuma podnošenja zahtjeva.

4.Pomoć se daje pod uvjetom da su investicije u skladu sa relevantnim standardima Zajednice na kraju njihove realizacije.

5.Zemlje korisnice određuju limite za ukupne investicije koje su prihvatljive za pružanje pomoći. One će utvrditi odgovarajuće standarde u pogledu stručnih umijeća i kompetentnosti poljoprivrednih proizvođača koje poljoprivredni proizvođači trebaju ispoštovati da bi se smatralo da ispunjavaju uvjete za pomoć.

Član 175.

Podrška uspostavi grupa proizvođača

1.Pomoć iz člana 171(2)(b) se može dati kako bi se omogućilo uspostavljanje i administrativno djelovanje grupa proizvođača, u svrhu:

(a)prilagođavanja proizvodnje i proizvoda članova grupa proizvođača tržišnim uvjetima;

(b)zajedničkog plasiranja roba na tržište, uključujući i pripremu roba za prodaju, centralizaciju prodaje i snabdijevanje kupaca na veliko;

(c)uvođenja zajedničkih pravila za informacije o proizvodnji, posebno u pogledu žetve i raspoloživosti.

2.Pomoć u sklopu ove mjere se neće pružati grupama proizvođača koje je zvanično priznala relevantna državna institucija zemlje korisnice prije 1. januara 2007. godine i/ili prije odobrenja programa spomenutog u članu 184.

Profesionalne i/ili međuresorne organizacije koje zastupaju jedan ili više sektora nisu kvalificirane kao grupe proizvođača.

3.Pomoć će se pružati po fiksnoj stopi u godišnjim ratama u toku prvih pet godina nakon datuma priznanja grupe proizvođača. Računa se na osnovu godišnje plasirane proizvodnje grupe i ispunjava sljedeće uvjete:

(a)do 5 posto za prvu, do 5 posto za drugu, do 4 posto za treću, do 3 posto za četvrtu i do 2 posto za petu godinu od vrijednosti plasirane proizvodnje do milion eura;

(b)do 2,5 posto za prvu, do 2,5 posto za drugu, do 2 posto za treću, do 1.5 posto za četvrtu i do 1.5 posto za petu godinu od vrijednosti plasirane proizvodnje preko milion eura;

(c)podliježe maksimalnom iznosu za svaku proizvodnu organizaciju:

- 100.000 eura za prvu godinu

- 100.000 eura za drugu godinu
- 80.000 eura za treću godinu
- 60.000 eura za četvrtu godinu
- 50.000 eura za petu godinu.

Član 176.

Investicije u obradu i plasiranje na tržište poljoprivrednih i ribljih proizvoda

1. Pomoć spomenuta u članu 171(2)(c) se daje za materijalne i nematerijalne investicije u obradu i plasiranje poljoprivrednih i ribljih proizvoda, obuhvaćenih Dodatkom I uz Ugovor. Cilj te pomoći je da se pomogne unapređenje preduzeća u skladu sa standardima Zajednice i da se unaprijedi njihov cjelokupni učinak. Investicije mogu doprinijeti poboljšanju situacije u osnovnom sektoru poljoprivredne proizvodnje.

Investicije na nivou maloprodaje isključene su iz podrške.

2. Pomoć u sklopu te mjere se može dati za investicije u preduzeća:

(a) za koja je moguće dokazati ekonomsku održivost na kraju realizacije investicije;

(b) koja je u skladu s državnim minimalnim standardima u pogledu zaštite okoliša, javnog zdravlja, zdravlja životinja i biljaka, zaštite životinja i sigurnosti na radu u vrijeme donošenja odluke o davanju pomoći.

3. Iznimno od tačke (b) stava 2., kada su minimalni državni standardi koji se baziraju na standardima Zajednice tek uvedeni u vrijeme primitka zahtjeva, pomoć se može dati bez obzira što ti standardi nisu ispoštovani, pod uvjetom da preduzeća ispoštuju nove standarde do kraja realizacije investicije.

Osim toga, na osnovu propisno potkrijepljenog zahtjeva zemlje korisnice, Komisija može dozvoliti odstupanje od tačke (b) stava 2. u pogledu nepoštivanja minimalnih državnih standarda koji su u skladu sa standardima Zajednice i uvedeni u domaći zakon do godine dana prije datuma podnošenja zahtjeva.

4. Pomoć se može dati za investicije u pogone u sastavu preduzeća:

(a) koji zapošljavaju manje od 250 osoba i koji imaju godišnji promet od najviše 50 miliona eura, i/ili godišnji bilans stanja od najviše 43 miliona eura, dajući prioritet investicijama čiji je cilj usklađivanje pogona sa svim relevantnim standardima Zajednice; ili

(b) koji zapošljavaju ispod 750 radnika ili imaju godišnji promet od najviše 200 miliona eura, kada je svrha investicije usklađivanje pogona sa relevantnim standardima Zajednice.

5. Na osnovu propisno potkrijepljenog zahtjeva zemlje korisnice, Komisija može odlučiti da se pomoć također može dati i preduzećima koja nisu obuhvaćena stavom 4., za investicije koje su potrebne da bi se ispunili specifični standardi Zajednice, koja podrazumijeva posebno skupe investicije. Takva podrška se može jedino dati onim preduzećima koja su navedena u državnom planu za prilagođavanje standardima Zajednice, koja je posebno namijenjena kao pomoć pogonu da ispoštuje relevantne standarde Zajednice u cijelosti. U takvim slučajevima se pomoć dodjeljuje u iznosu koji je jedna polovina od stope pomoći na raspolaganju preduzećima prema stavu 4.

6. Zemlje korisnice određuju limite za ukupne investicije koje ispunjavaju uvjete za podršku u sklopu ove mjere.

7. Pomoć investicijama u preduzeća, spomenuta u tački (a) stava 4., odobrava se pod uvjetom da investicije budu u skladu s relevantnim standardima Zajednice na kraju njihove realizacije.

Odjeljak 4

Prihvatljivost i specijalni uvjeti u sklopu osovine prioriteta 2

Član 177.

Priprema provođenja mjera koje se odnose na okoliš i prirodnu sredinu

1. Da bi se zemlje korisnice pripremile za provođenje mjera spomenutih u Osovini 2 Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005, pomoć spomenuta u članu 171(3)(a) se dodjeljuje pilot projektima iz člana 39. i 40. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

2. Cilj mjera je razvoj praktičnog iskustva u provođenju mjera u cilju unapređenja okoliša i prirodne sredine, i na administrativnom i nivou poljoprivrednih gazdinstava.

Član 178.

Priprema i provođenje lokalnih strategija za ruralni razvoj

1. Pomoć kao što je to utvrđeno u članu 171(3)(b) daje se u skladu s članom 61. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

2. Sa pomoći se podržava:

(a) provođenje projekata saradnje u skladu s prioritetima iz člana 171(1) i u smislu člana 65. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005;

(b) lokalno privatno-javno partnerstvo, koje se također naziva i 'lokalnim akcijskim grupama', stjecanje vještina, aktivnosti na podizanju svijesti i promotivne manifestacije u cilju ostvarenja ciljeva iz člana 171(1).

3. Detaljne mjere za provođenje ove mjere biće usaglašene sa zemljom korisnicom. One će biti u skladu s relevantnim pravilima koja se odnose na Evropski poljoprivredni fond za ruralni razvoj, u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

Odjeljak 5

Prihvatljivost i specifični uvjeti u sklopu osovine prioriteta 3

Član 179.

Unapređenje i razvoj ruralne infrastrukture

1. Pomoć spomenuta u članu 171(4)(a) se može odobriti za investicije čiji je cilj unapređenje i razvoj ruralne infrastrukture, putem:

(a) rješavanja regionalnih dispariteta i povećanja privlačnosti ruralnih područja za privatne osobe i poduzetničke aktivnosti;

(b) obezbjeđenja uvjeta za razvoj ruralnih ekonomija.

2. Prioritet će se dati investicijama u vodosnabdijevanje i energetska snabdijevanje, upravljanje otpadom, lokalni pristup informacijskim i komunikacijskim tehnologijama, lokalni pristup putevima od posebnog značaja za lokalni ekonomski razvoj, i u protupožarnu infrastrukturu tamo gdje je to opravdano opasnošću od šumskih požara.

3. Kada postoje lokalne strategije za ruralni razvoj, prema članu 171(3)(b), investicije prema ovom članu moraju biti u skladu s tim strategijama.

Član 180.

Diversifikacija i razvoj ruralnih ekonomskih aktivnosti

1. Pomoć iz člana 171(4)(b) se može odobriti za investicije usmjerene na diversifikaciju i razvoj ruralnih ekonomskih aktivnosti putem:

(a) podizanja nivoa ekonomske aktivnosti;

(b) stvaranja mogućnosti zapošljavanja;

(c) diversifikacije u nepoljoprivredne djelatnosti.

2. Prioritet će se dati investicijama za stvaranje i razvoj mikro i malih preduzeća, obrta i ruralnog turizma, u cilju promoviranja poduzetništva i razvoja ekonomskog tkiva.

3. Kada postoje lokalne strategije za ruralni razvoj, prema članu 171(3)(b), investicije prema ovom članu moraju biti u skladu s tim strategijama.

*Član 181.***Unapređenje obuke**

1. Pomoć se može odobriti i kao doprinos unapređenju stručnih umijeća i kompetentnosti osoba koje rade u poljoprivrednom, prehrambenom i sektoru šumarstva i drugih ekonomskih aktera u oblastima iz ove komponente.

Pomoć se neće davati kursevima niti obuci koji su dio uobičajenih programa ili sistema obrazovanja na nivou srednjih škola ili višeg obrazovanja.

2. Zemlje korisnice će utvrditi strategiju obuke za provođenje operacija predviđenih u stavu 1. strategija će obuhvatiti kritičku ocjenu struktura postojeće obuke, analizu potreba za obukom i ciljeve. Također, strategijom će se uspostaviti kriteriji za odabir voditelja obuke.

Odjeljak 6

Tehnička pomoć*Član 182.***Opseg i provođenje**

1. Pomoć se može odobriti za aktivnosti koje se odnose na pripremu, praćenje, evaluaciju, informiranje i kontrolu, koje su potrebne za provođenje programa. Te aktivnosti će posebno obuhvatiti:

(a) sastanke i druge aktivnosti koje su potrebne za izvršenje obaveza sektorskog nadzornog odbora za ovu komponentu, kao što su studije koje se ugovaraju i provode preko stručne pomoći;

(b) informativnu i promidžbenu kampanju;

(c) pismeni i usmeni prijevod na zahtjev Komisije, osim onog koji je potreban u skladu s primjenom okvirnog, sektorskog i sporazuma o finansiranju;

(d) posjete i seminare;

(e) aktivnosti koje se odnose na pripremu mjera u programu kojim se osigurava djelotvornost, uključujući i one mjere čija je primjena predviđena za kasniju fazu;

(f) periodičnu evaluaciju programa;

(g) uspostavljanje i rad državne mreže za koordinaciju aktivnosti koje su utvrđene prema članu 178., kao i buduće državne mreže za ruralni razvoj u skladu s članom 68. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

2.Sa sektorskim nadzornim odborom za ovu komponentu vodit će se konsultacije u vezi s aktivnostima tehničke pomoći. Svaku aktivnost odobrava predsjedavajući sektorskog nadzornog odbora prije njenog provođenja.

3.Za svaku posjetu i seminar iz stava 1(d) koje nije inicirala Komisija potrebno je dostaviti pisani izvještaj sektorskom nadzornom odboru za ovu komponentu.

Član 183.

Evropska mreža za ruralni razvoj

Zemlje korisnice i organizacije uspostavljene u zemljama korisnicama i uprave u zemljama korisnicama koje su aktivne u oblasti ruralnog razvoja imaju pristup Evropskoj mreži za ruralni razvoj koja je uspostavljena prema članu 67. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005. Relevantne detaljne odredbe će se usuglasiti sa zemljama korisnicama.

POGLAVLJE II

Programiranje

Član 184.

Programi

1.Mjere u sklopu komponente ruralnog razvoja podliježu programu koji se utvrđuje na državnom nivou za poljoprivredu i ruralni razvoj (u daljnjem tekstu: program) koji se odnosi na cijeli period provedbe programa IPA. Program pripremaju relevantni organi koje odredi zemlja korisnica i dostavlja se Komisiji nakon konsultacija sa odgovarajućim zainteresiranim stranama.

2.Svaki program obuhvata:

(a)kvantificirani opis postojeće situacije, sa informacijama o disparitetima, nedostacima i potencijalnu za razvoj, osnovnim rezultatima prijašnjih operacija koje su poduzete sa Zajednicom i kroz drugu bilateralnu ili multilateralnu pomoć, uloženim finansijskim resursima i o evaluaciji raspoloživih rezultata;

(b)opis prijedloga državne strategije za ruralni razvoj, na osnovu analize postojeće situacije u ruralnim područjima i detaljne analize datih sektora, uključujući i nezavisnu ekspertizu. Potrebno je predočiti opis postojeće strategije za obuku, spomenute u članu 181(2). Državna strategija za ruralni razvoj također obuhvata i kvantificirane ciljeve, navodeći za svaku osovину prioriteta, iz člana 171(1), predviđene indikatore za praćenje i evaluaciju;

(c)objašnjenje toga kako se cjelokupni strateški pristup i sektorske strategije navedene u višegodišnjem indikativnom planskom dokumentu zemlje korisnice pretaču u konkretne mjere unutar komponente ruralnog razvoja;

(d)indikativnu cjelokupnu finansijsku tabelu sa sažetim prikazom državnih finansijskih resursa, finansijskih resursa Zajednice, i gdje to odgovara, privatnih finansijskih resursa koji su obezbijeđeni za i odgovaraju svakoj mjeri ruralnog razvoja, i sa prikazom stope sufinansiranja od strane EU po osovinama;

(e)opis mjera koje su odabrane prema članu 171, uključujući:

- definiciju krajnjih korisnika,
- geografski opseg,
- kriterije o prihvatljivosti,
- kriterije rangiranja projekata prilikom odabira,
- indikatore praćenja,
- kvantificirane ciljane indikatore;

(f)opis operativne strukture za provođenje programa, uključujući i praćenje i evaluaciju;

(g)nazive institucija i organa koji su nadležni za provođenje programa;

(h)rezultate konsultacija i usvojene odredbe o udruživanju relevantnih organa i institucija, kao i odgovarajuće ekonomske, socijalne i partnere u sektoru okoliša:

(i)rezultate i preporuke ex ante evaluacije programa, uključujući i opis narednih aktivnosti koje su preduzele zemlje korisnice na osnovu preporuka.

3.U svom programu će zemlje korisnice osigurati da se prioritet daje mjerama za provedbu standarda Zajednice i da podizanje tržišne efikasnosti, i mjerama kojima će se stvoriti mogućnosti zapošljavanja u ruralnim područjima.

4.U svom programu će zemlje korisnice osigurati poštivanje odredbi višegodišnjeg indikativnog planskog dokumenta.

5.Osim ukoliko drugačije ne dogovore sa Komisijom, zemlje korisnice će dostaviti prijedloge programa najkasnije šest mjeseci nakon što ova Uredba stupi na snagu.

Član 185.

Usvajanje i izmjene programa

1.Programi u sklopu komponente ruralnog razvoja usvaja Komisija u roku od šest mjeseci od dostavljanja prijedloga programa, pod uvjetom da su na raspolaganju sve relevantne informacije. Posebno će Komisija ocijeniti predloženi program kako bi utvrdila da li je usklađen sa Uredbom.

2.Ukoliko je to potrebno, program se može mijenjati da bi se uzele u obzir:

(a) relevantne nove informacije i rezultati koji se odnose na provođenje relevantnih mjera, uključujući i rezultate praćenja i evaluacije, kao i potrebu za prilagođavanjem raspoloživih iznosa pomoći;

(b) napredak koji je zemlja korisnica ostvarila na putu pristupanja EU, kao što je to navedeno u glavnim dokumentima o pristupanju, uključujući i višegodišnji indikativni planski dokument.

3. Svaki prijedlog o izmjenama zemlja korisnica dostavlja Komisiji. Prijedlog će biti potkrijepljen sljedećim informacijama:

(a) razlozi za predložene izmjene;

(b) očekivani efekti izmjena;

(c) izmijenjena finansijska tabela i tabela mjera, kada su predložene mjere finansijske prirode.

4. Znatne izmjene u smislu člana 14(4) uredbe o programu IPA obuhvataju izmjene finansijskih presjeka među osovinama prioriteta, kao što je to utvrđeno u članu 171(1) ili izmjene stope sufinansiranja po osovinama ili uključivanje novih mjera.

POGLAVLJE III

Provođenje

Odjeljak 1

Principi i finansijsko upravljanje

Član 186.

Principi provođenja

1. Provođenje ove komponente vrše zemlje korisnice na osnovu decentraliziranog upravljanja bez ex ante kontrola, prema članu 18.

2. Nove odredbe se mogu utvrditi u sektorskim i sporazumima o finansiranju, spomenutim u članu 7. i 8.

Odredbe će biti u skladu sa relevantnim pravilima koja važe za programe ruralnog razvoja u državama članicama.

*Član 187.***Računanje iznosa koji se uplaćuje**

Iznimno od člana 44., iznos doprinosa Zajednice programu prema ovoj komponenti se računa primjenom stope sufinansiranja koja se utvrđuje za svaku osovinu prioriteta u odluci o finansiranju na prihvatljive izdatke iskazane i potvrđene u svakoj izjavi o izdacima, što podliježe maksimalnom iznosu doprinosa Zajednice koji se navodi uz svaku osovinu prioriteta.

*Član 188.***Predujam**

1. U svrhe ove komponente, iznos predujma može biti do 30 posto od doprinosa Zajednice za prve tri godine predmetnog programa. Ovisno o raspoloživosti budžetskih raspodjela, predujam se može doznačiti u dvije ili više rata.

2. Kada iznos doznačen na ime predujma iz stava 1. nije dovoljan za blagovremenu isplatu potraživanja krajnjih korisnika, iznos se može povećati u skladu s odredbama iz sektorskog sporazuma ili sporazuma o finansiranju u toku perioda provedbe kako bi se udovoljilo tim potrebama, pod uvjetom da kumulativni iznos doznaka predujma ne prelazi 30 posto od iznosa doprinosa Zajednice u tri zadnje godine, kao što je to utvrđeno u odluci o finansiranju kojom su usvojeni višegodišnji programi.

3. Prvu rata predujma plaća Komisija kada su ispunjeni uvjeti iz člana 42(1). Dodatne rate se mogu uplatiti na zahtjev zemlje korisnice u skladu s uvjetima iz stava 1. i 2.

*Član 189.***Poravnanje**

Detaljne odredbe o poravnanju će se utvrditi u sektorskim sporazumima i sporazumima o finansiranju, u skladu s članom 7., odnosno članom 8. One će biti u skladu s relevantnim pravilima koja važe za Evropski poljoprivredni fond za ruralni razvoj, kao što je to utvrđeno u Uredbi Vijeća (EZ) br. 1290/2005¹⁶) i uredbama kojima su utvrđena detaljna pravila za njenu primjenu. Posebno se njima mogu utvrditi konsultacije Odbora u vezi s poljoprivrednim fondovima.

*Član 190.***Kriteriji za finansijske ispravke**

Iznimno od člana 51(2), Komisija primjenjuje, ovisno o rezultatima, ili paušalnu ispravku ili precizne ispravke ili ispravke na osnovu ekstrapolacije rezultata.

¹⁶ Službeni list (OJ) L 209, 11.8.2005., str.1

Odjeljak 2
Evaluacija i praćenje

Član 191.

***Ex ante, periodične i ex post* evaluacije**

1. U skladu s članom 57., program podliježe *ex ante*, *ex post* i kada to odgovara, periodičnim evaluacijama koje provode nezavisni evaluatori pod odgovornošću zemlje korisnice.

2. Evaluacijama će se ocijeniti provođenje programa u pravcu ostvarenja ciljeva iz člana 12. Uredbe o programu IPA.

3. Detaljni modaliteti tih evaluacija se mogu definirati u sektorskim sporazumima i sporazumima o finansiranju, iz člana 7., odnosno člana 8. Ti modaliteti će biti u skladu s relevantnim pravilima koja se odnose na programe ruralnog razvoja u državama članicama.

Član 192.

Sektorski nadzorni odbori

1. U skladu s odredbama člana 59., sektorski nadzorni odbor uspostavlja zemlja korisnica.

2. Sektorski nadzorni odbor se sastoji od predstavnika relevantnih organa i institucija, i odgovarajućih ekonomskih, socijalnih i partnera iz sektora okoliša. Sektorski nadzorni odbor utvrđuje i donosi svoj poslovnik.

3. Sektorskim nadzornim odborom predsjedava predstavnik zemlje korisnice. Komisija sudjeluje u radu sektorskog nadzornog odbora.

4. Napredak, efikasnost i djelotvornost programa u pogledu ciljeva se mjere pomoću indikatora koji se odnose na postojeću situaciju, kao i na finansijsko izvršenje, neposredne rezultate, rezultate i utjecaj programa.

Član 193.

Sektorski godišnji izvještaji

1. Prema ovoj komponenti, sektorski godišnji izvještaji iz člana 61(1) dostavljaju se Komisiji i državnom koordinatoru programa IPA u roku od šest mjeseci od završetka svake pune kalendarske godine provođenja programa.

(a) Takvi izvještaji sadrže informacije koje se odnose na napredak ostvaren u provođenju programa, sa posebnim osvrtom na ostvarenje postavljenih ciljeva, probleme u upravljanju programom i na preduzete mjere, finansijsko izvršenje, kao i na preduzete aktivnosti na praćenju i evaluaciji.

(b)Sektorske godišnje izvještaje pregleda sektorski nadzorni odbor prije dostavljanja.

2.Nakon što ga pregleda sektorski nadzorni odbor, sektorski završni izvještaj se dostavlja Komisiji i državnom koordinatorskom programu IPA, najkasnije šest mjeseci nakon konačnog datuma prihvatljivosti izdataka programa.

Član 194.

Druge odredbe o praćenju i izvještavanju

Druge odredbe o praćenju i izvještavanju se mogu utvrditi u sektorskim sporazumima i sporazumima o finansiranju, spomenutim u članu 7. i 8. One će biti u skladu s relevantnim pravilima koja se odnose na programe za ruralni razvoj u državama članicama.

DIO III

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 195.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu prvog dana nakon njenog objavljivanja u *Službenom listu Evropske unije*.

Primjenjuje se od 1. januara 2007. godine.

Ova Uredba je obavezujuća u cijelosti i direktno se primjenjuje u svim državama članicama.

Urađena u Brüsselsu, 12. juna 2007. godine.

Za Komisiju

Olli REHN

Član Komisije

DODATAK

KRITERIJI ZA AKREDITACIJU**Standardna lista oblasti i uvjeti, prema članu 11(2)****1.Kontrola (uspostavljanje i upravljanje organizacijom i zaposlenima)**

(a)Etika i integritet

-voditi računa o tome da kulturu organizacije koju određuje najviše rukovodstvo razumije cijela organizacija

(b)Postupanje sa nepravilnostima i izvještavanje

-voditi računa o tome da se o eventualnim nepravilnostima zapaženim na nižim nivoima organizacije podnosi adekvatan izvještaj i prati se njihova ispravka, dok su 'zviždači' zaštićeni

(c)Kadrovsko planiranje, zapošljavanje, obuka i ocjena (uključujući i upravljanje osjetljivim radnim mjestima)

-voditi računa o postojanju adekvatnog broja kvalitetnog osoblja na svim nivoima

(d)Osjetljive funkcije i sukobi interesa

-voditi računa o tome da je osoblje zaposleno na 'osjetljivim mjestima' identificirano (to jeste, na mjestima na kojima zaposleni mogu doći pod neprimjeren utjecaj usljed prirode svojih kontakata sa trećim stranama ili zbog informacija koje posjeduju);

-voditi računa o tome da se odgovarajuće kontrole (uključujući i, tamo gdje to odgovara, politike rotacije) provode nad osjetljivim radnim mjestima;

-voditi računa o postojanju procedura za identificiranje i izbjegavanje sukoba interesa.

(e)Uspostavljanje pravne osnove za institucije i osobe

-voditi računa o tome da institucije i osobe imaju potpune zakonske ovlasti za izvršenje svojih funkcija.

(f)Zvanično uvođenje odgovornosti prema drugim organima, osobne odgovornosti na radnom mjestu, nadležnosti koja se dodjeljuje i svih drugih ovlaštenja potrebnih za sve poslove i sva radna mjesta u organizaciji:

-voditi računa o tome da niti jedan zaposlenik organizacije nema sumnje u pogledu svojih nadležnosti. Što se tiče obaveza izdvajanja ili plaćanja prema trećim stranama, jedan rukovoditelj treba biti odgovoran za sve aspekte transakcija;

-opis poslova i zadataka, opis radnog mjesta itd., se ažuriraju i poznati su.

2. Upravljanje planiranjem/rizikom (planiranje intervencija)

(a) Identificiranje rizika, procjena i upravljanje

-voditi računa o tome da su rizici identificirani i da njima se upravlja, posebno da se adekvatni resursi kontrole primjenjuju na sve oblasti, u funkciji značaja različitih rizika koji se tim resursima ublažavaju.

(b) Utvrđivanje ciljeva i dodjela resursa prema ciljevima

-voditi računa o tome da su odgovarajući (i mjerljivi) ciljevi na nivou neposrednih rezultata (outputa) i efekta utvrđeni na svim nivoima i da ih cijela organizacija razumije;

-voditi računa o tome da su resursi adekvatno dodijeljeni za ostvarenje tih ciljeva, pritom poštujući principe razumnog finansijskog upravljanja;

-voditi računa o tome da je odgovornost za te ciljeve jasna.

(c) Planiranje procesa provedbe

-voditi računa o jasnom planiranju koraka koji su potrebni za ostvarenje ciljeva – uključujući i vrijeme i odgovornost za svaki korak, i analizu kritičnog puta, kada je to potrebno.

3. Aktivnosti na kontroli (provođenje intervencija)

(a) Procedure provjere

-voditi računa o tome da se vrši dvostruko provjeravanje svih koraka vezanih za transakciju (ex-ante i kada to odgovara, ex-post).

(b) Procedure nadzora od strane odgovornog rukovodstva nad poslovima dodijeljenim njima podređenom osoblju (uključujući i godišnje izvještaje o jamstvu koje daje podređeno osoblje)

-voditi računa da je odgovornost podržana aktivnim nadzorom – ne smatra se pasivnim niti teoretskim konceptom.

(c) Pravila za sve vrste nabavki i natječaje za dodjelu bespovratnih sredstava pomoći

-odgovarajući zakonski okvir za sve takve procese kojima se preuzimaju obaveze.

(d)Procedure (uključujući i kontrolne liste) za svaki korak nabavke i natječaja za dodjelu sredstava (npr., tehničke specifikacije, odbori za evaluaciju, izvještavanje o odstupanjima i iznimkama, itd.).

-svakom zaposleniku su jasni njegovi poslovi i odgovornost po tim pitanjima.

(e)Pravila i procedure promidžbe

-voditi računa o tome da su uvjeti Komisije ispunjeni.

(f)Procedure plaćanja (uključujući i procedure potvrđivanja postizanja neposrednog rezultata, i/ili ispunjavanja uvjeta prihvatljivosti, kada je to potrebno, na licu mjesta).

-isplate se vrše samo prema opravdanim zahtjevima za isplatom, koji su u skladu sa svim ugovornim kriterijima.

(g)Procedure praćenja vršenja sufinansiranja

- voditi računa o tome da su uvjeti Komisije ispunjeni.

(h)Budžetske procedure kojima se osigurava raspoloživost sredstava (uključujući i sredstva potrebna za održavanje toka provedbe ukoliko finansiranje od strane Komisije kasni ili je odbijeno)

-voditi računa o tome da je državni organ u stanju ispuniti svoje ugovorne obaveze bez obzira na kašnjenje ili prekid isplata od strane Komisije.

(i)Procedure za kontinuitet operacija

-voditi računa o tome da su identificirani značajni rizici koji dovode u opasnost kontinuitet (naprimjer, gubitak podataka, nedostatak osoblja itd.) i da postoje planovi za rješavanje nepredvidivih situacija, kad je to moguće.

(j)Računovodstvene procedure

-potpuno i transparentno računovodstvo u skladu s prihvaćenim računovodstvenim principima.

(k)Procedure poravnanja

-gdje god je to moguće, vrši se poravnanje računovodstvene bilance sa informacijama trećih strana.

(l)Izvjestavanje o iznimkama, između ostalog, iznimkama od normalnih procedura na odgovarajućem nivou, neodobrenim odstupanjima i propustima u kontroli, kada su otkriveni.

-voditi računa o tome da su varijacije normalne prakse uvijek evidentirane i uknjižene te pregledane na odgovarajućem nivou.

(m)Sigurnosne procedure (informaciona tehnologija i drugo)

-voditi računa o tome da su imovina i podaci zaštićeni od uplitanja i fizičkog oštećenja.

(n)Procedure arhiviranja

-voditi računa o dostupnosti dokumenata – barem Komisiji u toku cijelog perioda tokom kojeg se moraju čuvati.

(o)Raspored dužnosti

-voditi računa o tome da kada su zadaci vezani za istu transakciju dodijeljeni većem broju osoba da se vrše automatske unakrsne kontrole.

(p)Izvjestavanje o nedostacima u internoj kontroli

-voditi računa o evidentiranju svih nedostataka u internoj kontroli na koje je pažnju skrenuo bilo koji izvor i evidentiranje reakcija uprave i praćenje postupanja po istima.

4. Aktivnosti na praćenju (nadzor nad intervencijama)

(a)Interna revizija (uključujući i postupanje sa revizorskim izvještajima i preporukama (napomena: ona se razlikuje od aktivnosti kontrole i nadzora od strane uprave)

-voditi računa o tome da se najvišem rukovodstvu dostavljaju neki od nezavisnih pregleda funkcioniranja njihovih sistema na nižim nivoima. To može obuhvatiti neke *ex-post* provjere transakcija, s tim da se više treba fokusirati na djelotvornost i efikasnost sistema i koncepta organizacije.

(b)Evaluacija

-voditi računa o tome da najviše rukovodstvo ima na raspolaganju informacije o ocjeni efekta intervencija (osim drugih informacija koje primaju u vezi sa zakonitošću, regularnošću i operativnim procedurama).

5. Komunikacije (voditi računa o tome da svi sudionici dobiju informacije koje su potrebne za izvršenje njihovih poslova)

Redoviti sastanci koordinacije među raznim institucijama na kojima sudionici razmjenjuju informacije o svim aspektima planiranja i provedbe, naprimjer:

(i)redovno izvještavanje o statusu planiranja programa i projekata

(ii)Redovito izvještavanje o provedbi projekta u odnosu na plan provedbe

-Procesi ugovaranja (između ostalog)

-tok svake tenderske procedure u odnosu na plan

-sistemska analiza grešaka na svim nivoima, o kojima se izvještaj podnese (naprimjer, analizu vrše verifikatori, *ex-ante* kontrolori, revizori itd.)

-Provođenje ugovora

-troškovi kontrole u odnosu na prednosti

(iii)Redovito izvještavanje na svim odgovarajućim nivoima o efikasnosti i djelotvornosti interne kontrole

-voditi računa o tome da su svi zaposleni na svim nivoima redovito, adekvatno obaviješteni kako bi mogli izvršiti poslove iz svoje nadležnosti.